

SPECIALIZUOTO KLASIKINIO UGDYMO KRYPTIES PROGRAMŲ PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO DALIS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klasikinio ugdymo programa – specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ir vidurinio kartu su klasikiniu ugdymu programų) klasikinio ugdymo dalis, skirta mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl išskirtinių asmens gabumų kalboms ir filosofijai, istorijai ir kultūriniam meniniam pažinimui. Programa apibrėžia klasikinio ugdymo turinį ir yra skirta nuosekliai, **sistemiškai ir kryptingai ugdyti mokinių kultūrinę ir meninę kompetenciją**, suteikti jiems reikalingų žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų, kurių reikia sėkmingai ugdantis harmoningą asmenybę, kurios būtinos tęsiant ir kuriant tautos identitetą bei keliant valstybės prestižą.
2. Programą vykdanči mokykla įgyvendina pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą kartu su klasikiniu ugdymu. Mokykla, vadovaudamasi Programa, formuoja savo mokyklos ugdymo turinį pagal mokinių poreikius ir gebėjimus, mokyklos išteklius ir galimybes. Programoje remiamasi švietimo dokumentais: 2015 m. birželio 17 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-638 „Dėl klasikinio ugdymo sampratos“, 2021 m. gegužės 3 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministrės įsakymu Nr. V-688 „Dėl 2021-2022 ir 2022-2023 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“, 2022 m. rugsėjo 30 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministrės įsakymu Nr. V-1541 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“.
3. Klasikinis ugdymo procesas yra:
  - 3.1. integralus — suderinamos humanitarinių, tikslųjų, socialinių, gamtos mokslų ir menų ugdymo turinio programos;
  - 3.2. sąveikaujantis — tikslingai derinami tradiciniai ugdymo metodai su inovatyviais;
  - 3.3. ugdymas grindžiamas aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ir problemų sprendimo reikalaujančia projektine tiriamąja ir kūrybine veikla;
  - 3.4. kūrybiškas ir inovatyvus — vaiko kūrybinių prigimtinių galių plėtra, skatinančia skleisti kūrybiniams mąstymo ir veiklos būdams;
  - 3.5. darnus ir tvarus — ugdomi mokinio gebėjimai suvokti asmenybės darnos principus, suprasti logikos ir emocijų prigimtį, kompetentingai ir kūrybiškai reflektuoti praeities ir dabarties kultūrų santykį ir išlaikyti individo ir visuomenės tarpusavio įsipareigojimų pusiausvyrą.
  - 3.6. personalizuotas ir diferencijuotas ugdymas (įtraukusis ugdymas) — ugdymo procesas vykdomas lanksčiai, atsižvelgiant į mokinių asmenines savybes, polinkius, gebėjimus, patirtį. Padeda kurti atvirą ir integruotą visuomenę, užtikrina vaikų lygias teises ir galimybes, skatina visų vaikų aktyvumą ir kūrybiškumą bei itin veiksmingai prisidedantis prie vaikų sveikatos ir psichologinės gerovės stiprinimo.
  - 3.7. įgyvendinamas nuolat ugdymo proceso metu: per pamokas, pažintinei, kultūrinei, projektinei veiklai skirtas ugdymo proceso dienas.

II. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, STRUKTŪRA

4. Klasikinio ugdymo programos tikslas — išugdyti vakarietiško mentaliteto išsilavinusį, įgijusį platų kultūros akiratį, kūrybingą žmogų, įgalintą kompetentingai ir kūrybiškai reflektuoti praeities ir dabarties kultūrų santykį ir išlaikyti individo ir visuomenės tarpusavio išipareigojimų pusiausvyrą.

5. Programos tikslui įgyvendinti taikoma Trivium lygių (gramatikos, logikos/dialektikos ir retorikos) sistema ir siekiama, kad mokiniai:

5.1. suvoktų humanistines Vakarų civilizacijos idėjas, pažintų jos mąstymo modelius ir jų raidą, gebėtų įvairius reiškinius vertinti iš istorinės perspektyvos;

5.2. išsiugdytų pagarbą unikalumui ir įvairovei;

5.3. susiformuotų nuostatą veikti drauge su kitais, remdamiesi bendromis vertybėmis;

5.4. integraliai suvoktų žmogaus būtį, gamtą, kultūrą ir istoriją;

5.5. maksimaliai atskleistų ir išnaudotų savo intelektinius gebėjimus;

5.6. ugdytųsi asmenines vadybos, lyderystės, mokymosi visą gyvenimą, karjeros planavimo ir įgyvendinimo įgūdžius, veiklos realiame gyvenime gebėjimus;

5.7. mokytųsi modernioje, šiuolaikiškoje ugdymo (si) aplinkoje, leidžiančioje atsiskleisti kūrybiškumui.

6. Klasikinis ugdymas derina veiksmingiausias klasikinio ir laisvojo ugdymo paradigmos principus:

6.1. savižinos-saviugdosa — pagal Sokrato mokymo ir veiklos principą „Pažink pats save“, kaip apskritai dvasinio pažinimo išeities metodologinį tašką;

6.2. moksliskumo ir kritinio mąstymo – turinys susietas su objektyviais moksliniais faktais, teorijomis, dėsniais, perteikiamas, atsižvelgiant į mokinių amžiaus tarpsnių ypatumus, psichofizinę raidą, pažintinė veikla grindžiama optimaliomis pažinimo strategijomis;

6.3. nuoseklumo — mokymo(si) veikla planinga, logiškai organizuota, padedanti atskleisti tarpdalykinius ryšius, perėjimą nuo paprasta prie sudėtinga, nuo artimos prie tolimes aplinkos pažinimo;

6.4. tikslingumo — ugdomoji veikla įprasminama ir siejama su siekiamais rezultatais;

6.5. kūrybiškumo — skatinama generuoti ir įgyvendinti idėjas, ugdytis kūrybinio mąstymo ir veikimo įgūdžius;

6.6. pažinimo universalumo — ugdomas pasaulio, žmogaus ir pažinimo kaip visumos suvokimas;

6.7. aktualumo ir aktualizavimo — ugdymo procese atskleidžiamos civilizacijų idėjos, jų raida istorijos kontekste, perspektyvos ir interpretacijų galimybės;

6.8. kontekstualumo — kiekvienas objektas ir reiškinys vertinamas, atsižvelgiant į kontekstą;

6.9. veiksmingiausi antikiniai asmenybės ugdymo principai — senovės graikų harmoningo žmogaus (*kalokagatija*) ir romėnų dorybingo žmogaus (*virtutes*) — interpretuojami šiuolaikinio gyvenimo kontekste.

7. Klasikinio ugdymo pagrindinės nuostatos:

7.1. ugdymas grindžiamas vertybinėmis nuostatomis:

7.1.1. aukščiausia vertybė — žmogus, kuris yra nepakartojamas ir vienintelis su dar vaikystėje susiformavusiais įvairiausiais vertybių pradais;

7.1.2. asmeninės — vertybės susijusios su savimi, reikšmingos asmens tapatybės, vertingumo

suvokimui;

7.1.3. bendražmogiškos — bendravimo su kitais, atskleidžiančios asmens santykį su išoriniu pasauliu;

7.1.4. visuomeninės — atskleidžiančios asmens santykį su visuomene ir aplinka.

7.2. tinkamai atrinktų ir suderintų klasikinio ir laisvojo ugdymo paradigms sąveika sukuria ugdymo(si) kokybę;

7.3. vykdant pradinio ugdymo programą, mokiniai supažindinami su senųjų kultūrų pradžiomis, žadinamas ir puoselėjamas prigimtinis vaikų kūrybingumas, atskleidžiama jo vertė ir reikšmė bet kurioje veikloje;

7.4. vykdant pagrindinio ugdymo programą, remiantis klasikinio ir laisvojo ugdymo paradigms sąveika, sistemingai ir nuosekliai ugdomi intelektualinės veiklos gebėjimai ir įgūdžiai (analizės, sintezės, interpretacijos, vertinimo);

7.5. vykdant vidurinio ugdymo programą, remiantis klasikinio ir laisvojo ugdymo paradigms sąveika, ugdomas konstruktyvus ir sisteminis mąstymas, vidinis poreikis ir gebėjimas bet kurioje srityje mąstymo sistemiskumą derinti su veiklos kūrybiškumu, įgalinama veiksmingai mokytis svetimų kalbų, padedama siekti asmenybės brandos;

7.6. orientuojamasi į asmens ir visuomenės interesų suderinamumą bei pusiausvyrą.

III.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

8. Ugdymas Mokykloje pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas grindžiamas bendrosiomis programomis ir klasikinio ugdymo turiniu.

8.1. Pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo dalykų ir klasikinio ugdymo mokomųjų dalykų įgyvendinimas

Mokomasis dalykas/klasė	1	2	3	4
Dorinis ugdymas – tikyba, etika	35	35	35	35
Lietuvių kalba	280	280	245	245
Anglų kalba		70	70	70
Matematika	140	140	175	175
Informacinės technologijos	35	35	35	35
Pasaulio pažinimas	70	70	70	70
Dailė ir technologijos (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	70	70	70	70
Muzika (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	70	70	70	70
Fizinis lavinimas	105	105	105	105
Šokis (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	35	35	35	35
Pasirenkamieji dalykai (moduliai)			17,5	17,5
Teatras (neformalus ugdymas) (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	35	35	35	35
Minimalus p. sk.	23 (24)	23 (24)	25 (25,5)	26 (26,5)

8.2. Pagrindinio ugdymo programos bendrojo ugdymo dalykų ir klasikinio ugdymo mokomųjų dalykų įgyvendinimas

Klasė					(9)	(10)
Ugdymo dalykai	5	6	7	8	I gimna zijos	II gimna zijos
Dorinis ugdymas : etika, tikyba	37	37	37	37	37	37
Lietuvių kalba ir literatūra (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	185	185	185	185	148	185
Užsienio k. (1-oji) (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	111	111	111	111	111	111
Užsienio k. (2-oji) (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)		74	74	74	74	74
Matematika (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	148	148	148	148	148	148
Informacinės technologijos (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	37	37	37	37	37	37
Gamta ir žmogus (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	74	74				
Biologija (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)			74	37	74	37
Chemija (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)				74	74	74
Fizika (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)			37	74	74	74
Istorija (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	74	74	74	74	74	74
Pilietiškumo pagrindai (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)					37	37
Geografija (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)		74	74	74	74	37
Ekonomika ir verslumas (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)					37	
Dailė (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	37	37	37	37	37	37
Muzika (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	37	37	37	37	37	37
Technologijos (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	74	74	74	74	37	55,5
Fizinis ugdymas (<i>integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai</i>)	111	111	111	111	74	74
Socialinis-emocinis ugdymas	37	37	37	37		
Žmogaus sauga	37		37			18,5
Viso:	999	1110	1184	1224	1184	1147
Mokyklos skirta klasikinio ugdymo turinio įgyvendinimui:	74	74	74	74	74	74
Lotynų kalba (privalomas)	37	37	37	37	37	37
Antikos kultūros istorija (privalomas)	37	37	37	37		
Retorika (pasirenkamas)					37	37
Logikos pagrindai (privalomas)					37	37
Filosofijos pradmenys (pasirenkamas)					37	37

8.3. Vidurinio ugdymo programos bendrojo ugdymo dalykų ir klasikinio ugdymo mokomųjų dalykų įgyvendinimas

III – IV gimnazijos (11-12) klasė	Minimalus pamokų skaičius privalomam turiniui įgyvendinti	Bendrasis kursas	Išplėstinis kursas	Klasikinio ugdymo dalykai	III – IV gimnazijos (11-12) klasė	Privalomi ir pasirenkami dalykai
Ugdymo dalykai						
Dorinis ugdymas: Etika, tikyba (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	70	70	70	Lotynų kalba	74	Privalomas
Lietuvių kalba ir literatūra (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	280	280	350	Retorika	74	Pasirenkamas
Užsienio k. (1-oji) (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	210	210	210	Logika	74	Privalomas
Užsienio k. (2-oji) (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	210	210	210	Filosofija	74	Privalomas
Matematika (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	210	210	315	Graikų kalba	74	Pasirenkamieji dalykai
Informacinės technologijos (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		70	140	Hebrajų kalba	74	
Integruotas gamtos mokslų kursas		140		Švedų kalba	74	
Biologija (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	140	140	210	Norvegų kalba	74	
Chemija (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	140	140	210	Vokiečių kalba	74	
Fizika (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	140	140	245	Prancūzų kalba	74	
Integruotas istorijos ir geografijos kursas		140		Ispanų kalba	74	
Istorija (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	140	140	210	Ekonomika ir verslumas	37	
Geografija (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)	140	140	210	Teisės pagrindai	37	
Meninis ugdymas ir technologijos	140			Lietuvių senoji raštija	74	
Dailė (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		140	210	Antikos architektūra	37	
Muzika (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		140	210	Teisės istorija	37	
Teatras (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		140	210	Teatro istorija	37	
Šokis (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		140	210	Antikos paminklai Europoje	37	
Menų pažinimas (integruojami klasikinio ugdymo turinio elementai)		140	210	Europos kostiumo istorija	37	
Technologijos (kryptys):				Įvairių epochų giesmės ir	37	

				dainos	
Turizmas ir mityba		140	210	Lėlių teatras Antikos mitų siužetai	37
Tekstilė ir apranga		140	210	Baltų dailė	37
Statyba ir medžio apdirbimas		140	210	Kultūros istorija	37
Verslas, vadyba ir mažmeninė prekyba		140	210		
Integruotas menų ir technologijų kursas		140	210		
Fizinis ugdymas	140-210				
Brandos darbas	17,5-37				

8.4. Klasikinio ugdymo turinį sudaro privalomi bendrojo ugdymo turinį papildantys dalykai:

8.4.1. meninė raiška (1–4 klasėse); antikos kultūra (4–8 klasėse), kultūros istorija (I–IV gimnazijos klasėse), lotynų kalba (5–8 klasėse) ir lotynų bei graikų kalbos I–IV gimnazijos klasėse; hebrajų kalba (atskira Emanuelio Levino klasė: 1-4 klasės, 5-8 klasės, I-IV gimnazijos klasės).

8.4.2. privalomas vienas pasirenkamasis dalykas: I–IV gimnazijos klasėse – senoji graikų kalba arba lotynų kalba, III–IV gimnazijos klasėse – retorika, logikos pagrindai, filosofijos pradmenys;

8.5. Ne mažiau dėmesio nei senųjų kalbų mokymuisi klasikinėje gimnazijoje skiriama matematikai tuo pagrindu, kad senųjų kalbų struktūrų atodangos ir matematika įgalina tobulinti mokinio loginius sugebėjimus.

8.6. Klasikinio ugdymo turinio temos, atsižvelgiant į mokinių amžiaus tarpinių ypatumus, psichofizinę raidą, integruojamos į bendrąsias bendrojo ugdymo dalykų programas:

8.6.2. antikos mitai — į lietuvių kalbos, istorijos, tikybos, etikos, dailės, muzikos ir kt.;

8.6.3. antikos autoriai (Herodotas, Platonas, Aristotelis, Ksenofontas, Tukididas, Vergilijus, Horacijus, Ovidijus, Seneka, Nepotas, Plutarchas, Tacitas, Vitruvijus, Ptolemajus, Augustinas ir kt.) – į lietuvių kalbos, istorijos, tikybos, etikos, geografijos, matematikos, dailės, muzikos ir kt.;

8.6.4. indoeuropiečių kalbų giminystė — į gimtąją ir kitas kalbas;

8.6.5. mokslo raida, mokslo sąvokos ir terminai (kuriuos būtina išmokti vartoti mokantis klasikinio ugdymo turinio temų) – į matematikos, gamtos ir žmogaus, fizikos, istorijos ir kt.

8.6.6. Gilesnė integruota veikla 1-8 klasėse vyksta teminių integracinių savaitinių metu, kai integruojama turinio tema, bendrieji ugdymo dalykai bei kultūrinė meninė kompetencija: **loginis mąstymas ir reflektavimas, retorika, filosofija, klasikiniai ir šiuolaikiniai menai, klasikinės ir šiuolaikinės kalbos, darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas.**

9. Klasikinį ugdymą sinergiškai papildo į bendrojo ugdymo dalykus integruojamos veiklos, ugdančios mokinių kultūrinę meninę kompetenciją:

9.1 **Loginis mąstymas ir reflektavimas – ugdoma pažinimo kompetencija** - sudaro galimybes mokiniams atrasti ir suvokti, kad loginis mąstymas, argumentuotos ir neprieštaringos idėjos sudaro prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti, kelia visuomenės kultūrinį lygį.

Ugdant pažinimo kompetenciją, siekiama, kad mokiniai:

- ieškotų informacijos ir ją nagrinėtų;
- sistemiskai, logiškai mąstyti, apibendrintų ir padarytų pagrįstas išvadas;

- keltų problemas ir klausimus, teisingai pasirinktų ir taikytų įvairias problemų sprendimo strategijas, ieškotų pagrįstų atsakymų;
- kritiškai mąstytų ir vertintų įvairius informacijos šaltinius, alternatyvius požiūrius;
- atliktų tyrimus, keltų ir tikrintų hipotezes, nustatytų priežastis, pokyčius ir pasekmes, darytų pagrįstas išvadas;
- derintų su kitais ir praktiškai taikytų įvairius pažinimo ir mąstymo būdus;
- įsivertintų savo mąstymo veiksmingumą ir numatytų galimybes jį tobulinti;
- saugiai veiktų nekenkdamai sau, kitiems ir aplinkai.

9.2. Retorika — ugdoma komunikavimo kompetencija - mokiniai vadovaujasi taisyklingo kalbėjimo taisyklėmis, išmano oratorinį meną, taisyklingai formuluoja teiginius, nagrinėjant įvairias temas, antikinius kalbų tekstus, mokomąją medžiagą, kuri byloja apie patį antikinį mąstymo būdą, Antikos žmogaus pasaulėjautą ir pasaulėvaizdį. Vadovaujasi retorikos taisyklėmis viešai kalbėdami, dalyvauja diskusijoje, moka polemizuoti, siekia konstruktyvaus dialogo, atsakingai vartoja kalbą. Supranta ir perduoda įvairaus pobūdžio žodinius ir nežodinius pranešimus, bendrauja atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, situaciją. Randa, kritiškai vertina, apibendrina informaciją ir tinkamai ją pateikia kitiems.

9.3. Filosofija - ugdomos pažinimo ir pilietiškumo kompetencijos - filosofijos šakos — politinė filosofija — siejama nagrinėjant esminius klausimus apie valstybę, vyriausybę, politiką, laisvę, teisingumą, nuosavybę, teises, valdžios vykdomų teisės įgyvendinimą nagrinėjimas: kas tai yra, kodėl tai reikalinga, kokias teises ir laisves ji turi ginti ir kodėl. Ugdant pilietiškumo kompetenciją formuojamos mokinių nuostatos ir žinios, organizuojamos veiklos, įgalinančios ugdyti(is) pilietinį tapatumą bei stiprinti pilietinę savimonę. Pilietiškumo kompetencija glaudžiai siejasi su kultūrinio sąmoningumo ugdymu, kuris reiškiasi gebėjimu pripažinti, gerbti, saugoti kultūrinę įvairovę bei dalyvavimu socialiai vertingoje kultūrinės raiškos veikloje. Kultūrinio sąmoningumo samprata siejama su ugdymu kultūroje, kuris apima žmogaus žinias, tikėjimą, meną, moralę, įstatymus, papročius ir visa kita, ką žmogus įgyja būdamas visuomenės dalimi. Asmens saviugda, kaip sudedamoji ugdymo proceso dalis yra labai svarbi kultūrinio sąmoningumo ir pilietiškumo ugdymui.

9.4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai — ugdomos kultūrinės ir kūrybiškumo kompetencijos - analizuojant įvairias temas suvokiama, kad Antikos civilizacija paliko pėdsakus europiečių tradicijose, papročiuose, pažiūrose. Antikos civilizacija vadinama šiuolaikinės Europos civilizacijos lopšiu. Jos poveikis palietė įvairias kultūros sritis: teisės, filosofijos, architektūros, dailės. Kūrybiškumas — tai asmenybės sklaida, kuria siekiama realizuoti save. Mokinio kūrybiškumo ugdymas siejamas su asmenybės ugdymu per vertybes ir bendruosius elgesio principus, skatinant ugdytis savitą požiūrį ir vertinimo kriterijus. Kūrybiškumo ugdymas svarbus kiekvieno dalyko mokytojui, nes tai leidžia padidinti motyvaciją, sudaryti galimybę įsijausti ir ugdyti (is) saviraiškos įgūdžius, sudaro sąlygas kūrybiškai mąstyti ir spręsti problemas.

9.5. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos — ugdomos komunikavimo ir pažinimo kompetencijos - kalba yra kiekvienos tautos siela, kuri įsikūnija ir reiškiasi raštijoje, literatūroje, o pirmiausia gyvame tos kalbos vartojime. Aiškinantis antikinius tekstus remiamasi kalbos filosofija, kurios pagrindinė problema — ryšys tarp kalbos ir tikrovės bei ryšys tarp kalbos ir mąstymo. Ugdoma komunikavimo ir informacinė

komunikacinė kompetencija. Mokiniai pratinami suvokti įvairių sričių terminų kilmę, sieja su lotynų ir graikų kalbomis.

9.6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas - ugdoma socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija - padeda užtikrinti tinkamą gyvenimo kokybę, išmintingai derinant ekonomikos, visuomenės plėtotės bei aplinkos apsaugos tikslus. Darnus vystymasis – modernios ir atsakingos valstybės bei jos visuomenės raidos kelias, kuris remiasi trimis lygiavertėmis politikos sritimis – aplinkos apsauga, ekonominiu vystymusi ir socialine gerove.

Klasikinio ugdymo dalis pateikiama integruota 1–4 klasėse į kalbinį ugdymą, matematiką, pasaulio pažinimą, dailę ir muziką, fizinį ugdymą; 5 – 6 ir 7-8 klasėse į gimtąją ir užsienio kalbas, matematiką, socialinius ir gamtos mokslus, menus, SEU, fizinį ugdymą; I-II gimnazijos (9-10) klasėse į gimtąją ir užsienio kalbas, matematiką, socialinius ir gamtos mokslus, menus, dorinį ugdymą, fizinį ugdymą, III- IV gimnazijos (11-12) klasėse į lietuvių kalbą ir literatūrą, užsienio kalbas, matematiką ir informacines technologijas, socialinius, gamtos mokslus, menus, dorinį ugdymą, fizinį ugdymą, siekiant pagilinti kultūrinę ir kūrybiškumo kompetencijas ir išlaikyti integracinius ryšius tiek turinio (žinių, vartojamų sąvokų, terminų, nagrinėjamų kultūrų epochų ir kt.), tiek formos požiūriu.

10. Siūlomos neformaliojo švietimo veiklos šiose srityse:

10.1 mokiniam, kurie mokosi pagal pradinio ugdymo programą, – teatras, graikų teatro kaukės, lėlių teatras antikos mitų siužetais, baltų dailė, retorika ir kt.;

10.2. mokiniam, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, – antikos miesto architektūra, lotyniškos giesmės ir dainos, viduramžių ir Renesanso teatras, antikos paminklai Europoje ir kt.;

10.3. mokiniam, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą, – įvairių epochų Europos teatras, įvairių epochų giesmės ir dainos, Europos kostiumo istorija, antikos paminklai Europoje ir kt.

10.4. baigdami pagrindinio ugdymo programą, II gimnazijos klasės mokiniai atlieka baigiamąjį projektinį (praktinį arba kūrybinį) klasikinio ugdymo turinio darbą mokyklos pasiūlytomis temomis ir pagal mokyklos nustatytus reikalavimus.

10.5. baigdami vidurinio ugdymo programą, IV gimnazijos klasės mokiniai atlieka klasikinio ugdymo turinio darbą (praktinį arba kūrybinį), susijusį su būsima studijų (karjeros) kryptimi, mokyklos pasiūlytomis temomis ir pagal mokyklos nustatytus reikalavimus (tai gali būti Brandos darbas).

IV. PROGRAMOS REZULTATAI

Klasikiniai metodai šiuolaikinės ugdymo paradigmos kontekste turi būti nukreipti į interaktyvų mokytojo ir ugdytinio bendravimą, kurio pagrindas — pedagoginė sąveika. Klasikinio ugdymo paradigma vaiką pripažįsta kaip asmenybę, kuri yra ugdymo proceso centre ir kuriai skiriama daug dėmesio, atsižvelgiama į jos prigimtį.

Klasikinis ugdymas siekia išsilavinusio, visapusiško, universalus žmogaus ugdymo, kuris taptų pagrindu kuriant dinamišką, kūrybingą, socialiai mobilią visuomenę. Antika yra klasika, nes visi laikotarpiai paskui mokosi iš jos. Klasikinis išsilavinimas reiškia fundamentalų išsilavinimą. Graikų ir romėnų mitologija, literatūra, filosofija, dailė, teisės tradicijos, politinė mintis – ne tik mūsų civilizacijos pamatai, bet

ir daro poveikį šiandieniam gyvenimui – politikai, teatrui, filosofijai, dizainui ir netgi populiariajai kultūrai. Šis specializuotas ugdymas ugdo analitinius gebėjimus, loginį mąstymą, nusiteikimą siekti kokybės, savo veikla prisidedant prie visuomenės gerovės, praplatėja pats kalbos suvokimas.

11. Prioritetai:

11.1 Žinios — teikti, plėtoti, apibendrinti ir gilinti svarbiausias ir visokeriopas žinias. Ugdymo procese plėtoti mokinių intelektą, kūrybinį mąstymą, vaizduotę, atmintį, skatinti mokinių aktyvumą, minties ir veiklos savarankiškumą, žadinti ir plėtoti kūrybines galias bei gebėjimus, visokeriopai puoselėti asmenybės saviraišką.

11.2 Žinių taikymas — mokyti taikyti įgytas žinias naujiems reiškiniams ir faktams aiškinti, sieti jas su asmenine patirtimi, naudotis jomis įvairioje praktinėje veikloje, jas savarankiškai plėsti ir gilinti.

11.3 Tekstų analizė — klasikinis ugdymas remiasi tekstu. Todėl ugdymo procese tekstų skaitymas, kūrimas (žodžiu ir raštu), analizavimas (diskutavimas, lyginimas, argumentavimas, interpretavimas, priežasties ir pasekmės ryšių ieškojimas, išvadų, apibendrinimų pateikimas, hipotezių kėlimas) skatina mąstymą, formuoja pasaulėžiūrą ir pasaulėjautą, aukštą dorovinę kultūrą, skatina intelekto vystymąsi, įtraukia mokinius į kuo aktyvesnę veiklą ugdymo procese.

11.4 Besiremianti sąveika — tikslingai derinami tradiciniai ugdymo metodai su inovatyviais.

11.5 Tiriamoji, projektinė, kūrybinė veikla grindžiama aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ugdymu.

11.6 Intelektiniai ištekliai — pamokos organizuojamos įvairiose edukacinėse erdvėse už mokyklos ribų, mokslo įstaigose, universitetuose (VDU).

11.7 Kiekvienas baigęs specializuotą klasikinio ugdymo gimnaziją turėtų turėti šias kompetencijas:

- kritinis mąstymas;
- konfliktų valdymas;
- gebėjimas mąstyti globaliai;
- efektyvios komunikacijos įgūdžiai;
- lyderystė;
- žinios daugelyje disciplinų;
- bendruomeniškumas;
- ir gali galvoti apie sėkmingas tolimesnes Artes liberales modeliu paremtas studijas aukštojoje mokykloje.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Mokyklos bendruomenės nariai bendromis pastangomis kuria prasmingą ugdymo(si) procesą, skatinantį reflektyvų, kritinį, kūrybinį mąstymą ir ugdymo(si) turinį bei su juo susijusias socialines veiklas.

13. Skatinamas ir palaikomas mokyklos bendruomenės aktyvumas, jos narių lyderystė klasikiniam ugdymui kurti ir įgyvendinti.

14. Klasikinis ugdymas įgalina sėkmingai ugdyti(s) harmoningą asmenybę – tokios asmenybės išlaiko, tęsia ir kuria tautos identitetą, kelia valstybės prestižą.

SPECIALIZUOTO KLASIKINIO UGDYMO KRYPTIES PROGRAMŲ PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klasikinio ugdymo programos paskirtis — tikslingai, kryptingai, veiksmingai planuoti, organizuoti ir įgyvendinti Klasikinio ugdymo sampratos elementus.
2. Ugdymo tikslas — išugdyti vakarietiško mentaliteto išsilavinusį, įgijusį platų kultūros akiratį, kūrybingą žmogų, gebantį kritiškai mąstyti, analizuoti, interpretuoti ir vertinti šiuolaikinio gyvenimo kontekste.
3. Programa parengta, remiantis Europos šalių klasikinių mokyklų ugdymo principais, turiniu ir praktine patirtimi.
4. Ugdymo uždaviniai:
  - 4.1. Klasikinio ugdymo elementus integruoti į Pradinio, Pagrindinio, Vidurinio ugdymo programų turinį;
  - 4.2. Organizuoti ugdymo procesą taip, kad kiekvienas mokinys pasiektų geriausių ugdymo(si) rezultatų pagal savo gebėjimus ir įgytų mokymuisi visą gyvenimą būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų.
5. Klasikinio ugdymo principai:
  - 5.1. savižinos-saviugdos;
  - 5.2. moksliskumo ir kritinio mąstymo — turinys susietas su objektyviais moksliniais faktais, teorijomis, dėsniais, perteikiamas, atsižvelgiant į mokinių amžiaus tarpsnių ypatumus;
  - 5.3. nuoseklumo — mokymosi veikla planinga, logiškai organizuota, padedanti atskleisti tarpdalykinius ryšius;
  - 5.4. tikslingumo — ugdomoji veikla siejama su siekiamais rezultatais;
  - 5.5. kūrybiškumo — skatinama ugdytis kūrybinio mąstymo ir veikimo įgūdžius;
  - 5.6. pažinimo universalumo — ugdomas pasaulio ir žmogaus visumos suvokimas;
  - 5.7. aktualumo ir aktualizavimo — ugdymo procese atskleidžiamos civilizacijų idėjos, jų raida istorijos kontekste;
  - 5.8. visumos — visi ugdymo elementai yra glaudžiai susiję.
  - 5.9. Svarus klasikinio švietimo aspektas yra siekis, kiek įmanoma daugiau naudoti originalius informacijos šaltinius ir kūrinius.
6. Laukiami rezultatai:
  - 6.1 stiprinti asmens vertybinių nuostatų, socialinių ir emocinių gebėjimų, pasitikėjimo savo galiomis, atsparumo, kūrybiškumo ugdymą;
  - 6.2 sistemiskai įtraukti pasitikėjimo, pagarbos ir tolerancijos kitokiai nuomonei, kultūrų įvairovei, tautinės savimonės, pilietiškumo, demokratinio dialogo kultūros ir darnaus vystymosi nuostatų ugdymą;
  - 6.3 sukurti sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus, suteikiant tvirtus ir tvarius žinių pagrindus;
  - 6.4 mokomųjų dalykų turiniu ugdyti kompetencijas;
  - 6.5 prasmingai įtraukti aktualų turinį, skirtą ugdyti mokinių kompetencijas;

- 6.6 numatyti ugdymo(si) galimybes įvairiuose kontekstuose;
- 6.7 įtvirtinti sąsajas tarp pakopų, ugdymo sričių ir dalykų;
- 6.8 užtikrinti ugdymo tikslų, turinio įgyvendinimo ir pasiekimų vertinimo dermę.

II. KLASIKINIO UGDYMO GAIRĖS, TURINIO APIMTYS, INTEGRAVIMAS, MOKINIŲ PASIEKIMAI IR VERTINIMAS

7. Specializuotas turinys sudarys sąlygas ugdytis kompetencijas, atsižvelgiant į atitinkamo mokslo akademinę logiką, metodologiją ir paisant mokinių amžiaus tarpsnio ypatumų. Dalykų turinys augins mokinio kompetencijas.

8. 30 proc. specializuotas mokymosi turinys tikslingai, sistemingai plėtos vertybinių nuostatų ugdymą: mokinys kompetencijas ugdomi reikšminguose kontekstuose, priimdamas vertybinėmis nuostatomis grindžiamus sprendimus ir įgyvendindamas prasmingus pokyčius.

9. Ugdymo turinio įgyvendinimo principai:

9.1. reiklumas – mokymosi turinys skatina akademinis iššūkius, išsamų žinojimą, kūrybinį mąstymą, veiklą ir refleksiją;

9.2 kontekstualumas — mokymosi turinys siejamas su kontekstais, kurie mokinį motyvuotų aktyviam pažinimo procesui ir mokymosi rezultatų pritaikymui; į programų turinį įtraukiamos ir tarpdalykinės temos, atitinkančios mokomojo dalyko uždavinius ir specifiką;

9.3 dinamiškumas – mokymosi turinyje atskleidžiama nuolatinė tikrovės ir jos pažinimo rezultatų (sampratų, teorijų, idėjų) kaita, plečiant ir gilinant pasaulėvaizdį ir atveriant ateities perspektyvą;

9.4 sutelktumas — siekiant gilaus mokymo(si) ir rezultatų kokybės, užtikrinama mokymosi turinio, suteikiančio akiračio platumą ir geresnį suvokimą, apimtis;

9.5 nuoseklumas — mokymosi turinio seka grindžiama ugdymo uždaviniais, atitinkamų mokslų akademinė logika ir atsižvelgiant į mokinio jau pasiektus mokymosi rezultatus, taip pat amžiaus tarpsnių ypatumus;

10. Išskirtinis dėmesys:

10.1 integralumui, stiprinamas įvairių mokomųjų dalykų turinio tarpusavio ryšys, siekiant padėti mokiniui formuoti visumą pasaulėvaizdį;

10.2 dermei — ugdymo tikslai, uždaviniai, mokymosi turinys, ugdomosios veiklos ir rezultatų vertinimas suderinti tarpusavyje;

10.3 pasiekimams, orientuotiems į kompetencijų ugdymą, ontogenetiniu aspektu:

10.3.1. 1-2 klasės mokiniai:

Suvokia kito asmens požiūrį; supranta, kad skirtingi požiūriai gali kilti iš to, jog skirtingiems žmonėms yra prieinama ne ta pati informacija. Savigarba paremta savo kompetencijos patyrimu, sveikai savasties raidai būtina sėkmės galimybė. Įgytas žinias ar išmoktą problemos sprendimą sėkmingai taiko tokioje pačioje ar analogiškoje situacijoje. Geba suprasti loginius ryšius tarp sekos elementų ir kelti įvairias prielaidas. Geba kalbėdami išpildyti trijų nurodymų seką. Geba reguliuoti savo veiklą naudodami vidinę kalbą.

10.3.2. 3-4 klasės mokiniai:

Suvokia skirtumą tarp veiksmo ir ketinimo; supranta, kad veiksmo moralumą nulemia ketinimas, o ne

pasekmės, jei pasekmių negalėjome kontroliuoti. Taisykles laiko sutartinėmis, reikalingomis bendrai gerovei užtikrinti, gali dėl jų derėtis. Supranta moralinį imperatyvą ir juo vadovaujasi. Suvokia, kad gali būti daugiau nei vienas būdas tai pačiai problemai spręsti, gali ieškoti alternatyvių sprendimo variantų, tačiau sprendimų ieškojimas didžiąja dalimi dar atsitiktinis ir priklausomas nuo dėmesio procesų (neapmąsto viso galimo problemos sprendimo lauko). Išbando naujas problemos sprendimo strategijas, jei mato, kad senosios neveikia. Geba suvokti ir kurti sudėtingesnes elementų sekas. Mąsto pagal analogiją, įgytas žinias taiko panašioje (loginių ryšių, o ne išorinio panašumo prasme) situacijoje, ima suprasti perkeltinę prasmę. Įsisavinę bendrąsias taisykles geba jas taikyti konkrečioms atvejams (pvz., rašybos taisyklės). Geba suskaidyti sudėtingą užduotį į žingsnius ir suplanuoti geriausią jų atlikimų seką. Supranta kalbos dviprasmiškumą, ima suvokti subtilesnes metaforas, perkeltinę reikšmę, mėgaujasi žodžių žaismu.

10.3.3. 5-6 klasės mokiniai:

Geba suvokti ir atsižvelgti į kelių kitų žmonių alternatyvų požiūrį, taip pat suvokti socialinių grupių požiūrį, apmąstyti situacijas iš skirtingų socialinių, kultūrinių perspektyvų. Formuoja nuostatas įvairių socialinių grupių ir institucijų atžvilgiu. Geba samprotauti, moka kelti ir tikrinti hipotezes. Skiria hipotezes ir įrodymus, kurie jas patvirtina arba paneigia. Geba analizuoti išvadų darymo logiką. Geba padaryti teisingą loginę išvadą iš turimų prielaidų, kai jų turinys neprieštarauja jo empiriniam patyrimui. Aktyviai siekia susieti naują informaciją su jau žinoma, taip palengvindami naujos informacijos supratimą ir įsiminimą. Geba argumentuoti, pagrįsti savo nuomonę pagal savo amžiaus patirtį. Pradedą savarankiškai taikyti teksto suvokimo strategijas (rasti pagrindinę mintį, apibendrinti, kelti klausimus).

10.3.4. 7 - 8 klasės mokiniai:

Suvokia savo religinę, etinę sampratą, siedami su Europos kultūros istorine patirtimi, rūpinasi globaliomis visuomenės problemomis. Geba padaryti teisingą loginę išvadą iš turimų prielaidų. Geba sujungti informaciją, gautą iš kelių šaltinių. Dekoduoja dviejų lygių verbalinius pranešimus, net kai neturi su jais ankstesnės patirties, remdamiesi kontekstu ir emociniais signalais. Vartoja ironiją ir sarkazmą bei geba juos atpažinti remdamasis vien neatitikimu tarp turinio ir konteksto.

Skaitydamas aktyviai konstruoja prasmę integruodamas skaitant gaunamą informaciją į savo turimą žinių sistemą (asimiliuoja į turimas schemas arba jas adaptuoja).

10.3.5. I-II gimnazijos (9-10) klasės mokiniai

Suvokia, kad moralinis samprotavimas remiasi paklusimu visuomenės nustatytoms normoms ir taisyklėms, nes tik taip gali būti užtikrintas visuomenės narių saugumas ir gerovė. Turi išugdytą charakterį, pasaulėžiūrą, humanistines vertybes, jaučia atsakomybę už savo, Tėvynės ir pasaulio likimą. Spręsdami problemas geba remtis abstrakčiu sąvokiniu mąstymu, konstruoja sudėtingas abstrakčių sąvokų sistemas. Geba įvertinti reiškinių istorinę perspektyvą (individo, šeimos, tautos, pasaulio kontekstu). Geba atskirti logiškas ir nelogiškas išvadas, sekančias iš duotų prielaidų, net jei prielaidos ir išvados nesiremia realiu patyrimu ar jam prieštarauja. Samprotauja apie idealus, tobulybę. Apmąsto alternatyvias visuomenines, religines, moralines sistemas. Aktyviai reflektuoja savo mąstymą. Geba samprotauti apie abstrakčių sąvokų reikšmę.

10.3.6. III-IV gimnazijos (11-12) klasės mokiniai

Lygina, apibendrina, kritiškai vertina aktualiausius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, papročius, ženklus bei simbolius, elgsenas, komunikacijos formas, istorines interpretacijas, kultūrinius pasiekimus. Analizuoja ir lygina Lietuvos kultūros objektus, reiškinius, kūrinius, interpretuoja ir vertina šiuolaikinės Lietuvos kultūros tendencijas, paaiškina jų sąsajas su tradicine kultūra. Formuoja dialogišką santykį su Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros objektais, reiškiniais ir kūriniais, juos lygindamas ir siedamas su platesniais kontekstais. Pagrindžia ir kritiškai apmąsto savo ir įvairių kitų kultūrų poveikį, patirtį, požiūrius ir įsitikinimus. Paaiškina, kuo dalykas išsiskiria pagal jam būdingą objektą ar reiškinį supratimą, bei jam būdingą mąstymą. Tikslingai taiko komunikavimo strategijas ir kuria komunikavimo aplinką. Atpažįsta pagrįstą dalyko teiginį nuo nepagrįsto. Naudoja skirtingas idėjų, faktų ir sąvokų reprezentacijas. Identifikuoja alternatyvias problemų sprendimo idėjas ir įvertina jų pasekmes. Nurodo skirtingus mąstymo apie tą patį reiškinį pavyzdžius ir įvertina galimą požiūrio silpnumą. Kritiškai analizuoja ir atsirenka kūrybai reikalingą informaciją pagal kelis kriterijus (pvz., patikimumo, autentiškumo, pagrįstumo, tinkamumo, šališkumo). Argumentuotai pasirenka informacijos rinkimo ir taikymo strategijas, numato alternatyvas, įvertina riziką.

11. Užtikrinama įvairių ugdymo sričių ir dalykų mokymosi turinio tarpusavio (horizontali) ir tarp skirtingų mokymosi metų / koncentrų (vertikali) dermė.

12. Mokomųjų dalykų turinys tarpusavyje dera. Nustatyti galimi tarpdalykiniai ryšiai per tarpdalykines temas įtvirtinant santykį su pačiu savimi, prasmės sieki, tautos ir valstybės praeitis, dabartis ir ateitis, globalaus pasaulio keliami ekologiniai, socialiniai ir ekonominiai iššūkiai. Laikomasi į kompetencijas orientuoto ugdymo krypties, ugdant mokinio socialines ir emocines, pažinimo, kūrybiškumo, pilietines, kultūrines, komunikavimo kompetencijas. Visų dalykų turinys bus siejamas su kompetencijų ugdymu. Turinys - aktualus ir prasmingas mokiniams, atviras jų poreikių ir talentų įvairovei, įtraukiantis į realių problemų sprendimą, sudaro mokiniams galimybes tyrinėti, spręsti problemas, apmąstant jas iš skirtingų perspektyvų, ir praktiškai veikti, pritaikant skirtingų sričių žinias ir gebėjimus. Pateikimas nuoseklus, atsižvelgiant į atitinkamo mokslo akademinę logiką, metodologiją, ontogenetiką.

13. Klasikinio ugdymo Artes liberales specializuota programa suteiks platų išsilavinimą, kuris sudarys galimybę mokiniams išbandyti daugybę skirtingų mokomųjų dalykų. Ypatinga svarba gramatikos, logikos ir retorikos kombinacijai.

14. Artes liberales modelio įgyvendinime greta bendrojo ugdymo žinių, lavinami komunikaciniai įgūdžiai, kūrybiškumas, bendradarbiavimas ir kritinis mąstymas. Tai bendrieji gebėjimai, kurie ateityje suteiks pranašumą.

15. Klasikinio ugdymo elementai integruojami į Pradinio ir Pagrindinio ugdymo programos turinį visus metus, intensyvinant programą ir naudojant 4 metų modelį (priedas 1):

15.1. Mano gyvenamoji aplinka. (1 klasė). Potemė ir kryptis: Mokykla — mano antrieji namai. Mokyklos istorija ir jos erdvės; Mano mikrorajonas. Vietovės istorija; Mano šeima. Kas aš esu? Kur gyvenu? Mano adresas. Gatvės pavadinimo atsiradimo istorija; Kaunas — mano miestas. Miesto istorija ir istoriniai pastatai; Kaunas — mano miestas. Miesto gimtadienis ir lankytinos vietos.

15.2. Lietuvių liaudies papročiai ir tradicijos (2 klasė). Potemė ir kryptis: Duona ne vėju ateina. Duonos kelias; Atvažiuoja Kalėda. Kalėdos senovės Lietuvoje; Žiema žiema šalin eina. Užgavėnių tradicijos; Velykų rytą margučiai ritasi. Velykos – stebuklinga pavasario atgimimo šventė; Šeima. Mano šeima.

15.3 Mes baltai (3 klasė). Potemė ir kryptis: Mes baltai. Pažintis su mūsų protėviais; Baltų religija / tikėjimas. Kalėdos senovės Lietuvoje; Lietuvos valstybės susikūrimas. Lietuvos kunigaikštis Mindaugas; Žemės dievai. Žemės diena; Svečiuose pas senovės baltus. Baigiamoji projektinė veikla.

15.4. Senųjų kultūrų pradmenys (4 klasė). Potemė ir kryptis: Švietimas. Mokyklos; Graikų menas. Architektūra, skulptūra; Mitologija. Dievai ir dievybės; Teatrų kilmė. Išraiškos priemonės; Muzika-šokis. Meno šventės.

15.5. Antika (5 klasė). Potemė ir problema: Tampant savimi. Kas aš esu?; Judėjimas. Judėjimas — pokytis.; Menininkai. Aš — kūrėjas.; Oras, šviesa, garsas. Oras, šviesa, garsas.; Lietuvos valstybė. Aš ir mano Lietuva.; Pasaulis. Pasaulių įvairovė.;

15.6. Viduramžiai (6 klasė). Potemė ir problema: Tampant savimi. Kas aš esu?; Judėjimas. Judėjimas — pokytis.; Menininkai. Aš — kūrėjas.; Oras, šviesa, garsas. Oras, šviesa, garsas.; Lietuvos valstybė. Aš ir mano Lietuva.; Pasaulis. Pasaulių įvairovė.;

15.7. Renesansas ir reformacija (7 klasė). Potemė ir problema: Energija. Energija — visatos variklis.; Mokslas: bandymai, tyrinėjimai. Mokomės tyrinėdami.; Žmogaus galios. Ką gali žmogus.; Valstybė. Valstybių įvairovė.; Knyga. Knygos vertė.; Aplinka. Aplinka, kurioje gyvenu.

15.8. Modernieji laikai (8 klasė). Potemė ir problema: Energija. Energija — visatos variklis.; Mokslas: bandymai, tyrinėjimai. Mokomės tyrinėdami.; Žmogaus galios. Ką gali žmogus.; Valstybė. Valstybių įvairovė.; Knyga. Knygos vertė.; Aplinka. Aplinka, kurioje gyvenu.

15.9. Klasikinio ugdymo elementai integruojami į Pagrindinio (9-10 klasės) ir Vidurinio ugdymo programos turinį visus metus, intensyvinant programą.

16. Klasikinio ugdymo gairės, turinio apimtys, integravimas, mokinių pasiekimai ir vertinimas 1–4 klasėje:

16.1 Klasikinio ugdymo elementų įgyvendinimas pradinėse klasėse remiasi principu „Nuo žinomo prie nežinomo, nuo lengvo prie sunkaus, nuo artimo prie tolimo, nuo paprasto prie sudėtingo“.

16.2 Ugdymo procese skatinamas mokinių domėjimasis juos supančia aplinka iš įvairių perspektyvų: plečiant jų kultūrinį, istorinį, meninį akiratį, atrandant naujus, nežinomus dalykus, siejant juos su jau pažįstamais bei žinomais įvykiais, reiškiniais ir procesais.

16.3 Klasikinis ugdymas organizuojamas per formalųjį ir neformalųjį ugdymą, iš anksto numatant temas, integruojant dalykų ugdymo turinį, parenkant laiką, ugdymo formas ir būdus:

16.3.1. integruotų veiklų savaitės (**priedas Nr.1**):

16.3.1.1 Mano gyvenamoji aplinka. (1 klasė);

16.3.1.2 Lietuvių liaudies papročiai ir tradicijos (2 klasė);

16.3.1.3 Mes baltai (3 klasė);

16.3.1.4 Senųjų kultūrų pradmenys (4 klasė);

16. 4. PASIEKIMŲ RAIDA

Pasiekimai	1-2 klasės	3-4 klasės	5-6 klasės	7-8 klasės	I-II gimnazijos (9-10) klasės	III-IV gimnazijos (11-12) klasės
A. Loginis mąstymas ir reflektavimas						
A1 (slenkstis) Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas.	Kartais atpažįsta ir nagrinėja tik atskiras tiriamojo klausimo detales. Gauto atsakymo ar išvados neargumentuoja.	Dalį informacijos supranta neteisingai, neįžvelgia ryšių tarp atskirų objektų. Kartais atpažįsta ir nagrinėja tik atskiras tiriamojo klausimo detales, jų nesiedamas.	Šiek tiek supranta apie nuoseklumą ir aiškinimą, bando išvelgti visumą ir ryšį tarp atskirų klausimų. Retai taiko teksto sandaros taisykles.	Retai taiko nuoseklaus samprotavimo konstravimo modelį. Atpažindamas žinomą kontekstą gali įvardinti problemas, bando pamatyti priežasties – pasekmės ryšį.	Kartais atpažindamas jau žinomą kontekstą, sprendžia paprasčiausias problemas. Kartais vartoja sąvokas, tačiau komunikuoti trūksta tikslumo, nuoseklumo, išsamumo.	Atkartoja tik tam tikras žinias, paprasčiausiais atvejais atpažįsta pagrindines sąvokas. Bando perteikti pagrindines mintis paprasčiausiuose kontekstuose.
A2 (patenkinamas) Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas.	Tik dalį informacijos supranta teisingai, neįžvelgia ryšių tarp atskirų objektų. Atpažindamas jau žinomą kontekstą, sprendžia paprasčiausias problemas. Daugeliu atveju atlieka, kas pavesta, tačiau būdingas menkas pasitikėjimas savo jėgomis, ribotas domėjimasis mokomuoju dalyku.	Mokinys reproductyviai mąsto įprastomis aplinkybėmis, neįžvelgia dėsningumų, ryšių. Suvokdamas žinomą kontekstą, sprendžia elementarias problemas, atlieka standartinius veiksmus analogiškose situacijose. Pateikia sprendimo būdą; imasi spręsti	Iš dalies turi bendrą supratimą apie nuoseklumą sprendžiant užduotis. Atpažindamas kontekstą atranda įvykių priežastis ir bando spręsti problemas, retai sieja reiškinius ir procesus, numato pasekmes. Naudojasi keliais šaltiniais, mokosi apibendrinti informaciją.	Atlieka standartines procedūras atpažindamas kontekstą, iš dalies dekoduoja priežasties – pasekmės ryšius. Retai apibendrina skirtingų šaltinių informaciją ir daro išvadas. Dalinai pavyksta įvardinti procesą, retai išvelgia dėsningumą.	Atpažindamas jau žinomą kontekstą, sprendžia paprasčiausias problemas. Suvokia priežasties — pasekmės ryšius. Komunikuojant trūksta tikslumo, nuoseklumo, išsamumo. Iš dalies bando sieti reiškinius ir procesus, išvelgia dėsningumus. Skiria hipotezę nuo įrodymo.	Mokinys reproductyviai mąsto įprastomis aplinkybėmis. Atpažindamas kontekstą, sprendžia elementarias problemas, atlieka standartines procedūras analogiškose situacijose. Tinkamai vartoja sąvokas, tačiau komunikuoti trūksta tikslumo,

		problema.			Konsultuodamasis kritiškai vertina paprasto ar nesudėtingo pranešimo logiškumą.	nuoseklumo, išsamumo. Bando sieti reiškinius ir procesus. Bando taikyti įvairius teiginių įrodymo metodus.
A3 (pagrindinis) Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas	Teisingai sprendžia problemą, paaiškina uždavinio sprendimą ir gautus rezultatus, tačiau gauto atsakymo ar išvados neinterpretuoja pradinės sąlygos kontekste. Supranta mokymosi svarbą, jaučia atsakomybę už mokymosi rezultatus, stengiasi; aktyviai dalyvauja mokymosi procese. Teigiamai vertina savo ir kitų daromą pažangą, vertina įgyjamas matematikos žinias ir gebėjimus.	Daugeliu atvejų produktyviai mąsto įprastomis aplinkybėmis. Taiko ryšius, iš esmės naudoja analizę ir sintezę, tačiau objektai ar reiškiniai nagrinėjami ne pagal visus būdingus bruožus, nustato tik pagrindinius jų sąryšius ar dėsningumus. Mokytojo padedamas, bando daryti teisingu sprendimu pagrįstas išvadas. Teisingai sprendžia problemą, paaiškina užduoties atlikimą.	Pastebi kai kuriuos dėsningumus. Ieško problemų sprendimo strategijų. Įvardija problemas, klasifikuoja įvykius ar reiškinius pagal nurodytus kriterijus. Tinkamai atlieka paprastas mokymo(si) turinyje numatytas procedūras; konsultuodamasis argumentuoja, kodėl jas taip atlieka.	Supranta samprotavimo modelį, kelia ir tikrina hipotezes, formuluoja argumentus išvelgdamas ryšius, pastebi daugelį dėsningumų. Bando įvairias problemų sprendimo strategijas. Mokosi kelti probleminius klausimus. Dažniausiai nagrinėja įvairius procesus, bando nustatyti algoritmus. Analizuoja kelių informacijos šaltinių informaciją.	Konsultuodamasis planuoja, stebi, reflektuoja mokymosi procesą ir mokymosi rezultatus. Taiko ryšius, iš esmės naudoja analizę ir sintezę, tačiau objektai ar reiškiniai nagrinėjami ne pagal visus būdingus bruožus, nustato tik pagrindinius jų sąryšius ar dėsningumus. Pasirenka ne visai racionalias problemų sprendimo strategijas. Konsultuodamasis planuoja, stebi, reflektuoja mokymosi procesą ir mokymosi rezultatus. Iškilus kliūtimis, jas	Daugeliu atvejų taisyklingai mąsto įprastomis aplinkybėmis. Taiko ryšius, iš esmės naudoja analizę ir sintezę, tačiau objektai ar reiškiniai nagrinėjami ne pagal visus būdingus bruožus, nustato tik pagrindinius jų sąryšius ar dėsningumus. Domisi įvairių mokslų indėliu į šiuolaikinių problemų sprendimą. Įsivertina mokymosi procesą ir mokymosi rezultatus. Konsultuodamasis

					įvardija ir ieško pagalbos	apmąsto juos būsimos karjeros kontekste. Iškilus kliūtims, jas įvardija ir ieško sprendimo būdų. Kelia problemas, atpažįsta pagrįstą dalyko teiginį nuo nepagrįsto; lygina ir vertina įvairius tekstus ir apibendrina juose pateikiamą informaciją.
A4 (aukštesnysis) Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas	Daugeliu atvejų parodo kūrybiniam mąstymui būdingus elementus neįprastomis aplinkybėmis. Rodo savarankiškumą, minčių originalumą. Daro galutines, tikslias ir logines ar teisingu sprendimu pagrįstas išvadas. Daro išsamias ir tikslias išvadas, paremtas teisingu problemos sprendimu, randa teisingą atsakymą (sprendinį, rezultatą) ir interpretuoja jį	Mokinys parodo kūrybiniam mąstymui būdingus elementus. Apžvelgia būdingus objektų bei reiškinių bruožus, nustato ne tik pagrindinius, bet ir smulkesnius jų sąryšius ar dėsningumus. Rodo savarankiškumą, minčių originalumą. Daro galutines, tikslias ir logines išvadas. Pasirenka tinkamas ir racionalias problemų	Kūrybiškai taiko žinias analizuodamas, visumą išskaidydamas detalėmis. Atpažįsta būdingus elementus naujame kontekste. Taiko skirtingus metodus sprenddamas problemą ir įvertinęs pasirenka patogiausią. Mokosi pagrįsti hipotezę. Lygina skirtingus informacijos šaltinius, apibendrina. Daro išvadas remdamasis	Kūrybiškai taiko indukcinį ir dedukcinį mąstymo modelius. Taiko hipotetinį samprotavimą sprenddamas problemą. Kelia ir sprendžia problemas pritaikydamas skirtingus sprendimo būdus, numatydamas galimas pasekmes. Lygina skirtingus informacijos šaltinius, apibendrina, aktualizuoja ir reflektuoja. Daro teisingą loginę išvadą. Domisi mokymusi,	Mokinys visada kūrybiškai mąsto, atpažįsta būdingus objektus įvairiomis aplinkybėmis. Daro galutines, tikslias ir logines ar taisyklingu mąstymu pagrįstas išvadas. Pasirenka tinkamas ir racionalias problemų sprendimo strategijas, Savarankiškai skaito įvairius tekstus ir puikiai apibendrina juose pateikiamą informaciją, lygina, pateikia savitumo pavyzdžių. Kelia	Mokinys kūrybiškai mąsto, atpažįsta būdingus objektus įvairiomis aplinkybėmis. Rodo savarankiškumą, minčių originalumą. Daro tikslias ir logines ar taisyklingu mąstymu pagrįstas išvadas. Pasirenka tinkamas ir racionalias problemų sprendimo strategijas, Analizuoja ir interpretuoja

	pradinės sąlygos kontekste. Domisi mokymusi, aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis mokydamosis, siūlo originalias idėjas ir jų įgyvendinimo būdus. Jaučia atsakomybę už savo ir kitų daromą pažangą, noriai padeda kitiems mokytis, vertina įgyjamas žinias ir gebėjimus.	sprendimo strategijas, paaiškina uždavinio sprendimą. Domisi mokymusi, aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis mokydamosis, siūlo originalias idėjas ir jų įgyvendinimo būdus. Jaučia atsakomybę už savo ir kitų daromą pažangą, noriai padeda kitiems mokytis, vertina įgyjamas žinias ir gebėjimus.	priežasties – pasekmės principu. Domisi mokymusi, aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis mokydamosis, siūlo originalias idėjas ir jų įgyvendinimo būdus. Jaučia atsakomybę už savo ir kitų daromą pažangą, noriai padeda kitiems mokytis, vertina įgyjamas žinias ir gebėjimus.	aktyviai dalyvauja mokymosi procese, pasitiki savo jėgomis mokydamosis, siūlo originalias idėjas ir jų įgyvendinimo būdus. Jaučia atsakomybę už savo ir kitų daromą pažangą, noriai padeda kitiems mokytis, vertina įgyjamas žinias ir gebėjimus.	problemas, atpažįsta pagrįstą dalyko teiginį nuo nepagrįsto, nurodo esminę pagrindimo idėją, pagrindžia savo nuomonę įrodymais.	įvairiomis formomis (tekstu, paveikslu, schema, formule, lentele, brėžiniu, grafiku, diagrama), jų deriniais pateiktus pranešimus, išskiria žinomą ir ieškomą, perteklinę ar trūkstamą informaciją, nustato ir pasirinktu ar savitu būdu apibūdina loginius ryšius.
--	--	--	---	---	---	---

B. Retorika

B1 (slenkstis) Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika	Klausosi ir mokytojo padedamas kartais atsako į pateiktus klausimus. Kartais papasakoja, kas pavaizduota paveikslėliuose.	Bando kalbėti atsižvelgdamas į adresatą ir laikytis kalbos etiketo. Mokytojo padedamas ir pagal pavyzdį vadovėlyje trumpais sakiniiais atsako į klausimus.	Retai atrenka ir apdoroja tikslią informaciją. Retai laikosi komunikacijos taisyklių ir susitarimų. Retai dalyvauja įvairaus pobūdžio pokalbiuose, kartais aiškiai atsako į klausimus, daro daug kalbos klaidų.	Kartais vartoja kai kurias sąvokas žinomame kontekste. Bando laikytis komunikacijos taisyklių, daro daug kalbos klaidų. Retai apdoroja ir vertina tikslią informaciją, kartais atpažįsta kai kurias raiškos formas. Retai dalyvauja diskusijose, nenuosekliai atsako į	Kartais vartoja svarbiausias sąvokas, apibrėžimus. Kartais taiko ugdymo turinyje apibrėžtas standartinės procedūras ir atsako į su jomis susijusius klausimus. Retai dalyvauja diskusijose, nenuosekliai atsako į klausimus. Kartais išskiria svarbią	Žino kai kurias su tema susijusias sąvokas ir procedūras. Klausosi ir kalba bandydamas atsižvelgti į situaciją. Kartais taiko ugdymo turinyje apibrėžtas standartinės procedūras ir atsako į su jomis
---	---	--	---	--	---	---

				klausimus. Kartais išskiria svarbią informaciją, ją grupuoja.	informaciją, ją grupuoja.	susijusius klausimus. Retai dalyvauja diskusijose, nenuosekliai atsako į klausimus. Kartais išskiria svarbią informaciją, ją grupuoja.
B2 (patenkinamas) Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika	Mokytojo padedamas (klasėje pakartojus, išryškinus svarbiausius dalykus: kas, kada vyks), sugeba perduoti dalykinę informaciją. Iš dalies papasakoja, kas pavaizduota paveikslėliuose (įvardina veikėjus, ką jie veikia). Pasakoja apie tai, ką patyrė. Iš dalies geba perduoti savo mintis.	Atpasakoja tekstą ar jo dalį pagal mokytojo pasiūlytą planą. Išklauso neilgą (kelių sakinių) mokytojo pasakojimą ir pasako, apie ką mokytojas kalbėjo. Remdamasis pagalbiniais klausimais gali papasakoti matytą ar patirtą įvykį. Mokytojo padedamas (keliant klausimus kas? kada? kur?) perduoda žodžiu dalykinę informaciją. Iš dalies perteikia savo mintis.	Dalinai planuoja tekstą, nurodo temą, pritaiko kai kurias dalyko sąvokas ir terminus. Atpažįsta kai kurias procedūras. Gali pateikti savo nuomonę nesudėtingais teiginiais ir argumentais, atsakyti į nesudėtingus klausimus. Skiria kalbėjimo adresatus. Iš dalies tinkamai pasirenka kalbinę raišką.	Žino ir taiko kai kurias dalyko sąvokas ir terminus. Atpažįsta kai kurias procedūras ir atsako į su jomis susijusius klausimus. Gali pateikti savo nuomonę, atsakyti į nesudėtingus klausimus. Mokosi planuoti viešąją kalbą pasirinkta tema, pasirinkti informaciją. Ne visada aktyviai dalyvauja diskusijose.	Žino su tema susijusių sąvokų ir procedūrų. Įsimena ir taisyklingai vartoja svarbiausias sąvokas, apibrėžimus ir jų savybes. Paprastais atvejais taiko ugdymo turinyje apibrėžtas standartinės procedūras ir taiko žinias naujose praktinėse situacijose, atsako į su jomis susijusius klausimus, tačiau turimos žinios nėra labai išsamios. Parengia ir pasako argumentuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros)	Žino su tema susijusių sąvokų ir procedūrų. Įsimena ir taisyklingai vartoja svarbiausias sąvokas, apibrėžimus ir jų savybes. Paprastais atvejais taiko ugdymo turinyje apibrėžtas standartinės procedūras ir taiko žinias naujose praktinėse situacijose, atsako į su jomis susijusius klausimus, tačiau turimos žinios nėra labai išsamios. Iš dalies savarankiškai parengia ir pasako argumentuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės

					tema. Įvertina informacijos tinkamumą ir patikimumą.	gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema.
B3 (pagrindinis) Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika	Kalba atsižvelgdamas į adresatą, stengiasi laikytis kalbos etiketo. Klausosi ir mokytojo padedamas atsako į pateiktus klausimus. Atpasakoja skaitomo teksto dalį. Savarankiškai perduoda dalykinę žinią, kai yra du informacijos vienetai (kas ir kada vyks). Žiūrėdamas į pateiktus paveikslėlius, papasakoja, kas juose pavaizduota, atpasakoja įvykius iš eilės. Papasakoja, ką matė, patyrė. Geba perduoti savo idėjas kitiems.	Kalba atsižvelgdamas į adresatą, laikosi kalbos etiketo. Klausosi ir atsako į pateiktus klausimus, formuluoja klausimus iš išgirsto ar perskaityto teksto. Atpasakoja skaitomą tekstą ar jo dalį pagal klasėje sudarytą planą. Paaiškina, kodėl pasirinktas tekstas ar jo dalis įdomi, kodėl patiko. Savarankiškai papasakoja, ką matė, patyrė. Kuria pasakojimą iš asmeninės patirties. Savarankiškai, tiksliai perduoda žodžiu informaciją nurodytam adresatui. Geba perduoti savo idėjas kitiems. Supranta ir nagrinėja nesudėtingą	Žino ir taiko komunikacijos taisykles. Klausosi ir supranta teksto tikslą, nurodo temą ir pagrindinę mintį. Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, laikosi kalbos etiketo. Dalyvauja įvairaus pobūdžio pokalbiuose, efektyviai klausosi, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę. Žino įvairių raiškos priemonių. Mokosi kritiškai vertinti ir analizuoti informaciją, pateiktą įvairiomis formomis.	Dažniausiai taiko komunikacijos susitarimus. Supranta kalbėjimo tikslą, poveikį skirtingiems adresatams. Paruošia neilgą sveikinimo kalbą. Formuluoja įvairaus sudėtingumo klausimus. Dalyvauja diskusijose, argumentuotai, nuosekliai reiškia savo nuomonę. Taiko įvairias raiškos priemones. Dažniausiai kritiškai vertina ir analizuoja informaciją, pateiktą įvairiomis formomis.	Parengia ir pasako argumentuotą, į adresatą orientuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema. Įvertina informacijos tinkamumą ir patikimumą ir stengiasi interpretuoti įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus. Tinkamai formuluoja teiginius, argumentus, problemas ir išvadas. Teisingai supranta įvairiais būdais pateiktą informaciją, tačiau komunikuoti trūksta tikslumo, nuoseklumo, išsamumo, nepagrindžiami esminiai momentai. Tikslingai naudojasi neverbalinės kalbos	Parengia ir pasako argumentuotą, į adresatą orientuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos, literatūros (kultūros) tema. Įvertina informacijos tinkamumą ir patikimumą ir stengiasi interpretuoti įrodymus, nuomones, vaizdinę medžiagą, klausimus. Tinkamai formuluoja teiginius, argumentus, problemas ir išvadas. Teisingai supranta įvairiais būdais pateiktą informaciją, tačiau komunikuoti trūksta tikslumo, nuoseklumo,

		informaciją. Geba perteikti paprastą informaciją elementariomis schemomis, lentelėmis, sutartiniais ženklais.			ir kitomis priemonėmis. Bendrauja betarpiškai ir virtualiai.	išsamumo, nepagrindžiami esminiai momentai. Įvertina informacijos tinkamumą ir patikimumą. Formuluoja teiginius, argumentus ir išvadas. Pasirenka tinkamas retorines priemones.
B4 (aukštesnysis) Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika	Kalba atsižvelgdamas į adresatą, laikosi kalbos etiketo. Klausosi ir atsako į pateiktus klausimus, formuluoja klausimus iš išgirsto ar perskaityto teksto. Atpasakoja skaitomą tekstą ar jo dalį. Moka paaiškinti, kodėl pasirinktas tekstas ar jo dalis įdomi, kodėl patiko. Žiūrėdamas į pateiktus paveikslėlius, nuosekliai papasakoja, kas juose pavaizduota, atpasakoja įvykius iš	Kalba atsižvelgdamas į tikslą ir adresatą, laikosi kalbos etiketo. Perduoda informaciją, mokytojo padedamas ją patikslina. Dalyvauja įvairaus pobūdžio pokalbiuose, klausosi, klausia, atsako. Sklandžiai, neiškreipdamas prasmės, atpasakoja tekstą ar jo dalį. Sukuria pasakojimą ir jį papasakoja klasėje. Kalba, klauso, samprotauja ir diskutuoja	Visada taiko komunikacijos taisykles. Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, laikosi kalbos etiketo. Užduoda įvairaus sudėtingumo klausimus, analizuoja pašnekovo argumentus. Dalyvauja įvairaus pobūdžio pokalbiuose, efektyviai klausosi, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę, argumentuotai gina ją. Kitiškai vertina informaciją, analizuoja	Taikydamas komunikacijos taisykles, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą sako sveikinimo kalbą. Laikosi kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos. Aktyviai dalyvauja diskusijose, argumentuotai reiškia savo nuomonę, vertina ir pašnekovo klasifikuoja argumentus ir kontrargumentus. Analizuoja, kritiškai vertina ir kūrybiškai pritaiko įvairia forma pateiktą informaciją, interpretuoja ir aktualizuoja ją. Išsamiai atsako į pateiktus	Parengia ir pasako argumentuotą, į adresatą orientuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos ir kitomis temomis, siekdama(s) sudominti auditoriją. Laikosi kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos. Taiko minčių dėstymui svarbias logikos taisykles. Pasirenka tinkamas retorines priemones kalbos argumentavimui sustiprinti. Parodo labai aukštą	Parengia ir pasako argumentuotą, į adresatą orientuotą informacinę ir / arba įtikinimo kalbą visuomenės gyvenimo, kalbos ir kitomis temomis, siekdama(s) sudominti auditoriją. Laikosi kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos. Taiko minčių dėstymui svarbias logikos taisykles. Pasirenka tinkamas retorines priemones kalbos argumentavimui sustiprinti. Parodo labai aukštą

	eilės. Savarankiškai papasakoja, ką matė, patyrė. Kalba, klauso, samprotauja ir diskutuoja grupėje; geba fiksuoti informaciją įvairiomis formomis ir ją perteikti kitiems; moka klausti, aiškintis, tikrinti informaciją; geba dalytis sumanymais, idėjomis su draugais.	grupėje; geba fiksuoti informaciją įvairiomis formomis ir ją perteikti kitiems; moka klausti, aiškintis, tikrinti informaciją; geba dalytis sumanymais, idėjomis su draugais; geba drauge kurti projektus ir juos įgyvendinti.	problemas, pateikia sprendimus. Beveik nedaro kalbos klaidų.	klausimus, generuoja idėjas.	komunikacinį gebėjimą, pristatydamas atliktą užduotį.	komunikacinį gebėjimą, pristatydamas atliktą užduotį. Sakytinį tekstą ir priemones lanksčiai pritaiko įvairiems adresatams ir įsivaizduojamoms ar tikroms komunikavimo situacijoms.
--	--	--	--	------------------------------	---	---

C. Filosofija

C1 (slenkstinis) Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas	Modeliuoja nagrinėtas artimos aplinkos situacijas, mokytojo padedamas suformuluoja paprastus klausimus.	Atpažįsta pagrindines nagrinėjamos temos sąvokas. Atkuria svarbiausią nagrinėjamos temos informaciją. Suformuluoja paprastus klausimus.	Retai skiria nagrinėjamos temos sąvokas ir aspektus. Gali atpažinti kai kuriuos socialinius reiškinius, pakartoti kai kuriuos teiginius.	Kartais atpažįsta nagrinėjamos temos sąvokas ir aspektus. Gali atpažinti kai kuriuos kultūros reiškinius, pakartoti kai kuriuos teiginius.	Kartais pasirenka ir pasinaudoja žiniomis ir procedūromis paprastoms užduotims atlikti.	Naudodamasis mokytojo pateiktomis šaltiniais atpažįsta pagrindinius filosofinius klausimus, filosofines sąvokas, problemas, filosofijos kilmės ir ištakos aspektus.
C2(patenkinamas) Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas	Elementariai nusako pagrindinę temas mintį. Mokytojo padedamas, geba: piešiniais, ženklais, simboliais pavaizduoti svarbią informaciją;	Atkuria svarbiausią nagrinėjamos temos informaciją. Mokytojo padedamas, geba piešiniais, ženklais, judesiais pavaizduoti	Bando išvelgti dėsningumus socialiniame, kultūriniame kontekste. Aiškinasi žmogaus ir visuomenės santykius, meno	Pastebi paprastus dėsningumus kultūroje. Gali dalinai paaiškinti kelis skirtingus požiūrius į žmogaus ir visuomenės santykius, meno poveikį žmogui variantus.	Teisingai pasirenka ir pasinaudoja žiniomis ir procedūromis paprastoms užduotims atlikti. Pastebi paprastus dėsningumus ir jais pasinaudoja. Suvokia	Teisingai pasirenka ir pasinaudoja žiniomis ir procedūromis paprastoms užduotims atlikti. Pastebi paprastus dėsningumus ir jais

	sugrupuoti gerai pažįstamus objektus.	nesudėtingą informaciją. Suvokia moralinį imperatyvą ir juo vadovaujasi.	poveikį žmogui, požiūrį į mokslą.		įgytų žinių taikymo galimybes.	pasinaudoja. Suvokia įgytų žinių taikymo galimybes. Tinkamai vartoja filosofines sąvokas.
C3 (pagrindinis) Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas	Savais žodžiais paaiškina pagrindines nagrinėjamos temos sąvokas. Geba palyginti informaciją. Mokytojo padedamas, geba: piešniais, ženklais, simboliais pavaizduoti svarbią informaciją; palyginti ir pasakyti, kuo panašūs ir kuo skiriasi gerai jam pažįstami dalykai; konsultuodamasis geba formuluoti tikslingus klausimus.	Supranta, kad gali būti daugiau nei vienas būdas tai pačiai problemai spręsti, gali ieškoti alternatyvių sprendimo variantų. Savarankiškai taiko informacijos organizavimo, grupavimo, pertvarkymo strategijas siekdami geriau išiminti informaciją. Išbando naujas problemas sprendimo strategijas, jei mato, kad senosios neveikia.	Ieško ir identifikuoja įvairius kultūros ženklus ir simbolius. Apibūdina įvairius Lietuvos ir pasaulio kultūrinius įvykius, kultūros raidą. Suvokia ir atsižvelgia į kelių kitų žmonių alternatyvų požiūrį, taip pat suvokti socialinių grupių požiūrį, apmąstyti situacijas iš skirtingų socialinių, kultūrinių perspektyvų.	Pateikia argumentų, pagrindžia paprastus teiginius, paaiškina įvairius kultūrinius ir istorinius reiškinius, vertybes, idėjas, požiūrius. Analizuoja įvairius kultūros ženklus ir simbolius dabarties kontekste, juos taiko savo veikloje. Klasifikuoja ir vertina įvairius Lietuvos ir pasaulio kultūrinius įvykius, jų raidą ir poveikį sau ir visuomenei. Atlieka mintinus veiksmus su abstrakčiomis idėjomis, mąstymas nebeprisklaido nuo to, kas konkrečiau, apčiuopiama, stebima. Sprendžia hipotetinę problemą, kuri prieštarauja jo pasaulio suvokimui.	Vadovaujasi analitine filosofija — loginės analizės ir lingvistinės filosofijos kryptų visuma. Analizuoja kalbą remdamasi matematiniais ir loginiais metodais. Pagrindžia paprastus teiginius ir veiksmus, gerai atlieka užduotis, daro galutinę išvadą. Atlieka mintinus veiksmus su abstrakčiomis idėjomis, mąstymas nebeprisklaido nuo to, kas konkrečiau, apčiuopiama, stebima. Sprendžia hipotetinę problemą, kuri prieštarauja jo pasaulio suvokimui.	Skiria ir aiškina filosofinių klausimų, filosofinio požiūrio ypatybes kitų mokslų atžvilgiu. Vadovaujasi analitine filosofija — loginės analizės ir lingvistinės filosofijos kryptų visuma. Analizuoja kalbą remdamasi matematiniais ir loginiais metodais. Pagrindžia paprastus teiginius ir veiksmus, gerai atlieka užduotis, daro galutinę išvadą. Sprendžia hipotetinę problemą, kuri prieštarauja jo pasaulio suvokimui
C4 (aukštesnysis) Filosofinė žmogaus,	Apibendrina ir reflektuoja pagrindinę	Analizuoja ir vertina pagrindinę informaciją, padaro	Analizuoja ir kritiškai vertina informaciją.	Vertina ir interpretuoja įvairius informacijos šaltinius, įrodo	Analizuoja ir palygina filosofijos ir kitų mokslų santykio	Analizuoja ir kritiškai vertina mokslinį ir

istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas	informaciją, padaro išvadas. Atpažįsta ir atkuria informaciją iš pateiktos detalės. Geba skirstyti objektus į grupes pagal įvairias kategorijas; skiria ir savais žodžiais paaiškina, kuri informacija yra teisinga, o kuri klaidinga; gali sudaryti naujus apibendrinimus pagal jau žinomus pavyzdžius.	išvadas. Atpažįsta ir atkuria informaciją iš pateiktos detalės. Atskiria esmines detales nuo neesminių. Skiria ir savais žodžiais paaiškina, kuri informacija yra teisinga, o kuri klaidinga; gali sudaryti naujus apibendrinimus pagal jau žinomus pavyzdžius. Įgytas žinias perkelia į kitą situaciją. Mąsto pagal analogiją, supranta perkeltinę reikšmę.	Apibūdina kultūros reikšmę žmogui ir visuomenei. Mokosi rasti ryšį tarp tikrovės ir interpretacijos. Formuoja savo santykį su visuomene, kultūra, istorija, plečia kultūrinį kontekstą. Įžvelgiamas dėsningumas. Argumentuoja aptariant žmogaus ir visuomenės santykius, meno poveikį žmogui, požiūrį į mokslą.	hipotezes. Analizuoja ir aktualizuoja kultūros reikšmę ir reiškinius visuomenei istoriniame kontekste. Analizuoja ir kuria tikrovės interpretacijas. Sąmoningai renkasi santykio su visuomene, kultūra būdą, argumentuotai aiškina ir iliustruoja. Įvardija, koks yra kalbos ir kultūros vaidmuo visuomenės gyvenime. Suvokia ir paaiškina tarpkultūrinio dialogo svarbą.	požymius, esmines problemas; komentuoja mokslinį ir filosofinį pažinimą. Problemą pateikia rašytine, sakybine kalba, naudojasi vizualine medžiaga. Tiria kalbos prasmę, ir kaip išvengti beprasmybių kalboje. Daro mąstymo prielaidas kiek galima aiškesnes, tuo pačiu išitraukia į aiškinimo vyksmą. Nagrinėja pasaulio tikrovės ir interpretacijos būdus.	filosofinį pažinimą. Problemą formuluoja rašytine, sakybine kalba, naudojasi vizualine medžiaga ir IT, savarankiškai pasirenka literatūrą. Reflektuoja ir kritiškai vertina įvairias filosofines problemas. Daro mąstymo prielaidas kiek galima aiškesnes, tuo pačiu išitraukia į aiškinimo vyksmą. Nagrinėja pasaulio tikrovės ir interpretacijos būdus.
--	--	--	---	---	---	---

D. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai

D1 (slenkstis) Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas	Trumpai nusako savo įspūdžius apie meninius kūrinius. Mokytojo paprašytas dalyvauja kūrybinėje grupėje.	Kartais savais žodžiais aptaria tautodailės bruožus. Pakviestas dalyvauja kūrybinės grupės veikloje.	Turi šiek tiek žinių apie kai kurių menų bruožus, Retai dalyvauja kūrybinėje veikloje.	Kartais gali įvardinti kai kurių epochų ar kai kurių menų bruožus. Taiko kai kurias sąvokas. Retai dalyvauja kūrybinėje veikloje.	Kartais atpažįsta svarbiausius Antikos, Europos meno kūrinius, svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus.	Įvardija įvairių meno rūšių išraiškos priemones. Kartais atpažįsta svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros bruožus. Supranta meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus.
--	---	--	--	---	--	--

<p>D2 (patenkinamas) Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas</p>	<p>Stebi mokytojo pasiūlytus meno kūrinius, savais žodžiais aptaria, kuo jie įdomūs. Dalyvauja kūrybinėje grupėje, paprašytas įvertina savo veiklą, savaip papasakoja savo pojūčius.</p>	<p>Savais žodžiais aptaria tautodailės bruožus. Pakviestas dalyvauja kūrybinės grupės veikloje, vertindamas savo veiklą, pasako, ką atliko, aptaria indėlį į bendrą darbą.</p>	<p>Žino kai kuriuos faktus apie Europos kultūros raidą, iš dalies apibūdina epochų bruožus, išsako savo nuomonę vertinant meno kūrinių, gali nurodyti kai kuriuos požymius ir ženklus. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>Dalinai apibūdina kai kuriuos Antikos ir Europos kultūros raidos bruožus, kai kuriuos meno kūrinius, jų kūrėjus ir reikšmę dabarčiai. Atpažįsta kai kuriuos kultūros ženklus. Klasifikuoja bendriausius kultūros reiškinius. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>Atpažįsta svarbiausius Antikos, Europos meno kūrinius, svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus. Nurodo, kuo jų kūrėjai reikšmingi bendrai kultūros raidai ir dabarčiai. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių iš dalies apibūdina jo formą, turinį, išvardija techninius ir atlikimo bruožus. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>Iš dalies apibūdina svarbiausius Antikos, Europos įvairių epochų kultūros pasiekimus ir būdingus bruožus. Dalinai apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, komentuoja jų susidarymo priežastis. Atpažįsta ir suvokia visuotinės kultūros ženklus. Nurodo, kuo kultūros pasiekimai, reikšmingi bendrai kultūros raidai ir dabarčiai. Atpažįsta svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus. Atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą. Derina savo sumanymus bendrame darbe. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos</p>
--	--	--	--	---	---	--

						priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.
D3 (pagrindinis) Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas	Atpažįsta dailės reiškinius, esančius artimiausioje aplinkoje, buityje, savais žodžiais nusako, kuo jie įdomūs. Pasako pastebėjimus apie savo ir kitų veiklą, išklauso kitų nuomonę, apibūdina savo pojūčius.	Palygina lietuvių, kitų tautų liaudies meno kūrinių skirtumus, savais žodžiais paaiškina simbolių reikšmes, palygina etnokultūrinius papročius. Dalyvauja kūrybinėje grupėje. Pasako pastebėjimus apie savo ir kitų veiklą, išklauso kitų nuomonę, apibūdina savo pojūčius, domisi artimiausios aplinkos meno reiškiniais. Naują patirtį sieja su tuo, ko jau mokėsi.	Gali apibūdinti, kas būdinga savajai ir Europos kultūrai. Kūrybiškai perteikia savo kultūrinę patirtį įvairia forma. Tyrinėja kultūros reiškinius, kultūrinius pasiekimus, reflektuoja įvairių epochų bruožų aktualumą. Atpažįsta skirtingas meno perteikimo formas.	Apibūdina įvairius Antikos ir Europos kultūros reiškinius, jų laikmečio kontekstą, kūrybiškai tiria dabartinį jų aktualumą. Sistemina vertybes, bruožus, būdingus įvairioms epochoms ir menui. Aptaria įvairius kultūrinius pasiekimus. Analizuoja meno kūrinių problematiką ir vaizdavimo techniką bei būdą, galimą interpretavimą, reflektuoja savo pojūčius ir kultūrinę patirtį. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato	Pasakoja apie svarbiausius Antikos, Europos meno reiškinius, aptaria jų kūrybos savitumą, laikmečio istorinį, kultūrinį kontekstą. Apibūdina, kuo nagrinėjami kūrėjai ir jų kūriniai reikšmingi kultūros raidai ir dabarčiai. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinį apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, kūrinio sukeltus įspūdžius susieja su jo menine visuma, rengia kontekstinės analizės pristatymus. Naudodamas lyginamąjį metodą, vertina klasikinės ir šiuolaikinės dailės skirtingus kūrinius,	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibendrina juos remdamasis pagrįstais duomenimis bei faktais. Atpažįsta svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus. Rinkdami informaciją, analizuodami įvairius Antikos ir dabarties meno reiškinius, savo atradimus įtvirtinta kūrybinėje raiškoje; Interpretuodami įvairias praeities ir dabarties menines idėjas, siekia individualios

				<p>savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>nusako kūrinio problematiką ir numato galimas interpretavimo kryptis įvairiuose kontekstuose. Savarankiškai apipavidalina savo darbus. Naudojasi pasiūlytomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>vizualinės raiškos ir toleruoja kitų savitumą. Išvelgia praeities stilių šiuolaikinės architektūros ir populiariosios kultūros įtaką savo aplinkoje. Savarankiškai ir tikslingai atsirenka kūrybai reikalingą medžiagą. Eksperimentuodamas, išmėgindamas įvairias kūrybos priemones ir raiškos būdus, pateikia savitą kūrybinį rezultatą.</p>
--	--	--	--	---	--	--

<p>D4 (aukštesnysis) Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas</p>	<p>Atpažįsta ir įsimenta dailės kūrinis, esančius aplinkoje, butyje ir susidomėjęs pasakoja savo įspūdžius. Pastebi tautodailės ryšį su etnokultūrinėmis tradicijomis ir papročiais. Drąsiai išsako pastebėjimus apie savo ir kitų veiklą, apibūdina savo pojūčius, išklauso kitų nuomonę ir pateikia pasiūlymų. Naują patirtį sieja su tuo, ko mokėsi anksčiau.</p>	<p>Paaškina kūrinių skirtumus, savais žodžiais paaškina simbolių reikšmes, palygina etnokultūrinius papročius.. Pasako pastebėjimus apie savo ir kitų veiklą, išklauso kitų nuomonę, apibūdina savo pojūčius, domisi artimiausios aplinkos meno reiškiniais. Aptaria savo pojūčius, ir palygina lietuvių, kitų tautų liaudies meno kūrinių svarbiausius bruožus ir etnokultūrinius papročius. Drąsiai išsako pastebėjimus apie savo ir kitų veiklą, meno reikšmę savo aplinkai ir žmonių gyvenimui, apibūdina savo pojūčius.</p>	<p>Atpažįsta ir apibūdina kultūros raidą, jos pokyčius. Apibendrina skirtingus kultūrinius ir istorinius kontekstus, visuomenės ir kultūros santykį. Žino įvairių meno kūrinių atlikimo technikų. Žino, kad tautų kultūros yra skirtingos, gali paaškinti skirtumus, simbolius, papročius. Savo kultūrinę patirtį pritaiko kurdami ir tyrinėdami. Savarankiškai ir tikslingai naudojami įvairiomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis įvairia forma pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>Analizuoja ir vertina kultūros raidos dėsningumus, epochų bruožų aktualumą skirtingų laikmečių kontekste, visuomenės ir kultūros santykių kitimą. Apibūdina meno kūrinių atlikimo techniką. Suvokia skirtingų kultūrų svarbą, analizuoja kultūrinius skirtumus ir įvykius, simbolius, papročius. Generuoja idėjas, savo kultūrinę patirtį pritaiko kūrybiniame procese. Tyrinėja ir aptaria, kokiais būdais tauta formuoja savo kultūrinę tapatybę. Savarankiškai ir tikslingai naudojami įvairiomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis įvairia forma pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>Papasakoja apie svarbiausius Antikos, Europos kūrėjus, aptaria ir įvertina jų kūrybos savitumą, istorinį, kultūrinį kontekstą. Paaškina, kuo nagrinėjami kūrėjai ir jų kūriniai reikšmingi Lietuvos kultūros raidai ir dabarčiai. Paaškina pagrindinius kultūros reiškinis ir idėjas. Atpažįsta svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus ir paaškina jų prasmę. Apibūdina meno kūrinių stilistinius ypatumus, autoriaus braižo specifiką, pasitelkdamas istorinį kontekstą. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinį apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes. Išorės požymius sieja su kūrinių atsiradimo</p>	<p>Analizuoja meno reiškinis įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Žino svarbiausius Antikos, įvairių epochų Europos ir lietuvių meno autorius, aptaria ir įvertina jų kūrybos savitumą, istorinį, kultūrinį kontekstą. Paaškina, kuo nagrinėjami kūrėjai ir jų kūriniai reikšmingi Europos ir Lietuvos kultūros raidai ir dabarčiai.. Atpažįsta mene svarbiausius savosios ir visuotinės kultūros ženklus ir paaškina jų prasmę. Originaliai ir</p>
--	--	--	--	---	--	--

					<p>kontekstu. Vertina kūrinio / reiškinių naujumą, aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų. Savarankiškai ir tikslingai naudojasi įvairiomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis įvairia forma pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>	<p>kūrybiškai interpretuoja aplinkos, stebėtų ar tyrinėtų kūrybinių inspiruotų idėjas, pasirinkta stilistika išreiškia jas savo kūryboje ir pritaiko aplinkoje. Imaisi iniciatyvos ir savarankiškai organizuoja meno renginius, geba komunikuoti ir bendradarbiauti grupėje. Savarankiškai ir tikslingai naudojasi įvairiomis informacijos priemonėmis ir šaltiniais, jais remdamasis įvairia forma pristato savo ir kitų kūrybos rezultatus.</p>
--	--	--	--	--	---	---

E. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos

E1 (slenkstis) Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai	Skaito savo poreikius ir galimybes atitinkančius tekstus, randa tekste aiškiai pateiktą informaciją.	Klausosi dėmesingai, aptaria/atrenka/išskiria esminę informaciją. Mokytojo padedamas apmąsto	Randa esminę informaciją. Žino kai kurias sąvokas, terminus. Bando ieškoti kalbų ryšio tarpusavyje.	Kartais pritaiko rastą informaciją reikiamam kontekstui. Kartais tikslingai vartoja kai kurias sąvokas ir terminus. Pasitaiko, jog išvelgia ryšį tarp	Kartais vartoja įvairias sąvokas, atpažįsta vieną kitą sentenciją. Kartais atpažįsta kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas. Mokytojui	Kartais vartoja įvairias sąvokas, atpažįsta vieną kitą sentenciją. Supranta kokią įtaką teksto prasmei daro raiškos, teksto
--	--	--	---	---	---	---

		savo klausimą ir kalbėjimą. Klausosi dėmesingai ir reflektyviai (žodinėmis ir/ar nežodinėmis priemonėmis parodydamas santykį su pranešimu), tikslingai atrenka informaciją.		giminiškų kalbų.	padedant, kartais susieja įvairiuose dalykuose vartojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis.	tikslų, konteksto ir adresato ryšys. Bendrais bruožais nusako pagrindinę mintį.
E2 (patenkinamas) Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai	Pakankamai sklandžiai skaito balsu nesudėtingus tekstus, atitinkančius antros klasės mokinių suvokimo galimybes. Mokytojo padedamas atpasakoja nedidelės apimties tekstą, randa nurodytą informaciją.	Pakankamai sklandžiai balsu skaito tekstus, atitinkančius ketvirtos klasės mokinių suvokimo galimybes. Atsako į klausimus, susijusius su tekstu: nurodo veiksmo vietą, laiką, veikėjus. Kartais sklandžiai atpasakoja teksto dalį.	Žinios apie mokomųjų kalbų santykius su lotynų kalba paviršutiniškos. Žino kai kurias sąvokas, terminus, mokosi pritaikyti įvairiuose kontekstuose. Žino kai kurias faktus apie kalbos raidą. Žino kai kurias mitologinius motyvus ir su jais susijusias sentencijas.	Atpažįsta ir tikslingai vartoja kai kurias sąvokas, sentencijas. Aiškinasi indoeuropiečių kalbų ryšį, klasikinių kalbų reikšmę, lotynų kalbos įtaką kalbų raidai. Atpažįsta kai kurias mitologinius motyvus sentencijose. Daro daug kalbos klaidų.	Ne visai tinkamai vartoja įvairias sąvokas, atpažįsta sentencijas, moka išversti. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Žino kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Mokytojui padedant, Susieja įvairiuose dalykuose vartojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis. Mokytojo padedamas įvardina klasikinių ir šiuolaikinių kalbų panašumus ir	Ne visada tinkamai vartoja įvairias sąvokas, atpažįsta sentencijas, moka išversti. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Žino kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Kalbos žinios paviršutiniškos ir fragmentiškos: mokinys parodo, kad yra girdėjęs kai kurias sąvokas, reiškinius, komunikacinius susitarimus, taisykles, tačiau dar

					skirtumus.	negeba tikslingai sąvokų vartoti, paaiškinti reiškinių esmės, sistemingai laikytis susitarimų bei taisyklių.
E3 (pagrindinis) Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai	Sklandžiai skaito balsu nesudėtingus tekstus, atitinkančius antros klasės mokinių suvokimo galimybes. Mokytojo padedamas atpasakoja nedidelės apimties tekstą, randa nurodytą informaciją: nurodo veiksmo vietą, laiką, veikėjus.	Sklandžiai skaito tekstus, atitinkančius ketvirtos klasės mokinių suvokimo galimybes. Randa nurodytą informaciją ir detales. Atsako į klausimus, susijusius su tekstu: nurodo temą, veikėjus, veiksmo vietą ir laiką, bando apibūdinti grožinio teksto nuotaiką ir pasakyti savo nuomonę apie aprašytus įvykius.	Žino ir vartoja įvairias sąvokas, terminus, sentencijas, žino jų reikšmę, parenka kontekstus, kuriuose jie reikalingi. Įžvelgia kitų kalbų ryšį su lotynų kalba. Remdamiesi šaltiniais gali paaiškinti kalbos raidą. Gali nurodyti, kaip ir kokią įtaką daro kitos kalbos, žino kai kurių mitų siužetus ir iš jų atsiradusius posakius. Aiškinasi kalbos kaip kultūrinio reiškinių reikšmę.	Sąmoningai ir tikslingai tinkamame kontekste vartoja įvairias sąvokas, terminus, posakius, gali paaiškinti jų kilmę ir reikšmę. Atpažįsta giminiškas kalbas ir žodžius, lotynų kalbos įtaką. Analizuoja savo ir kitų kalbėjimą, koreguoja jį. Paaiškina kalbos raidą ir poveikį visuomenei, tautos išlikimui. Daro mažai sakinys ir rašytinės kalbos klaidų. Kalbos žinios pakankamos: daugeliu atvejų mokinys tinkamai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę, nurodo komunikacinius susitarimus ir jų laikosi.	Tinkamai vartoja įvairias sąvokas, išverčia iš lotynų, graikų kalbų sentencijas, moka jas pritaikyti tinkamame kontekste. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Skiria kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Pasako, kuriai kalbų grupei priklauso kalbos, kurių mokosi. Suvokia istorinę gramatiką: kaip žodžiai keliauja iš vienos kalbos į kitą. Susieja įvairiose mokslo šakose vartojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis. Geba	Tinkamai vartoja įvairias sąvokas, išverčia iš lotynų, graikų kalbų sentencijas, moka jas pritaikyti tinkamame kontekste. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Skiria kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Pasako, kuriai kalbų grupei priklauso kalbos, kurių mokosi. Suvokia istorinę gramatiką: kaip žodžiai keliauja iš vienos kalbos į kitą. Kalbos žinios pakankamos: daugeliu atvejų mokinys tinkamai

					savarankiškai įvardinti klasikinių ir šiuolaikinių kalbų panašumus ir skirtumus. Kalbos žinios pakankamos: daugeliu atvejų mokinys tinkamai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę, nurodo komunikacinius susitarimus ir jų laikosi.	vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę, nurodo komunikacinius susitarimus ir jų laikosi. Analizuoja kalbinį bendravimą ir panaudoja įgytus gebėjimus ir žinias naujose situacijose.
E4 (aukštesnysis) Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai	Sklandžiai skaito balsu tekstus, atitinkančius antros klasės mokinių suvokimo galimybes. Atpasakoja nedidelės apimties tekstą, randa nurodytą informaciją: nurodo veiksmo vietą, laiką, veikėjus, reiškia savo nuomonę apie skaitomo teksto įvykius.	Sklandžiai ir raiškiai skaito tekstus, atitinkančius ketvirtos klasės mokinių suvokimo galimybes. Randa nurodytą informaciją ir detales. Atsako į klausimus, susijusius su tekstu: nurodo temą, veikėjus, veiksmo vietą ir laiką, apibūdina grožinio teksto nuotaiką ir pasako savo nuomonę apie aprašytus įvykius,	Kalbėjimo, rašymo ir teksto suvokimo įgūdžiai puikūs. Žinios apie mokomųjų kalbų santykius su lotynų kalba išsamios, išvelgiami panašumai ir skirtumai, remdamiesi šaltiniais gali paaiškinti kalbos raidą, interpretuoja įvykius dabartiniame kontekste. Argumentuotai aiškina kitų kalbų įtaką kalbai, pasekmes, galimybes įtaką mažinti.	Sklandžiai perteikia mintis raštu ir žodžiu, sėkmingai taiko gramatines konstrukcijas. Pritaiko sentencijas atitinkamuose kontekstuose. Nuolat vartoja terminus, sąvokas. Gali paaiškinti lotynų kalbos įtaką kitoms kalboms iliustruodami įvairių kalbų pavyzdžiais. Skiria kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Aiškina kalbos kaip vertybės svarbą visuomenės	Tinkamai vartoja įvairias sąvokas, paaiškina jų kilmę (iš graikų, lotynų kalbų), išverčia iš lotynų, graikų kalbų sentencijas, moka jas pritaikyti tinkamame kontekste. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Skiria kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Pasako, kuriai kalbų grupei priklauso kalbos, kurių mokosi. Suvokia istorinę gramatiką: kaip	Tinkamai vartoja įvairias sąvokas, paaiškina jų kilmę (iš graikų, lotynų kalbų), išverčia iš lotynų, graikų kalbų sentencijas, moka jas pritaikyti tinkamame kontekste. Suvokia klasikinių kalbų reikšmę. Skiria kalbų šeimas, pagrindines jų kalbas, atpažįsta indoeuropiečių kalbas, jų šakas. Nustato, kuriai kalbų grupei priklauso kalbos,

		<p>bando daryti išvadas. Turtina savo kalbą naujais žodžiais ir posakiais (ir perkeltinės prasmės, tarptautiniais). Tikslingai juos vartoja įprastose ir naujose situacijose. Pasakodamas tikslingai vartoja vaizdingus, tarmiškus (lotyniškas sentencijas) žodžius ar posakius (jeigu juos žino).</p>	<p>Išmano, kaip atsirado kai kurie posakiai, analizuoja mitus dabartinės visuomenės kontekste. Sąmoningai taiko terminus, sąvokas. Kalbų žinios išsamios ir sistemingos: mokinys tiksliai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę ir kalbų ryšius.</p>	<p>kultūrinio vystymosi kontekste. Suvokia kalbų mokymosi svarbą, analizuoja savo ir kitų kalbinį bendravimą ir paaiškina kalbos įtaką žmonių santykiams. Kalbų žinios išsamios ir sistemingos: mokinys tiksliai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę ir kalbų ryšius.</p>	<p>žodžiai keliauja iš vienos kalbos į kitą. Skaito ir geba išversti klasikų tekstus. Susieja įvairiose mokslo šakose vartojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis. Kalbų žinios išsamios ir sistemingos: mokinys tiksliai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę ir kalbų ryšius. Planuoja ir organizuoja kalbų mokymąsi. Paaiškina kalbų ryšį su asmens vertybinėmis nuostatomis, pateikia argumentus.</p>	<p>kurių mokosi. Suvokia istorinę gramatiką: kaip žodžiai keliauja iš vienos kalbos į kitą. Skaito ir geba išversti klasikų tekstus. Kalbos žinios išsamios ir sistemingos: mokinys tiksliai vartoja sąvokas, paaiškina reiškinių esmę ir ryšius, nurodo komunikacinius susitarimus ir taisykles ir sistemingai jų laikosi. Analizuoja kalbinį bendravimą ir panaudoja įgytus gebėjimus ir žinias visuomeninėje veikloje. Skiria pagrindines kalbų funkcijas.</p>
--	--	--	--	---	---	---

F. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas

<p>F1 (slenkstis) Pasiruošimas gyvenimui ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui</p>	<p>Papasakoja apie įvairias situacijas ir kokias emocijas jose gali jausti. Atpažįsta kitų emocijas, gali jas nusakyti. Atpažįsta saugias ir</p>	<p>Emocijų išreiškimui naudoja „Aš“ teiginius. Remdamiesi ir nežodinėmis užuominomis</p>	<p>Žino kai kurių emocijų pavadinimus, kokie gali būti tarpusavio santykiai ar konfliktai. Žino, kad klimatas keičiasi,</p>	<p>Įvardina kai kurias emocijas, tarpusavio santykius, išskylančius paauglystės iššūkius. Žino kai kurias sveikos gyvensenos principų nesilaikymo pasekmes.</p>	<p>Kartais mokytojui padedant, pateikia pavyzdžių, apie sveiką mitybą ir gyvenseną, apibūdina gamtosaugines problemas. Kartais</p>	<p>Nusako, kokie gebėjimai ir įgūdžiai padeda suvaldyti stresą, kada, kur ir kaip reikia kreiptis į psichologinę</p>
---	--	--	---	---	--	--

	nesaugias aplinkas.	pasako kaip jaučiasi kitas žmogus.	susipažįsta su galimomis priežastimis.	Įvardina kai kurias gamtosaugines problemas ir vieną kitą priežastį.	paaškina kokios psichotropinės medžiagos veikia žmogaus organizmą ir aplinką. Apibūdina, kaip įvykio interpretacijos gali veikti žmonių jausmus ir įvykio priėmimą/supratimą. Analizuoja, priima ir vertina skirtingus požiūrius.	pagalbą teikiančias organizacijas. Kartais paaškina kokios psichotropinės medžiagos veikia žmogaus organizmą ir aplinką. Apibūdina, kaip įvykio interpretacijos gali veikti žmonių jausmus ir įvykio priėmimą/supratimą. Analizuoja, priima ir vertina skirtingus požiūrius.
--	---------------------	------------------------------------	--	--	---	--

<p>F2 (patenkinamas) Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui</p>	<p>Parodo, kad supranta, jog kiekvienas, būdamas individualus ir skirtingas, gali būti fiziškai aktyvus ir stiprus. Žino keletą sporto šakų, laisvalaikio fizinio aktyvumo formų. Žino, kaip emocijas reikšti socialiai priimtiniu būdu. Mokosi valdyti kylančias stiprias emocijas.</p>	<p>Papasakoja kelis būdus, kuriais moka įveikti liūdinančias emocijas. Žino SEU naudą žmogui. Žino, kaip emocijas reikšti socialiai priimtiniu būdu. Mokosi valdyti kylančias stiprias emocijas.</p>	<p>Atpažįsta emocijas ir elgesį, būdingą paauuglystei. Žino, kaip emocijas reikšti socialiai priimtiniu būdu. Mokosi valdyti kylančias stiprias emocijas. Mokosi kelti fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos tikslus. Mokosi bendradarbiauti, dirbti komandoje. Daro nesudėtingas išvadas apie klimato kaitą.</p>	<p>Atpažįsta kai kuriuos impulsus, kurie sukelia stiprias emocijas. Suvokia, kad asmeninės savybės daro įtaką siekiant tikslų, komunikuojant. Paaiškina, kaip siekia išsikeltų fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos tikslų, kokie iššūkiai iškyla. Kartais dirba komandoje, padeda kitam. Įvardina kelis darnaus vystymosi tikslus.</p>	<p>Išmano sveikos gyvensenos principus. Mokytojui padedant, pateikia pavyzdžių, apie sveiką mitybą ir gyvenseną, apibūdina gamtosaugines problemas. Paaiškina kokios psichotropinės medžiagos veikia žmogaus organizmą ir aplinką. Apibūdina organizme vykstančius procesus fizinio krūvio metu. Paaiškina, kaip delsimas spręsti problemas daro įtaką psichikos sveikatai.</p>	<p>Išmano sveikos gyvensenos principus. Paaiškina emocijų kilmę įvairiuose kontekstuose. Paaiškina, kaip poreikių nepatenkinimas siejasi su mintimis, emocijomis ir elgesiu. Bendradarbiaudami su kitais tiria problemas. Stengiasi vertinti visuomenėje vykstančius procesus. Supranta, kuo svarbi sveika gyvensena ir fizinis aktyvumas.</p>
<p>F3 (pagrindinis) Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui</p>	<p>Parodo, kad žino, jog sveikata yra vertybė, kurią iš dalies lemia ir asmeninės pastangos. Žino pagrindines sporto šakas, fizinio aktyvumo formas. Žino, kaip taikyti SEU principus kasdieninėje veikloje.</p>	<p>Įvardija, ką norėtų išmokti daryti geriau ir stebi pažangą. Žino pagrindines sporto šakas, fizinio aktyvumo formas. Žino, kaip taikyti SEU principus kasdieninėje veikloje. Žino</p>	<p>Žino būdų, kaip suvaldyti stresą ir stiprias emocijas, kai kuriuos sėkmingai taiko. Emocijas reiškia socialiai priimtiniu būdu. Gali apibūdinti ir paaiškinti daugelį emocijų, jų priežastis, priimtinus</p>	<p>Stebi ir gali valdyti emocijų kaitą, įvardinti, kas išprovokuoja stiprias emocijas. Analizuoja įvairaus elgesio situacijas, motyvuoja save ir kitus įveikti iškilusius ir neigiamas emocijas. Siekia išsikeltų tikslų,</p>	<p>Išmano praktinį sveikos gyvensenos principų taikymą. Pateikia pavyzdžių, apie sveiką mitybą ir gyvenseną. Konsultuojant mokytojui, nurodo medžiagų savybes, kurios veikia žmogaus organizmą</p>	<p>Išmano praktinį sveikos gyvensenos principų taikymą. Pateikia pavyzdžių, apie sveiką mitybą ir gyvenseną. Paaiškina, kaip galios pasiskirstymas veikia bendravimą grupėje ar</p>

	veikloje. Žino būdų, kaip suvaldyti stresą ir stiprias emocijas, kai kuriuos sėkmingai taiko.	būdų, kaip suvaldyti stresą ir stiprias emocijas, kai kuriuos sėkmingai taiko.	ir nepriimtinius elgesio modelius. Išsikelia kurios fizinio aktyvumo, sveikos gyvensenos ar akademinis tobulėjimo tikslus ir suplanuoja jų siekimą. Atpažįsta kitų emocijas, skatina jas reikšti. Bendradarbiauja. Moka paruošti nesudėtingus sveikatai palankius maisto patiekalus, žino fiziologinius paauglystės pokyčius. Žino, kas yra darnaus vystymosi tikslai, gali paaiškinti kai kurių svarbą sau ir visuomenei, žino bent vieną klimato kaitos priežastį ir pasekmes, gali jas pristatyti. Daro išvadas, jas analizuoja.	analizuoja ir koreguoja susidarytą planą, konstruktyviai sprendžia problemas. Gali paaiškinti, kaip emocijos paveikia sprendimo priėmimą, tarpusavio santykius. Aktyviai bendradarbiauja. Sudaro sveikos mitybos valgiaraštį, aiškina fizinio aktyvumo poreikį paaugliui, skirtingų sporto šakų poveikį. Kuria hipotezes apie dabartinio pasaulio perspektyvą. Gali pateikti kai kurių kultūrinių žmogaus poveikio gamtai iliustracijų. Argumentuotai aiškina, kaip darnus vystymasis veikia visuomenę, ekologiją. Suvokia sveikos gyvensenos privalumus ir stengiasi sveikai gyventi. Aktyviai dalyvauja fizinio ugdymo veiklose.	ir aplinką. Apibūdina gamtosaugines problemas. Apibūdina organizme vykstančius procesus fizinio krūvio metu ir po jo. Išmano sporto šakų praktinio taikymo metodiką. Tikslingai išsikelia profesinės karjeros tikslą, konsultuojasi ir ieško išorinės pagalbos jo siekiant. Demonstruoja objektyvumą ir išvengia / priešinasi stereotipams apie kitus asmenis ir grupes. Suvokia sveikos gyvensenos privalumus ir stengiasi sveikai gyventi. Aktyviai dalyvauja fizinio ugdymo veiklose.	komandoje, dirbdamas grupėje išklauso ir vertina siūlomas idėjas, o ne pateikusius idėjas asmenis. Siekdami sprendimų, kuriuose naudą gauna visi, naudojami derybų įgūdžiais. Analizuoja asmeninius, visuomenės sprendimus ir pateikia etinius argumentus. Suvokia sveikos gyvensenos privalumus ir stengiasi sveikai gyventi. Aktyviai dalyvauja fizinio ugdymo veiklose. Vadovaujasi darnios ir tvarios ekonomikos principais.
F4 (aukštesnysis)	Paaiškina sveikos	Išsikelia tikslą ir	Atpažįsta ir paaiškina	Sėkmingai valdo	Analizuoja praktinį	Suvokia, kaip

<p>Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui</p>	<p>mitybos ir fizinio aktyvumo poveikį sveikatai ir darbingumui. Domisi ir žino apie sporto šakas, įvairias fizinio aktyvumo formas. Taiko SEU principus kasdieninėje veikloje. Išsikelia tikslą ir numato tikslo siekimo kliūtis, suplanuoja kaip galėtų jas įveikti ir veikia.</p>	<p>numato tikslo siekimo kliūtis, suplanuoja kaip galėtų jas įveikti ir veikia. Atpažįsta ir apibūdina garbingą elgesį, įvardija negarbingo elgesio pasekmes. Taiko SEU principus kasdieninėje veikloje. Išsikelia tikslą ir numato tikslo siekimo kliūtis, suplanuoja kaip galėtų jas įveikti ir veikia.</p>	<p>priežastis, kurios trukdo siekti išsikeltų tikslų, laikytis asmeninio tobulėjimo plano. Skatina aplinkinius reikšti emocijas, moka padrašinti, palaikyti, konstruktyviai išsakyti ir priimti kritiką. Praktikuoja fizinį aktyvumą, gerbia savo ir kito kūną. Paaiškina psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pasekmes. Suvokia savigarbos ir pagarbos reikšmę sau ir santykiams su aplinkiniais. Moka planuoti laiką. Suvokia darnaus vystymosi tikslų atsiradimo priežastis, gali paaiškinti jų svarbą visuomenei, žmogaus poveikį gamtai. Aktyviai dalyvauja aplinkosauginėse veiklose.</p>	<p>stiprias emocijas, padeda tai daryti kitiems. Koreguoja trumpalaikio tikslo siekimo planą atsižvelgdamas į pasiektus rezultatus ir vykstančius pokyčius. Analizuoja emocijų raiškos pokyčius stebėdamas kitus, gali įvardinti emocijų poveikį organizmui. Praktikuoja fizinį aktyvumą pagal savo individualumą. Laikosi sveikos gyvensenos principų, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą gali paaiškinti fizinio ir moralinio poveikio aspektu. Darbus atlieka laiku. Diskutuoja apie stereotipus ir jų poveikį sau ir visuomenei. Kuria perspektyvinį gamtos apsaugos planą, aktyviai dalyvauja socialinėse ir veiklose.</p>	<p>sveikos gyvensenos principų taikymą. Pateikia pavyzdžių, kas tai yra sveika mityba ir kaip sveikai maitintis ir gyventi. Paaiškina, kaip naudojamos psichotropinės medžiagos veikia žmogaus organizmą ir aplinką. Supranta globalinės grėsmės ekologiniam saugumui. Analizuoja organizme vykstančius procesus fizinio krūvio metu ir po jo. Išmano praktinio taikymo metodikų ypatumus. Apibūdina, kaip konfliktai pereina į smurtą. Sprendžiant problemas naudojasi įvairiomis strategijomis (pvz., reflelektyvus klausymas, savitvardos įgūdžiai, debatai, mediacija, sprendimų priėmimo gebėjimai ir pan.).</p>	<p>svarbu ugdytis empatiją, jausti bendrystę su kitais, suvokia savo tapatumą. Siekdami sprendimų, kuriuose naudą gauna visi, naudojasi derybų įgūdžiais ir veiksmingai naudoja asmenines savybes ir gebėjimus dirbdami grupėje arba komandoje. Analizuoja asmeninius bei visuomenės sprendimus ir pateikia etinius argumentus, ir vertina, kokią įtaką daro skirtingų visuomenių ir kultūrų normos jų narių sprendimams ir elgesiui. Bendradarbiaudami su kitais tikslingai tiria, nustato, suplanuoja visuomenės poreikį, jį vertina. Paaiškina žmogaus</p>
--	--	---	---	---	---	---

						sveikatos poreikius ir pagrindžia sveikos gyvensenos principus, vertybines nuostatas.
--	--	--	--	--	--	--

16.4. 1. Klasikinio ugdymo gairės pradiniam ugdyme:

16.4.1.2. Pradinėse klasėse klasikinio ugdymo pagrindas — kūrybiškumo ir kultūrinės kompetencijų ugdymas formaliajame ir neformaliajame ugdyme. Kūrybiškumo ir kultūrinės kompetencijos formuojamos remiantis pradinių klasių mokinių socialinės-emocinės raidos ypatumais bei mokinių pažintinės raidos stadijos suteikiamomis galimybėmis. Skatinama stebėti, pažinti, atpažinti kultūrinę – meninę aplinką, analizuojant savo emocijas meninio kūrinio ir meninės aplinkos daroma įtaka savojo „aš“ formavimuisi. Lavinamas gebėjimas suprasti loginius ryšius tarp dviejų prielaidų (kai argumentas yra iš trijų teiginių) ir padaryti išvadą: pvz., *Aristotelio teiginys: Visi žmonės yra mirtingi. Sokratas yra žmogus. Vadinasi, jis yra mirtingas.* Daug dėmesio skiriama kognityvinei vaiko raidai, atsižvelgiama į tai, kad mąstymas stipriai priklausomas nuo konkretaus patyrimo. Abstraktus pobūdžio problemas sprendžia suteikdamas joms konkretų turinį, pavyzdžiui, mąstydamas apie liūdesį įsivaizduoja nelaimingą veiduką. Informacijos kartojimą taiko kaip pagrindinę strategiją.

16.14.2. Ugdymo turinys siejamas su sociokultūrinio gyvenimo kontekstu, lyginami šiuolaikiniai ir antikiniai pasauliai, skatinamas kūrybinis bendradarbiavimas. Ugdymo turinys personalizuojamas, individualizuojamas ir diferencijuojamas, atsižvelgiant į individualias mokinių galimybes. Mokiniai mokomi pristatyti savo kūrybines užduotis, projektus, dalyvauja mokyklos ir miesto projektinėse veiklose.

16.4.3. Klasikinio ugdymo gairės 1-2 klasėje

Bendrakultūrinės kompetencijos ugdymas	Kompetencijų ugdymas		Integravimo galimybės - dalykai, į kuriuos integruojama: matematika, informatika, pasaulio pažinimas, lietuvių kalba, menai, fizinis ugdymas.
	Kompetencijų sandai	Sandų raiška	
	<p style="text-align: center;">1. Loginis mąstymas ir reflektavimas</p> <p>Logika – tai mokslas apie dėsnius, nuo kurių priklauso taisyklingas mąstymas. Logika nagrinėja sąlygas, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu. Naudojamas silogizmas, loginis samprotavimas.</p> <p>Šiame amžiaus tarpsnyje mąstymas stipriai priklausomas nuo konkretaus patyrimo: mąstymo operacijas taiko atlikdamas veiksmus su konkrečiais fiziškai pasiekiamais objektais ar vidinėmis jų reprezentacijomis mintyse; abstraktus pobūdžio problemas sprendžia suteikdamas joms konkretų turinį, pavyzdžiui, mąstydamas apie liūdesį įsivaizduoja nelaimingą veiduką ar atlikdamas sudėties veiksmą mintyse – sudedamus pagaliukus. Ugdoma pažinimo kompetencija — skiria mokomojo dalyko turinį nuo kitos informacijos. Pvz.: daiktų kiekinės savybės (obuoliai du), daiktų formas (kamuolys apvalus) priskiria matematikai. Muzikai priskiria dainavimą, muziką. Lietuvių kalbai priskiria raides, garsus, žodžius, sakinius, skaitymą, rašymą. Kūno kultūrai sporto užsiėmimus.</p>		
<p>Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:</p> <p>1.1. Reiškinių ir procesų atpažinimas artimoje aplinkoje.</p> <p>1.2. Uždavinių sprendimas ir kūrimas.</p>	<p>1.1.1. Atpažįsta procesus, produktus, elementus artimoje aplinkoje.</p> <p>1.1.2. Matematiškai tiria realias situacijas, sprendžia jų patirtį ir interesus atitinkančias kasdienio gyvenimo problemas, remdamiesi išoriniais ir vidiniais matematikos ryšiais.</p> <p>1.1.3. dėlioja įvairias sekas, taisyklingai vartoti matematines sąvokas ir matematinius informacijos užrašymo būdus.</p> <p>1.2.1. Mokiniai suvokia informatikos ir informacinių technologijų svarbą savo ir kitų gyvenime, pritaikomumą</p>	<p>Matematika ir informatika</p> <p>Mokiniai mokosi sudėlioti įvairias sekas, bendrauja vartodami matematines sąvokas ir matematinius informacijos užrašymo būdus; matematiškai tiria realias situacijas, sprendžia jų patirtį ir interesus atitinkančias kasdienio gyvenimo problemas, remdamiesi išoriniais ir vidiniais matematikos ryšiais.</p> <p>informacinis mąstymas – tai gebėjimas atpažinti ir</p>	

	<p>1.3. Stebėjimai ir bandymai.</p> <p>1.4. Pasakojimo kūrimas.</p>	<p>įvairiose žmonių praktinės veiklos srityse, vertina kūrybiškumą, nori gilintis į informacines technologijas.</p> <p>1.3.1. Susiplanuoja ir savarankiškai atlieka paprastus stebėjimus, rezultatus pateikia žodžiu, raštu, lentele, nesudėtingomis diagramomis. Nurodo pagrindinius oro ir vandens taršos šaltinius, jų poveikį aplinkai. Nurodo šaltinius, iš kur gaunama energija.</p> <p>1.4.1. Geba rašyti standartines raides ir jungti jas į žodį, žodžius – į sakinį, o sakinius – į tekstą.</p> <p>1.4.2. Kuria nuoseklų pasakojamąjį tekstą: pagal paveikslėlių seriją arba planą.</p> <p>1.4.3. Kuria asmenine patirtimi pagrįstą bei pramanytą pasakojamąjį tekstą.</p>	<p>formuluoti įvairias aplinkos problemas (uždavinius). Mokiniai bendrauja ir bendradarbiauja, vartodami informatikos sąvokas, moka naudotis kompiuterijos žodynu, valdo informacinio mąstymo elementus, sprendžia patirtų ir interesus atitinkančias kasdienio gyvenimo problemas.</p> <p>Pasaulio pažinimas Atlieka nesudėtingus bandymus, eksperimentus, mokosi naudotis paprasčiausiais buitinais ilgio, laiko, masės ir temperatūros matavimo prietaisais. Stebima ir aptariama, kurie prietaisai namuose ir mokykloje naudoja elektros energiją. Skatinama pastebėti, kurie elektros prietaisai veikia be reikalo, raginama juos išjungti.</p> <p>Lietuvių kalba Atliekamos įvairios rašymo užduotys, analizuojami taisyklingo rašto pavyzdžiai, klausomasi mokytojo aiškinimo, aptariamas mokinių rašymas.</p>
--	---	--	---

<p>2. Retorika</p> <p>Tai viešojo kalbėjimo menas — seniausių žmonijos menų, kuri mokiniai turi suprasti kaip gebėjimą įtaigiai kalbėti, pristatyti save. Tačiau mokydami retorikos ne tik mokomės kalbėti ir įtikinamai ginti savo argumentus, bet ir geriau pažįstame save. Mokomės atsipalaiduoti, atpažinti, ko bijome ir ko trokštame. Mokomės ginti savo tiesą, įsitikinimus, požiūrį. Ugdoma komunikacinė kompetencija.</p>		
<p>2. Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Kalbėjimas: atpasakojimas, nuomonės išsakymas.</p> <p>2.2. Verbalinių ir neverbalinių raiškos priemonių ir formų vartojimas.</p>	<p>2.1.1. Supranta, kodėl mūsų gyvenime, mokymosi procese svarbūs kalbėjimo ir klausymosi įgūdžiai.</p> <p>2.1.2. Supranta tai, ką išgirdo, ir išgirstą mintį atpasakoja (atkartoja) savais žodžiais.</p> <p>2.2.1. Suvokia verbalinės ir neverbalinės kalbos reikšmę, prasmę, pažįsta balso moduliacijas ir kūno išraiškas.</p> <p>2.2.2. Naudoja mokytojo rekomenduojamas kalbines ir vizualias raiškos priemones</p>	<p>Lietuvių kalba 1-2 klasėse akcentuojama, kad lietuvių kalbos abėcėlė sudaryta pagal lotynų kalbos abėcėlę. Svarbus kalbos ugdymo tikslas – lavinti vaiko kalbėjimo ir klausymo gebėjimus – siejamas su dėmesio, valios, mąstymo, emocijų ugdymu ir integruojamas ne tik į vaiko kalbinę, bet ir kitą veiklą.</p> <p>Matematiką ir informatiką 1-2 klasėse pagal pateiktus paveikslėlius ir skaitinius duomenis kuriami ir klasės</p>

<p>2.3. Raiškos priemonių ir formų pritaikymas komunikavimo situacijai, adresatui.</p>	<p>2.3.1. Pritaiko komunikavimo priemones ir formas kasdienėms situacijoms asmeninio gyvenimo, mokymo(si) srityse</p>	<p>draugams pateikiami tekstiniai uždaviniai. Pasaulio pažinimas Mokiniai pasakoja apie savo artimiausią aplinką – šeimą, mokyklą, tai, ką jie gerai pažįsta, dalinasi turima patirtimi.</p>
<p>3. Filosofija</p> <p>Tai mokslas apie bendriausius gamtos, visuomenės ir mąstymo dėsningumus, tiriantis tikrovės ir esminius žmogiškosios būties ir patirties aspektus. Filosofija yra iš graikų kalbos kilęs žodis, reiškiantis „išminties meilė“ žinių siekimo prasme (teorinė filosofija) ir iš to sekančiu sąmoningu gėrio troškimu (praktinė filosofija), todėl ir mokiniai skatinami pajusti pažinimo džiaugsmą ir vadovautis gėrio filosofija. Savais žodžiais apibūdina, kas yra valstybė ir pilietis. Įvardija Lietuvos valstybės simbolius (herbas, vėliava, himnas), svarbiausias valstybines šventes, žino jų reikšmes. Gerbia valstybės simbolius ir švenčia valstybines šventes.</p> <p>Ugdoma pažinimo ir pilietiškumo kompetencijos.</p>		
<p>3. Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas: 3.1. Mokomojo dalyko turinio atskyrimas nuo kitos informacijos. 3.2. Psichologinių veiksnių reikšmės pažintinių procesų efektyvumui suvokimas. 3.3. Įvairių tekstų skaitymas ir supratimas.</p>	<p>3.1.1. Stengiasi suprasti pokyčių neišvengiamumą, jų priežastis. 3.1.2. Pripažįsta laiko tėkmę, žmonijos gyvenimo kaitą. 3.2.1. Supranta, kad sunkiau mokytis, kai esi pavargęs, lengviau prisimeni informaciją, kuri tau įdomi, arba geriau atlieki užduotis, kai susikaupi ir nesiblaška. 3.3.1. Sieja kalbos garsus su raidėmis. Skiria mažąsias ir didžiąsias raides. 3.3.2. Rašo dailį raščių. Raides jungia, sudaro skiemenis, žodžius, sakinius. 3.3.3. Suvokia seką, kuri reikalinga sėkmingam skaitymui ir rašymui. 3.3.4. Skaito vis sklandžiau, bet skaitymo procesas reikalauja valingų pastangų.</p>	<p>Pasaulio pažinimas, matematika, informatika Mokiniai ugdomi poreikį nuolat tobulėti; mokydamiesi vadovaujasi pažinimo filosofija, sieja dalykų turinį - dienas, metų mėnesius sieja su nuosekliu skaičiavimu. Paprastas diagramas ir schemas suvokia kaip informacijos pateikimo būdus. Matavimo rezultatus (ilgį, plotį, svorį, atstumą, laiką) supranta kaip daiktų ir reiškinių savybes. Lietuvių kalba mokiniai skaito nesudėtingus tekstus, rašo, nuolat skatinami tobulinti savo kalbą, pažinti kultūrą, literatūrą.</p>
<p>4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Menas tai viena stipriausių, didingiausių priemonių, kuria gali naudotis žmogus. Tai žmogaus kūrybinės veiklos išraiška — žmonijos dvasinės kultūros dalis. Kūrinio likimą nulemia laikas, tapęs klasika jis daro įtaką ir šiuolaikiniam menui. Ugdoma kultūrinė kompetencija — tai kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie savo tautos, savo šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius. Mokosi atpažinti ir stebėti kultūros kūrinius artimiausioje aplinkoje. Mokosi aptarti paprasčiausius kultūros reiškinius. Įvardina žinomą informaciją, idėjas ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes. Kelia faktinius, žvalgomuosius klausimus, pagrįstus turima informacija, asmeniniais interesais ir patirtimi. Paskatintas svarsto, ką norėtų sužinoti, tyrinėti, išbandyti. Ugdomos pažinimo ir kūrybiškumo kompetencijos.</p>		
<p>4. Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas:</p>		<p>Menai Analizuojami dailės, skulptūros kūriniai ir žinios pritaikomos praktinėje</p>

	<p>4.1. Dailės ir muzikos kūrinių pažinimas kultūrinėje aplinkoje.</p> <p>4.2. Mokslininkų, menininkų ir kitų kultūros kūrėjų vaidmens bendruomenės gyvenime suvokimas.</p>	<p>4.1.1. Nusako žmonių skirtybes pagal išvaizdą, veido bruožus; geba juos perteikti piešdami.</p> <p>4.1.2. Apibūdina įvairiose erdvėse skambančią muziką, savo mokyklos ir gyvenamosios vietos muzikines tradicijas. Paaiškinti, kuo panašios ir kuo skiriasi Lietuvos ir kitų tautų muzikinės tradicijos. Susipažįsta su antikinio pasaulio muzika.</p> <p>4.1.3. Susipažįsta su Lietuvos kultūros tradicijomis, papročiais. Susipažįsta su svarbiausiais šalies mokslo, meno, kultūros veikėjais.</p> <p>4.2.1. Atpažįsta ir stebi meno kūrinius ir kultūros reiškinius artimiausioje aplinkoje. Aptaria paprasčiausius kultūros reiškinius.</p>	<p>veikloje. Mokosi piešti žmogaus portretą pagal klasikinius kanonus muzikinio ugdymo procesas aktyvus, mokinys įvairiapuse veikla plėtoja savo estetinę patirtį, specialiuosius ir bendruosius gebėjimus. Muzikos pamokose susipažįstama su senaisiais antikinio laikotarpio muzikos instrumentais.</p> <p>Pasaulio pažinimas Vaiko pažintis su pasauliu pradedama nuo artimiausios aplinkos: žmonių (jų santykių, elgesio normų, bendrabūvio taisyklių), daiktų (jų paskirties, savybių, funkcijų) pažinimo, gamtos objektų bei reiškinių stebėjimo ir tyrinėjimo. Pasaulio pažinimas tęsiamas artimiausios aplinkos daiktus, reiškinius gretinant su dalykais, pažintais iš knygų, televizijos, vaizdo įrašų, interneto ir kt., darant apibendrinimus ir išvadas.</p>
<p style="text-align: center;">5. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos.</p> <p>Kalba yra ne tik neprilygstama proto mankšta, netikėtų reikšmių atskleidimas, bet ir mus jungianti tradicija. Svarbiausia kalbos paskirtis — žmonių bendravimas, ji atlieka komunikacinę funkciją. Kiekvienos tautos kalba yra jos kultūros, literatūros kūrimo priemonė (estetinė funkcija), tautos savimonės, tautos vertybių būdo, papročių, mąstymo išraiška. Kalboje atsispindi santykiai su kitomis tautomis. Ugdoma pažinimo ir komunikavimo kompetencija — naudoja mokytojo rekomenduojamas kalbines ir vizualias raiškos priemones.</p>			
	<p>5. Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinio, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai:</p> <p>5.1. Gebėjimas bendrauti su bendraamžiais ir kitais savo aplinkos žmonėmis, reikšti mintis ir jausmus sakytine ir rašytine kalba.</p>	<p>5.1.1. Mokiniai, perskaitę prozos kūrinių (ar jo ištrauką), jį analizuoja, išreiškia savo išspūdžius, apibūdina kūrinio nuotaiką ir pan.</p> <p>5.1.2. Kalbėdamas naudoja sudėtingesnes gramatines struktūras</p> <p>5.1.3. Gerėja sąvokinis mąstymas.</p> <p>5.1.4. Aiškindamas žodžius remiasi sinonimais ir priskyrimu tam tikrai klasifikacinei kategorijai.</p> <p>5.1.5. Sparčiai plečiasi žodynas.</p>	<p>Lietuvių kalba Perskaitę tekstą mokiniai, mokytojo padedami, nusako prozos kūrinio temą ir pagrindines idėjas, veikėjus, veiksmo vietą ir laiką. Skaitomi įvairūs grožiniai tekstai ir pagal galimybes atrandama, kas juose gražu, netikėta; ugdomasi vaizduotė – mokiniai pasakoja, kokius regi skaitytus vaizdus. Aptariami veikėjai, jų poelgiai, mokomasi juos vertinti. Apie tai kalbamasi, dalijamasi savo išgyvenimais su kitais.</p>

6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas		
<p>Darnaus vystymosi siekis — užtikrinti tinkamą gyvenimo kokybę, išmintingai derinant ekonomikos, visuomenės plėtotės bei aplinkos apsaugos tikslus. Ugdomas sąmoningumas, suteikiant žinių ir gebėjimą veiksmingai valdyti ir naudoti išteklius, derinant aplinkos apsaugą. Ugdoma Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija — asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata. Atpažįsta ir įvardija emocijas. Paaiškina ryšį tarp jausmų, žodžių ir veiksmų. Taiko ir paaiškina keletą nusiramino būdų. Paaiškina teigiamų minčių naudą. Įvardija vertybes ir jas susieja su elgesiu.</p>		
<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Sveikos gyvensenos įpročiai, fizinis kūno treniravimas.</p> <p>6.2. Estetinis skonis artimiausioje mokinio aplinkoje.</p> <p>6.3. Bendravimo etika ir kultūra.</p> <p>6.4. Emocijų atpažinimas ir valdymas.</p> <p>6.5. Darnaus gyvenimo įgūdžiai.</p>	<p>6.1.1. Supranta kodėl reikia sportuoti, sveikai maitintis, užsiimti aktyviu gyvenimo būdu.</p> <p>6.2.1. Ieško estetinio vaizdo pavyzdžių artimiausioje aplinkoje, jį įvertina pagal savo suvokimą.</p> <p>6.3.1. Moka įvardinti įvairias emocijas ir siekia teisingai išsakyti savo jausmus. Moka valdyti ir sveikai išreikšti savo emocijas.</p> <p>6.4.1. Analizuoja švaraus vandens ir sanitarijos problemas, su kuriomis susiduria jų bendraamžiai besivystančiose šalyse.</p> <p>6.5.1. Analizuodami konkrečius pavyzdžius, aiškinasi atliekų kaupimo sąvartynuose pasekmes aplinkai, susipažįsta su pagrindinėmis atliekų rūšiavimo taisyklėmis.</p> <p>6.5.2. Analizuoja, kiek namuose jų šeima naudoja elektros energijos, aiškinasi jos gamybos poveikį klimato kaitai, diskutuoja apie elektros taupymo būdus ir aplinką tausojantį gyvenimo stilių.</p>	<p>Pasaulio pažinimas, sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>mokiniai, motyvuojami būti fiziškai aktyvūs, pasitikintys savimi, gebantys rinktis sveiką gyvenimą ir rūpinantis savo kūno bei sveikatos stiprinimu. Sveika vaiko gyvenimo būdas - gyvenimo būdas, kasdieniai įpročiai, padedantys palaikyti, tausoti ir stiprinti sveikatą.</p> <p>Tenkinamas natūralus poreikis judėti.</p> <p>Nagrinėjamos temos: žmonių gyvenamoji aplinka; žmogaus sveikata ir saugumas; žmogus ir gyvoji gamta; žmogus ir negyvoji gamta</p>

16.4.4. Klasikinio ugdymo gairės 3-4 klasėje

Bendrakultūrinės kompetencijos	<p>Kompetencijų ugdymas</p> <p>Kompetencijų sandai</p>	<p>Sandų raiška</p>	<p>Integravimo galimybės - dalykai, į kuriuos integruojama: matematika, informatika, pasaulio pažinimas, lietuvių kalba, anglų kalba, menai, fizinis ugdymas.</p>
	<p>1. Loginis mąstymas ir reflektavimas</p> <p>Logika – tai mokslas apie dėsnius, nuo kurių priklauso taisyklingas mąstymas. Logika nagrinėja sąlygas, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu. Naudojamas silogizmas, loginis samprotavimas, <i>kai argumentas iš trijų teiginių, kuriuo iš dviejų prielaidų gaunama viena išvada: pvz.: visi klasėje esantys vaikai yra žmonės. Jonas yra toje klasėje. Vadinasi, jis yra žmogus.</i></p> <p>Šiame amžiaus tarpsnyje mąstymas stipriai priklauso nuo konkretaus patyrimo: mąstymo</p>		

<p>operacijas taiko atlikdamas veiksmus su konkrečiais fiziškai pasiekiamais objektais ar vidinėmis jų reprezentacijomis mintyse; abstraktaus pobūdžio problemas sprendžia suteikdamas joms konkretų turinį, pavyzdžiui, mąstydamas apie liūdesį išvaizduoja nelaimingą veiduką ar atlikdamas sudėties veiksmą mintyse – sudedamus pagaliukus. Ugdoma pažinimo kompetencija — atpažįsta dalyko objektus, reiškinius ir procesus kasdienėje aplinkoje. Pvz.: skaičius, skaičiavimą, geometrines figūras, matavimą priskiria matematikai. Lietuvių kalbai priskiria žodžių dalis, kalbos dalis, elementarias tekstų suvokimo užduotis.</p>		
<p>1. Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:</p> <p>1.1. Procesų, produktų, elementų atpažinimas artimoje aplinkoje</p> <p>1.2. Įvairių aplinkos problemų (uždavinių) atpažinimas ir formulavimas.</p> <p>1.3. Informacinio mąstymo elementai, patirtį ir interesus atitinkantys sprendimai.</p> <p>1.3. Stebėjimai ir bandymai.</p> <p>1.4. Pasakojimo kūrimas: struktūra ir nuoseklumas</p>	<p>1.1.1. Atpažįsta dalyko faktus kaip nagrinėjamų konkrečių objektų savybes. Aritmetinių operacijų savybes (jungimo, perstatymo dėsnius) supranta kaip konkrečių daiktų savybes.</p> <p>1.1.2. Suvokia ir atranda dėsningumus sudėtingesnių elementų sekose. Įsisavinę bendrąsias taisykles taiko konkretiems atvejams.</p> <p>1.2.1. Logiškai organizuoja ir analizuoja duomenis, atvaizduoja juos taikydami schemas ir modelius, įvertina problemos išsprendžiamumą, ją sprendžia ir/arba automatizuoja jos sprendimą, naudodamiesi šiuolaikinėmis technologijomis</p> <p>1.3.1. Mokiniai suvokia informatikos ir informacinių technologijų svarbą savo ir kitų gyvenime, pritaikomumą įvairiose žmonių praktinės veiklos srityse, vertina kūrybiškumą, nori gilintis į informacines technologijas.</p> <p>1.3.1. Nurodo aplinkos taršos priežastis ir pasekmes, įvardina skirtingus energijos šaltinius ir kaip ją galima taupyti.</p> <p>1.3.2. Susiplanuoja ir savarankiškai atlieka paprastus stebėjimus, rezultatus pateikia žodžiu, raštu, lentele, nesudėtingomis diagramomis.</p> <p>1.4.1. Skiria dėmesį ne tik skaitymui, bet ir skaitomo teksto prasmės suvokimui.</p> <p>1.4.2. Nuo elementaraus skaitymo kaip įgūdžio pereina prie skaitymo</p>	<p>Matematika ir informatika</p> <p>Mokiniai taiko konkrečias aritmetikos, geometrijos, matavimų, algebros ir statistikos žinias, mokėjimus ir įgūdžius, sprenddami praktinius ir formalius matematinius uždavinius; supranta ir įvertina matematikos svarbą ir taikymo galimybes kasdieniame žmogaus gyvenime bei profesinėje veikloje. Svarbu, kad visi mokiniai, neatsižvelgiant į jų gabumus, polinkius ar mokymosi ypatumus, pajustų matematikos grožį ir praktinę naudą. Naudojami mąstymo žemėlapiai. Analizuoja pateiktus duomenis, mokosi sudaryti schemas ir modelius, ieško problemos sprendimo būdų, ją sprendžia ir/arba automatizuoja jos sprendimą, naudodamiesi šiuolaikinėmis technologijomis.</p> <p>Pasaulio pažinimas</p> <p>Mokiniai mokytojų padedami, mokosi planuoti ir atlikti elementarius gamtos stebėjimus, paprastus tyrimus, eksperimentus. Mokomasi stebėjimų ir bandymų duomenis pristatyti išradingai ir patraukliai: pateikti schematiškai, pavaizduoti piešiniu, pagal galimybes pasinaudoti IKT. Naudojant įvairius aktyvaus mokymosi metodus, išsiaiškinama, kokios buityje naudojamos priemonės teršia aplinką, vandenį, orą, dirvožemį.</p> <p>Lietuvių ir anglų kalba</p> <p>Atsakydami į klausimus, pagal paveikslėlių seriją, perskaityto kūrinio pavyzdį, sugalvoja panašių situacijų, mokomi kurti paprastą kelių sakinių</p>

	<p>kaip įrankio informacijai gauti. Supranta ir paaiškina perkeltinę reikšmę.</p> <p>1.4.3. Žodynas plečiasi ir darosi mažiau priklausomas nuo tiesioginės patirties.</p> <p>1.4.4. Kuria rašytinius nedidelės apimties tekstus, skiria laiko planavimui, ką ir kaip rašys, tekstai turi struktūrą, apima detales.</p>	<p>pasakojimą. Mokomi įsivertinti, kaip jiems sekasi rašyti, logiškai suformuluoti sakinį, žymėti jo ribas, sakinius sieti tekste.</p>
<p>2. Retorika</p>		
<p>Tai viešojo kalbėjimo menas — seniausių žmonijos menų, kurį mokiniai turi suprasti kaip gebėjimą įtaigiai kalbėti, pristatyti save. Tačiau mokydami retorikos ne tik mokomės kalbėti ir įtikinamai ginti savo argumentus, bet ir geriau pažįstame save. Mokomės atsipalaiduoti, atpažinti, ko bijome ir ko trokštame. Mokomės ginti savo tiesą, įsitikinimus, požiūrį. Ugdoma komunikacinė kompetencija.</p>		
<p>2. Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Verbalinių ir neverbalinių raiškos priemonių ir formų vartojimas.</p> <p>2.2. Komunikavimo kanalo ir priemonės pasirinkimas.</p> <p>2.3. Raiškos priemonių ir formų pritaikymas komunikavimo situacijai, adresatui.</p>	<p>2.1.1. Vartoja savo pasirinktas ir mokytojo rekomenduojamas kalbines ir vizualias raiškos priemones</p> <p>2.1.2. Supranta, kodėl mūsų gyvenime, mokymosi procese svarbūs kalbėjimo ir klausymosi įgūdžiai.</p> <p>2.1.3. Supranta tai, ką išgirdo, ir išgirstą mintį atpasakoja (atkartoja) savais žodžiais.</p> <p>2.2.1. Išsamiai pristato gyvai ir virtualioje erdvėje raštu ir žodžiu</p> <p>2.2.2. Naudoja fizinius ir virtualaus komunikavimo kanalus ir priemones.</p> <p>2.3.1. Taiko pagrindines komunikavimo strategijas: atsižvelgia į adresatą, remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.</p>	<p>Lietuvių kalba</p> <p>Supažindinama su pagrindiniais iškalbos principais, mokoma kurti viešąsias kalbas, ugdomi viešojo kalbėjimo įgūdžiai. Nagrinėjamos graikų rašytojo Ezopo pasakėčios. Susipažįstama ir nagrinėjami antikinės literatūros kūriniai, atitinkantys mokinių amžių.</p> <p>Matematika ir informatika</p> <p>Tekstiniai uždaviniai kuriami remiantis kasdienio gyvenimo situacijomis, turima mokinių patirtimi, juos užduodant klasės draugams.</p> <p>Pasaulio pažinimas</p> <p>Mokiniai paaiškina, ku skiriasi išgalvotos istorijos nuo tikrų įvykių; kuria fantastines istorijas, pateikti realių faktų. Geba rinkti informaciją iš įvairių istorijos šaltinių, ją panaudoti ir pristatyti klasės draugams.</p>
<p>3. Filosofija</p>		
<p>Tai mokslas apie bendriausius gamtos, visuomenės ir mąstymo dėsningumus, tiriantis tikrovės ir esminių žmogiškosios būties ir patirties aspektus. Filosofija yra iš graikų kalbos kilęs žodis, reiškiantis „išminties meilė“ žinių siekimo prasme (teorinė filosofija) ir iš to sekančiu sąmoningu gėrio troškimu (praktinė filosofija), todėl ir mokiniai skatinami pajusti pažinimo džiaugsmą ir vadovautis gėrio filosofija. Padedamas mokytojo paaiškina, kaip jis pats yra susijęs su Lietuvos valstybe, paaiškina esmines savo, kaip piliečio, teises ir pareigas. Pateikia pilietinio elgesio pavyzdžius. Vadovėliuose (ar kituose šaltiniuose) suranda Lietuvos Valstybės simbolių reikšmių paaiškinimų. Gerbia valstybės simbolius ir švenčia valstybines šventes.</p> <p>Ugdomos pažinimo ir pilietiškumo kompetencijos.</p>		
<p>3. Filosofinė žmogaus,</p>		<p>Matematiką ir informatiką</p>

<p>istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas:</p> <p>3.1. Pateiktos informacijos supratimas.</p> <p>3.2. Problemų ir sprendimų idėjų identifikavimas.</p> <p>3.3. Taisyklių ir procedūrų taikymo reikšmės suvokimas.</p>	<p>3.1.1. Supranta aiškinimo svarbą atsakydamas į klausimą: Kodėl?</p> <p>3.1.2. Suvokia svarbiausius ir antraeilinius dalykus; ieško įvairių sprendimo būdų, atsižvelgia į skirtingus požiūrius.</p> <p>3.1.3. Suvokia, kad gali būti daugiau nei vienas būdas tai pačiai problemai spręsti, gali ieškoti alternatyvių sprendimo variantų, tačiau sprendimų ieškojimas didžiaja dalimi dar atsitiktinis ir priklausomas nuo dėmesio procesų (neapmąsto viso galimo problemos sprendimo lauko).</p> <p>3.1.4. Klasifikuoja objektus hierarchiškai (suvokia, kad viena klasė gali apimti kitas).</p> <p>3.1.5. Atpažįsta visuomeninius procesus, vykstančius Lietuvoje ir pasaulyje. Paaiškina gamtoje vykstančius procesus. Taiko nesudėtingas filosofines sąvokas, sentencijas.</p> <p>3.2.1. Atpažįsta dalyko idėjas naudojamas sprendžiant užduotis.</p> <p>3.2.2. Literatūros kūrinyje sutelkia dėmesį ties esminiais požymiais ir ignoruoja nesvarbią informaciją.</p> <p>3.3.1. Vertina gebėjimą skaityti ir rašyti, komunikuoti su kitais žmonėmis, suprasti ir dekoduoti informaciją. Integruoja ir taiko patirtimi paremtas žinias suvokdami skaitomą tekstą.</p>	<p>Paprastas diagramas ir schemas suvokia kaip informacijos pateikimo būdus. Matavimo rezultatus (ilgį, plotį, svorį, atstumą, laiką) supranta kaip daiktų ir reiškinių savybes.</p> <p>Pasaulio pažinimas Siekiami, kad mokiniai žinotų žmonijos istorijos tarpsnius - senovės Graikiją ir senovės Romą. Nuo pasaulio kultūros pažinimo per mitus, savas ir kitų, tolimų kraštų sakmes pradeda ketvirtokai. Jie pirmąkart rašo graikų rašmenimis. Jie ilgiau sustoja prie Nilo: susipažįsta su senovės Egipto mitais, pasakomis ir pasakojimais, hieroglifais, piramidžių statybos paslaptimis, amatininkų ir gydytojų darbu.</p> <p>Lietuvių kalba Siekiami, kad mokiniai suvoktų reikšmingiausias lietuviškos knygos atsiradimo aplinkybes. Turi pažinti keletą žymiausių (skaitytų pradinėje mokykloje) lietuvių literatūros (ypač savo gimtinės) ir užsienio rašytojų. Didžiuojasi savo tautiniu identitetu.</p>
<p style="text-align: center;">4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Menas tai viena stipriausių, didingiausių priemonių, kuria gali naudotis žmogus. Tai žmogaus kūrybinės veiklos išraiška — žmonijos dvasinės kultūros dalis. Kūrinio likimą nulemia laikas, tapęs klasika jis daro įtaką ir šiuolaikiniam menui. Ugdoma kultūrinė kompetencija — tai kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie savo tautos, savo šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius. Atpažįsta, klasifikuoja ir diferencijuoja kultūros reiškinius. Išskiria esminę informaciją, idėjas ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes iš nurodytų šaltinių. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda išvelgti ir suprasti problemas bei kūrybines galimybes. Remdamasis patirtimi įvardina dominančias problemas ir jų sprendimo galimybes.</p> <p>Ugdomos pažinimo ir kūrybiškumo kompetencijos.</p>		
<p>4. Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas:</p> <p>4.1 Klasikos kūrinių pažinimas kultūrinėje aplinkoje.</p>	<p>4.1.2. Atpažįsta ir diferencijuoja kultūros reiškinius.</p> <p>4.2.1. Apibūdina savo šalies</p>	<p>Lietuvių kalba Mokiniai susipažįsta su iškiliais žmonijos kultūros lobiais: mitais, epais, pasakojimais; taip pat geriausiais meno kūriniais, statiniais, mokslo</p>

	<p>4.2. Savęs kaip Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros laukų atsakingo ir aktyvaus dalyvio identifikavimas ir suvokimas.</p> <p>4.3. Savosios ir kitų kultūrų analizavimas, lyginimas.</p> <p>4.4. Estetinio skonio demonstravimas.</p> <p>4.5. Savo meninių ir kitų kultūrinių interesų įgyvendinimas imantis konkrečių kultūrinių raiškų.</p>	<p>kultūrinės tradicijas, supranta tradicijų reikšmę.</p> <p>4.2.2. Įvardija pagrindinius Lietuvos kultūros kūrinius, reiškinius, paaiškina jų istoriją.</p> <p>4.2.3. Išvardija svarbiausius mokslo, meno, kultūros, visuomenės veikėjus, pagrindinius jų kūrinius</p> <p>4.3.1. Pažįsta Lietuvos ir Europos, pasaulio kultūrų tradicijas, nurodo panašumus ir skirtumus.</p> <p>4.4.1. Nustato ir aprašo būdus, kaip įgytos žinios ir įvairios kultūrinės patirtys atveria naujus kelius ir galimybes kūrybai ir pažinimui.</p> <p>4.5.1. Plėtoja kultūrinės raiškos žinias, gebėjimus bei įgūdžius, ugdydamasis disciplinuotą požiūrį į savo gebėjimų raiškos raidą.</p>	<p>laimėjimais, pakeitusiais žmonių gyvenimą.</p> <p>Dailė ir muzika, šokis</p> <p>Remiantis naujausiomis pedagoginėmis teorijomis siekiama, kad meninio ugdymo procesas būtų aktyvus, o mokinys įvairiapuse veikla plėtotų savo estetinę patirtį, specialiuosius ir bendruosius gebėjimus, įgytų išsilavinusiam žmogui būtiną muzikinę kompetenciją.</p>
<p>5. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos</p> <p>Kalba yra ne tik neprilygstama proto mankšta, netikėtų reikšmių atskleidimas, bet ir mus jungianti tradicija. Svarbiausia kalbos paskirtis — žmonių bendravimas, ji atlieka komunikacinę funkciją. Kiekvienos tautos kalba yra jos kultūros, literatūros kūrimo priemonė (estetinė funkcija), tautos savimonės, tautos vertybių būdo, papročių, mąstymo išraiška. Kalboje atsispindi santykiai su kitomis tautomis. Ugdoma pažinimo ir komunikavimo kompetencija — naudoja savo pasirinktas ir mokytojo rekomenduojamas kalbines ir vizualias raiškos priemones.</p>			
	<p>5. Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinio, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai:</p> <p>5.1. Sakytinė ir rašytinė kalba: gebėjimas bendrauti su bendraamžiais ir kitais savo aplinkos žmonėmis, minčių ir jausmų raiška sakytine ir rašytine kalba.</p> <p>5.2. Savęs pristatymas gyvai bei virtualioje erdvėje.</p> <p>5.3. Kalbų gramatikos taisyklių supratimas ir taikymas.</p>	<p>5.1.1. Mokiniai, perskaitę prozos kūrinį (ar jo ištrauką), jį analizuoja, išreiškia savo įspūdžius, apibūdina kūrinio nuotaiką ir pan.</p> <p>5.2.1. Išsamiai prisistato gyvai ir virtualioje erdvėje raštu ir žodžiu.</p> <p>5.2.2. Atsižvelgia į adresatą, nustato įvairias komunikavimo intencijas.</p> <p>5.2.3. Supranta asmenines nuostatas išreiškiančius pranešimus</p> <p>5.3.1. Iliustruoja naujus faktus, taisykles remdamasis turima patirtimi, teikia pavyzdžių</p> <p>5.3.2. Paaiškina, ką ir kaip yra išmokę, supratę, remdamiesi kalbine patirtimi. Svarsto, kaip ši patirtis ir supratimas juos keičia ar praturtina.</p> <p>5.3.3. Atpažįsta tarptautinius žodžius, paaiškina, iš kokios kalbos jie kilę.</p>	<p>Lietuvių kalbą</p> <p>Sudaromos sąlygos eksperimentuoti teksto kalba: praleisti, keisti žodžius, papildyti tekstą savais žodžiais, pratęsti pasakojimą. Ieškoma reikiamų tekstų, aptariami būdai, kaip greičiausiai juos galima susirasti (pavyzdžiui, naudojantis turiniu, abėcėliniu katalogu, paieška internete ir pan.). Aptariamas knygos viršelis, titulinis lapas, iliustracijos ir kt.</p> <p>Anglų kalba</p> <p>Mokantis užsienio kalbos aiškinamasi, kurie žodžiai turi lotynišką kilmę.</p>

6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas		
<p>Darnaus vystymosi siekis — užtikrinti tinkamą gyvenimo kokybę, išmintingai derinant ekonomikos, visuomenės plėtotės bei aplinkos apsaugos tikslus. Ugdomas sąmoningumas, suteikiant žinių ir gebėjimą veiksmingai valdyti ir naudoti išteklius, derinant aplinkos apsaugą. Ugdoma Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija — asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata. Įvardija emocijas, kurias gali jausti skirtingose situacijose ir skirtingu laiku.</p>		
<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Sveikos gyvensenos įpročiai, fizinis kūno treniravimas.</p> <p>6.2. Estetinis skonis artimiausioje mokinio aplinkoje.</p> <p>6.3. Bendravimo etika ir kultūra.</p> <p>6.4. Emocijų atpažinimas ir valdymas.</p> <p>6.5. Darnaus gyvenimo įgūdžiai.</p>	<p>6.1.1. Supranta kodėl reikia sportuoti, sveikai maitintis, užsiimti aktyviu gyvenimo būdu.</p> <p>6.2.1. Demonstruoja estetinio vaizdo pavyzdžius artimiausioje aplinkoje, jį įvertina pagal savo suvokimą.</p> <p>6.3.1. Moka teisingai išsakyti savo jausmus.</p> <p>6.3.2. Moka valdyti ir sveikai išreikšti savo emocijas.</p> <p>6.4.1. Pasinaudoja strategija valdant emocijas, neigiamas emocijas keičiant į teigiamas. Įveikia liūdinančias emocijas.</p> <p>6.4.2. Iš kūno kalbos skirtingose situacijose atpažįsta kitų žmonių emocijas ir moka į jas reaguoti empatiškai.</p> <p>6.4.3. Atpažįsta, įvardija ir vadovaujasi vertybėmis, kurios asmeniškai ir bendruomenei padeda pasiekti sėkmę.</p> <p>6.5.1. Analizuoja higienos ir sanitarijos problemas, su kuriomis susiduria jų bendraamžiai besivystančiose šalyse.</p> <p>6.5.2. Analizuodami konkrečius pavyzdžius, aiškinasi atliekų kaupimo sąvartynuose pasekmes aplinkai, susipažįsta su pagrindinėmis atliekų rūšiavimo taisyklėmis, kas yra žiedinė ekonomika.</p> <p>6.5.3. Analizuoja, kiek namuose jų šeima naudoja vandens, elektros energijos, aiškinasi, kad daro poveikį klimato kaitai, diskutuoja apie elektros ir vandens taupymo būdus.</p>	<p>Pasaulio pažinimas sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Mokiniai motyvuojami būti fiziškai aktyvūs, pasitikintys savimi, gebantys rinktis sveiką gyvenseną ir rūpinantis savo kūno bei sveikatos stiprinimu. Sveika vaiko gyvensena - gyvenimo būdas, kasdieniai įpročiai, padedantys palaikyti, tausoti ir stiprinti sveikatą. Tenkinamas natūralus poreikis judėti. Ugdomas mokinių supratimas apie judėjimo formų pasirinkimo įvairovę, patiriant judėjimo džiaugsmą bei teigiamas emocijas, gerinant asmeninį fizinį pasirengimą ir stiprinant sveikatą. Ugdoma mokinių savimonė kokia svarbi yra fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, veiklos ir poilsio derinimo, asmens ir aplinkos švaros įtaka žmogaus sveikatai ir gyvenimo kokybei. Ugdomi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai. Skatinamas mokinių supratimas, kad sveikata – tai psichinė, fizinė ir socialinė mūsų gerovė. Giliau nagrinėjamos temos: darni žmonių gyvenamoji aplinka; žmogaus sveikata ir saugumas; žmogus ir gyvoji gamta; žmogus ir negyvoji gamta.</p>

17. Klasikinio ugdymo gairės 5–6 ir 7-8 klasėse (priedas Nr.1):

17.1 Klasikinio ugdymo elementų įgyvendinimas 5-6 ir 7-8 klasėse remiasi „Mąstyk — Argumentuok — Įtikink“ principu.

17.2 Ugdymo procese derinami senųjų kultūrų elementai su šiuolaikinio gyvenimo elementais.

17.3 Klasikinis ugdymas organizuojamas per formalųjį ir neformalųjį ugdymą iš anksto numatant temas, integruojant dalykų ugdymo turinį, parenkant laiką, ugdymo formas ir būdus:

17.3.1. integruotų veiklų savaitės:

17.3.1.1. Antika (5 klasė);

17.3.1.2. Viduramžiai (6 klasė);

17.3.1.3. Renesansas ir Reformacija (7 klasė);

17.3.1.4. Modernieji laikai (8 klasė).

17.4. Klasikinio ugdymo gairės 5-6 klasėse:

Bendrakultūrinės kompetencijos ugdymas	1. Loginis mąstymas ir reflektavimas		
	Ugdant loginį mąstymą ir reflektavimą sudaromos galimybės mokiniams atrasti ir suvokti, kad loginis mąstymas, argumentuotos ir neprieštaringos idėjos sudaro prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti, padeda tarpusavio susikalbėjimui ir supratimui, dialogo išplėtojimui.		
	Integracinės kryptys: nuoseklumo, įvairių samprotavimo būdų (dedukcijos, indukcijos, analogijos), pagrįstumo ir vidinio dėsningumo taikymas dirbant su informacija, samprotaujant, siejant mokomąją medžiagą su mokymosi kontekstu ir įvairių epochų elementais.		
	Ugdoma pažinimo kompetencija — loginis ir kritinis mąstymas. Stiprinama ir pilietiškumo kompetencija — tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę.		
Kompetencijų ugdymas		Integravimo galimybės - dalykai, į kuriuos integruojama: socialiniai mokslai, gamtos mokslai, matematika, informatika, gimtoji ir užsienio kalbos, SEU, dorinis ugdymas, menai, technologijos, fizinis ugdymas.	
Kompetencijų sandai	Sandų raiška		
1. Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:	1.1. Reiškinių ar įvykių nuoseklumo, priežasties ir pasekmės ryšio stebėjimas ir atpažinimas.	1.1.1. Nuosekliai paaiškina, kaip samprotavimo procesai veikia gamtinę ir kultūrinę aplinką.	Gimtoji ir užsienio kalbos Keldami įvairių lygių klausimus nagrinėja priežasties ir pasekmės ryšius, kuria tekstus. Pagrindžia samprotavimo eigą, įvykių nuoseklumą, įvykius klasifikuoja. Grupuoja daiktus ar įvykius pagal tam tikrus požymius. Glaudina tekstą (pvz., skirtingai pažymėdami teiginius ir pavyzdžius) mokydamiesi atskirti ir rasti esminę informaciją ir detales. Palygina įvairių laikotarpių vertybes, mokosi pažinti save ir kitus. Skiria faktus nuo nuomonės, supranta, paaiškina ir grupuoja vertybes, lygina jas, numato galimybes ir tikrovės santykį. Geba palyginti įvairių epochų, kultūrų vertybes, nuostatas. Socialiniai mokslai Randa ir tikslingai atrenka informaciją iš kelių šaltinių, tikslingai naudojami enciklopedijomis, žinytais, žodynais. Medžiagą klasifikuoja įvairiais būdais (schemos, įvairių formų lentelės, mąstymo žemėlapiai, minčių lietus ir pan.). Nagrinėja tekstus pagal aptartą algoritmą. Taiko gramatikos žinias pristatydami projektinius darbus. Analizuoja ir lygina įvairių kartografinę ir kitą geografinę informacinę medžiagą, nurodo
	1.2. Reiškinių, objekto, subjekto ar įvykio apibūdinimas.	1.2.1. Tiksliai ir nuosekliai apibūdina bei nagrinėja įvykius, tekstą, reiškinius ar procesus.	
	1.3. Samprotavimo procesas.	1.3.1. Sieja įvykių ar reiškinių priežastingumą ir procesų dėsningumą.	
	1.4. Informacijos radimas.	1.4.1. Supranta, kokią reikšmę turi informacijos tikslumas.	

	<p>1.5. Klasikinių pasiekimų ir išradimų siejimas su dabartinėmis mokslų žiniomis ir visuomeniniais pokyčiais.</p>	<p>1.5.1. Atpažįsta dabartinėje aplinkoje aptinkamus įvairių epochų elementus. 1.5.2. Paaiškina epochų skirtumus.</p>	<p>panašumus ir skirtumus. Analizuodami statistinius duomenis mokosi lyginti, vertinti, pateikti apibendrinamąsias išvadas. Gamtos mokslai Informaciją apdoroja, apibendrina, aprašo, pateikia lentelėmis, diagramomis, grafikais. Tikslingai taiko gamtamokslines sąvokas, dalyvauja gamtamokslinėje tiriamojoje veikloje. Matematika, informatika Tyrimų rezultatams pristatyti naudoja IT, kompiuterines programas. Praktiniais pavyzdžiais įtikina, kad geri skaičiavimo įgūdžiai yra būtini sprendžiant įvairias praktines ir teorines problemas kasdieniniame gyvenime visais laikais. Lavina rezultato numatymo, jo pasitikrinimo ir įvertinimo gebėjimus. Aprašo duomenis lentelėmis, grafikais, formulėmis ir paaiškina. SEU Įvertina, kokių žinių ir įgūdžių jiems stinga, kad įveiktų tam tikrus problemų sprendimo etapus, siekia tobulinti savo gebėjimus spręsti problemas, kaip kelti ir tikrinti paprastas hipotezes, išnagrinėti ir įvertinti anksčiau įgytas žinias ir gebėjimus naujai įgytų žinių ir gebėjimų kontekste. Įvardina priežasties ir pasekmės ryšį, prisiima atsakomybę už savo veiksmus, kuriant tarpusavio santykius. Dorinis ugdymas Atlieka kontekstines praktines užduotis: renka informaciją ir analizuoja ją pagal taisykles: pirmiausia aptaria temą, bendrus dalykus, paskui nagrinėja juos smulkiau; nuo paprastų dalykų eina prie sudėtingesnių. Nusako pagrindinę mintį, randa tekste ieškomą informaciją. Geba atpažinti ir įvardinti asmenines savybes. Analizuodami įvardina būdo savybes, gebėjimus, kuriuos turi ir nori išugdyti. Menai ir technologijos Pastebi ir įvardija epochų ženklų pasikartojimą ir universalumą, atpažįsta save ir kitus kūrimo procese. Medžiagą klasifikuoja įvairiais būdais (schemos, įvairių formų lentelės, mąstymo žemėlapiai, minčių lietus ir pan.). Lygina įvairių epochų meno kūrinius. Renka informaciją reikalingai idėjai įgyvendinti, lygina šių dienų ir įvairių epochų technologijų galimybes. Argumentuoja, kaip skirtingo žanro muzika veikia muzikinio skonio formavimąsi. Sveikatos ir fizinis ugdymas Įvardina savo teigiamas savybes, gebėjimus, kuriuos turi (kuo išsiskiria) ir ką norėtų išugdyti. Palygindami įvairių epochų žmogaus fizinio išsivystymo vertę įvairių žaidimų pagalba įvardina savo stipriąsias savybes, įsivertina savo fizines savybes.</p>
--	--	---	--

2. Retorika

Integruojant retoriką visų dalykų pamokose ugdoma **komunikacinė** kompetencija — gebėjimas sklandžiai ir tikslingai perduoti ir priimti informaciją, kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis komunikavimo priemonėmis ir technologijomis. Lavinama ir **skaitmeninė** kompetencija — gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu.

Integracinės kryptys: mokomasi komunikuoti atsižvelgiant į tikslą: informuoti, paaiškinti, įtikinti. Skatinama ugdytis atsakomybę už savo pasakymų tikrumą ir tikslumą. Pristatydami savo darbus mokiniai laikosi aiškios tarties, kirčiavimo, leksikos taisyklių, loginio nuoseklumo principo.

<p>2. Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose.</p> <p>2.2. Informacijos analizė, vertinimas, apibendrinimas.</p> <p>2.3. Kalbėjimo tikslai (informuoti, sudominti, įtikinti), tema, pagrindinė mintis, keliamos problemos,</p> <p>2.4. Klausomo teksto turinio ir raiškos vertinimas.</p> <p>2.5. Kalbėjimas atsižvelgiant į adresatą (jaunesni, bendraamžiai,</p>	<p>2.1.1. Naudojantis įvairiais šaltiniais surenka reikiamą informaciją nurodyta tema ir ją pristato.</p> <p>2.2.1. Atpažįsta ir paaiškina įvairių problemų aktualumą.</p> <p>2.2.2. Tinkamai pateikia informaciją pasirinkta forma.</p> <p>2.3.1. Skiria kalbėjimo tikslus: informuoti, sudominti, įtikinti.</p> <p>2.3.2. Skiria temą, pagrindinę mintį ir problemą, teiginį ir įrodymą.</p> <p>2.3.3. Pasižymi svarbiausią informaciją.</p> <p>2.4.1. Išsako savo požiūrį, jį argumentuoja: grupuoja informaciją: įdomi – neįdomi, žinoma – nežinoma, aiški – neaiški, priimtina – nepriimtina, palanki – nepalanki, naudinga – nenaudinga.</p> <p>2.4.2. Aptaria, ar tikslingai naudojamos nežodinės priemonės: kalbėtojo žvilgsnis, gestai, mimika, kūno laikysena.</p> <p>2.5.1. Pasirenka būdus ir priemones, padedančius adresatui geriau suvokti</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Nagrinėja sakininius tekstus, kartu su kitais aptaria, kaip suprato klausomų tekstų turinį: informaciją, įvykių seką, temą, pagrindinę mintį, problemą, pagrindinius dalykus ir detales. Kalba kuo įvairesniems adresatams: vieni kitiems mažose grupėse, visai klasei, kitiems adresatams (jaunesniems už save, mokytojui, tėvams). Taisyklingai vartoja ir kirčiuoja terminus ir sąvokas.</p> <p>Socialiniai mokslai</p> <p>Diskutuoja ir pagrindžia savo nuomonę, pasirinkimą, formuluoja išvadas. Nagrinėdami įvairių istorinių laikotarpių tekstus suvokia save kaip Europos ir Lietuvos kultūros procesų dalyvį, tęsėją, prasmių ir vertybių kūrėją. Tinkamai vartoja jau išmoktas ir naujas sąvokas ir vietovardžius. Pristatydami atlikus darbus grupėse, savarankiškai užduotis taisyklingai reiškia mintis, kalba įtaigiai, suprantamai.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Mokosi išklaudyti kito nuomonę ir suprasti argumentus, priimti bendrus sprendimus. Argumentuotai aiškina gamtos reiškinius.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Mokosi tiksliai reikšti savo mintis pristatydami darbą ar nagrinėdami uždavinį, sutelkti dėmesį, užsirašyti, susikoncentruoti ir būti pastabiam. Žodinę informaciją paverčia skaitmenine ir atvirkščiai.</p> <p>SEU</p> <p>Suvokia gestų ir mimikos reikšmę, atpažįsta poza rodomą nepagarbą, išsiblaškimą. Mokiniai pristato save skirtingiems adresatams skirtingose situacijose. Išmaniai ir pagrįstai naudojami IKT. Argumentuotai išsako savo nuomonę. Analizuoja teigiamus ir neigiamus tarpusavio santykių verbaliniai ir neverbaliniai aspektus. Supranta kalbėjimo(si) galią ir prasmę.</p> <p>Dorinis ugdymas</p> <p>Mokosi diskutuoti pagal taisykles, paaiškinti pašnekovo mintis, idėjas, grupuoti argumentus, argumentuotai kritikuoti neįžeidžiant, ramiai kalbėti, tinkamai skatinti kitus, konstruktyviai spręsti iškilusias problemas, mandagiai nepritari.</p> <p>Menai ir technologijos</p>
--	---	---

<p>suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali), pasirengimo kalbai ir kalbėjimo strategijos.</p> <p>2.6. Informavimas, įvairių objektų apibūdinimas, lyginimas, proceso paaiškinimas.</p> <p>2.7. Nuomonės apie menčiau pažįstamus dalykus išsakymas, vertinimas, argumentavimas remiantis patirtimi ir kitais šaltiniais.</p> <p>2.8. Minčių raiška, kalbos taisyklingumas.</p>	<p>informaciją (pvz., pateikti iliustracijų, paaiškinti sąvokas pateikiant pavyzdžių).</p> <p>2.6.1. Kuria logiškos struktūros pateiktų pateikčių rengykle ir ją demonstruoja, komentuoja.</p> <p>2.6.2. Skiria faktą ir nuomonę.</p> <p>2.7.1. Išskiria diskusijos objektą, argumentus, apibendrinimą.</p> <p>2.8.1. Laikosi kalbos vartojimo normų.</p>	<p>Mokosi tinkamai argumentuoti, remtis kitų mintimis, citatomis. Pristato savo kūrinis, rezultatus skirtingiems adresatams skirtingose situacijose.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Argumentuotai įvertina sporto pergalių siekį ir svarbą, sportininkų privilegijas anksčiau ir dabar.</p>
--	---	--

3.Filosofija

Filosofinių vertybių supratimas, pažinimas pededa kurti moralines vertybes ir jų santykį su savimi bei savo aplinka. Integruojant filosofiją yra ugdoma **kultūrinė** kompetencija — tai kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu, kai mokiniai žino pačius bendriausius, su kultūra susijusius dalykus, orientuojasi kultūrinėje erdvėje, atpažįsta Lietuvos etninės kultūros objektus, žino savo tautos, šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, pažįsta paveldą, dabarties kultūrinius reiškinius, dalyvauja kultūriniuose procesuose, meninėse ir kitose kultūrinėse veiklose, apmąsto ir kritiškai vertina įvairias kultūros formas ir reiškinius, išreiškia požiūrį, nuostatas ir vertybes.

Integracinės kryptys: mokiniai ugdo(si) nuostatas ieškoti prasmės, pripažinti moralumo, etinės pareigos ir atsakomybės vertę, toleruoti nuomonių, etinių pažiūrų įvairovę, kritiškai vertinti stereotipus.

<p>3.Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas:</p> <p>3.1. Bendriausių gamtos, visuomenės dėsningumų apibūdinimas, objektų lyginimas, proceso aiškinimas.</p> <p>3.2. Duomenų rinkimas, garsiausių antikos filosofų gyvenimo ir filosofijos krypties</p>	<p>3.1.1. Randa ir apibūdina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į gamtos ir visuomenės ryšius su žmonėmis.</p> <p>3.1.2. Aptaria žinojimo ir etikos, logikos ir religijos sąvokas, prasmę ir poveikį.</p> <p>3.2.1. Žino garsiausius antikos filosofus.</p> <p>3.2.2. Įvardina filosofų idėjas, jų aktualumą tada ir dabar.</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Randa kūrinuose ir argumentuotai paaiškina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į žmogaus ir visuomenės santykius. Argumentuotai paaiškina, kurioje epochoje norėtų gyventi.</p> <p>Žino, kad kalbos filosofijos objektas – kalbos prigimtis, kilmė.</p> <p>Socialiniai mokslai</p> <p>Paaškina požiūrį į vertybes įvairių epochų kontekste. Renka duomenis ir pagrindžia meno, mokslo, filosofijos įtaką pasaulėžiūros ir pasaulėjautos formavimuisi. Aiškina demokratijos esmę, gretina antikinę ir moderniąją formą, aptaria ir klasifikuoja demokratijai kylančias grėsmes atsižvelgdami į Aristotelio sampratą ir XX a. istorinius pavyzdžius. Žino žymiausius antikos filosofus ir jų nuostatas.</p> <p>Formuojamos mąstymo prielaidos ir mokomasi jas padaryti kiek galima aiškesnes, paaiškinant savo mąstymą. Mokosi taikyti filosofijos sąvokas projektinėje ir kitoje praktinėje veikloje.</p>
---	--	---

<p>atpažinimas.</p>		<p>Gamtos mokslai Skaito antikos autorių tekstus, supranta pateiktą informaciją, skiria svarbiausius ir antraeilius dalykus, įvardija, grupuoja faktus, lygina.</p> <p>Matematika, informatika Tikslingai vartoja mokslinius terminus ir sąvokas (lotyniškus ir graikiškus), geba juos taikyti pateiktose užduotyse, pristatymuose, projektinėje veikloje. Formuluoja problemas, jas grindžia įrodymais.</p> <p>SEU Nagrinėja laisvės ir drąsos sampratas. Analizuoja ir aiškinasi laisvės, drąsos poreikį dabartiniiais laikais, mokosi lyginti sąvokas, jas susisteminti.</p> <p>Dorinis ugdymas Skiria gėrio ir moralumo, žinojimo ir grožio, būties ir tiesos sąvokas, jas paaiškina, argumentuoja jų svarbą savo gyvenime. Apibūdina ir palygina filosofinius samprotavimus apie blogio kilmę, susvetimėjimą, pavydą. Žino, kaip perskaitytos knygos padeda tobulėti ir siekti tikslų.</p> <p>Menai ir technologijos Argumentuotai paaiškina, kaip supranta meną ir grožį, jų reikšmę žmogui, visuomenei ir sau. Žino ir argumentuotai paaiškina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į žmogaus ir gamtos, žmogaus ir visuomenės santykius, tų santykių dėsninumą, jų apraiškas dabartiniame pasaulyje. Geba argumentuoti, kaip aplinka žmogui daro poveikį renkantis muziką klausymuisi.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Moka save atskleisti ir stiprina pasitikėjimą savimi. Paaiškina antikos laikų nuostatą, kad sporto varžybos yra laikomos svarbiu elementu ugdant žmogų, kad fizinis žmogaus tobulumas atspindi moralinį tobulumą ir kad tai yra išskirtinis aristokratijos bruožas.</p>
	<p style="text-align: center;">4.Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Analizuojant klasikinių ir šiuolaikinių menų vystymąsi ir poveikį žmonijai bei kultūrai ugdoma kūrybiškumo kompetencija – tai sau ir kitiems reikšmingų kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas išlaikant darnų santykį su savimi ir aplinka, kai mokiniai identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes, renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją, dalinasi žiniomis, kelia idėjas, siūlo sprendimus, kuria, vertina kūrybos procesą.</p> <p>Integracinės kryptys: žino kultūros raidą, būdingiausias epochų bruožus, gali juos palyginti su dabartiniiais laikais.</p>	
<p>4. Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas: 4.1. Duomenų rinkimas ir analizė,</p>	<p>4.1.1. Žino, kuo viena epocha skiriasi nuo</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Skiria literatūros kaip meno formos rūšis, kai kuriuos žanrus, žino, kad jie susiformavo antikos epochoje, moka paaiškinti, kas jiems būdinga. Žino ir patys taiko užtušuojamąsias poezijos taisykles.</p> <p>Socialiniai mokslai Paaiškina humanizmo, kultūros, sąvokas. Tiria savo aplinkos socialinę ir kultūrinę situaciją.</p>

<p>epochų savybių identifikavimas.</p> <p>4.2. Informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, jos analizė ir aptarimas.</p> <p>4.3. Sąvokų supratimas ir tikslingas jų vartojimas</p> <p>4.4. Epochos bruožų atpažinimas įvairiuose kontekstuose (literatūros, muzikos, dailės, architektūros ir kt. aspektais).</p>	<p>kitos, atpažįsta jų bruožus literatūroje, mene, moksle, sporte.</p> <p>4.2.1. Identifikuoja ir randa informaciją nurodyta tema, ją pristato.</p> <p>4.3.1. Apibendrina, kaip atsirado sąvokos humanizmas, estetizmas, kultūra, politika ir pan., tikslingai jas vartoja.</p> <p>4.4.1. Paaiškina svarbiausias literatūros, dailės, muzikos, architektūros savybes, būdingas įvairioms epochoms.</p>	<p>Nusako pagrindinius antikos, viduramžių, renesanso ir klasicizmo epochų literatūros, dailės ir architektūros pasiekimus.</p> <p>Gamtos mokslai Ieško vidinio ir išorinio ryšio tarp mokslo ir gamtos paslapčių, nagrinėja meno procesus gamtoje, kuriuos galima vadinti menu, kuria interpretuodami, atkartodami kūrybinius procesus, vykstančius gamtoje.</p> <p>Matematika, informatika Meno kūrinuose ieško ir pastebi simetriją, argumentuotai ją įrodo. Matematikos, dailės ir technologijų pamokose kuria juostas, skaičiuoja jose pavaizduotų figūrų perimetrus ir plotus.</p> <p>Menai ir technologijos Gali paaiškinti, kodėl žmogus, suvokdamas meno kūrinius, stipriau jaučia ir labiau suvokia plačią tikrovę. Žino būdingiausias epochų bruožus, gali juos palyginti su dabartiniais laikais.</p> <p>Palygina Antikos laikų patiekalus ir Lietuvos kulinarinį paveldą. Analizuodami antikos skulptūrų pavyzdžius aptaria žmogaus kūno proporcijas. Geba palyginti šių laikų ir antikos žmogaus muzikinį gyvenimą, argumentuoja laikmečio poveikį muzikai.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Lygindami antikos ir dabarties žmogaus fizinio išsivystymo vertę, įvairių žaidimų pagalba geba įvardinti savo stipriausias savybes, pademonstruoja darbą komandoje, įsivertina savo fizinės savybes.</p>
--	--	--

5.Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos

Tiriant ir suvokiant kalbų raidą, kalbos kultūros istoriją ir kalbų tarpusavio ryšius lengviau mokomasi kalbų, siejami žinomi ir nauji dalykai, gilinama **kultūrinė, pažinimo, komunikacinė** kompetencijos, kai mokiniui suteikiama galimybė geriau pažinti save ir savo kalbą, pasaulį perimant žmonijos kultūrinę patirtį ir išmanant savo šalies kultūrą. Siekiama giluminio supratimo apie integralumą ir įvairias sąsajas.

Integracinės kryptys: atsižvelgdami į dabartį paaiškina kitų kalbų įtaką gimtajai kalbai.

<p>5.Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai:</p> <p>5.1.Kalbų ryšių supratimas.</p> <p>5.2.Antikinių posakių terminų ir sąvokų vartojimas.</p> <p>5.3. Antikinio konteksto atpažinimas, aiškinimas</p>	<p>5.1.1.Randa ryšius tarp lotynų kalbos ir mokomųjų kalbų terminų.</p> <p>5.2.1.Žino kai kurių antikinių posakių reikšmes ir jas taiko praktiškai.</p> <p>5.2.2.Tikslingai taiko terminus.</p> <p>5.3.1.Paaiškina kai kurių posakių atsiradimą.</p> <p>5.3.2.Klasifikuoja faktus pagal temą.</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Aiškina mokomųjų kalbų santykį su indoeuropiečių kalbų šeima. Žino kai kuriuos antikinius mitus, jų siužetus, kurie inspiravo posakių atsiradimą, tikslingai vartoja juos, modeliuoja situacijas, kur jie būtų pritaikyti.</p> <p>Socialiniai mokslai Žino valstybės, kurios kalbos mokosi, valdymo formą, gali išvardinti 5 valdančius asmenis, 10 faktų apie tą valstybę. Mokosi analizuoti įvairių epochų autorių tekstus (šaltinius), atpažįsta terminus.</p> <p>Gamtos mokslai Gilinamasi į gamtos mokslų atradimus, įvairių tautų mokslininkų indėlį. Aiškinamasi sąvokos, terminai, jų kilmė. Žino, kad graikiški priešdėliai naudojami formulių pavadinimuose.</p> <p>Matematika, informatika Tikslingai vartoja mokslinius terminus ir sąvokas,</p>
---	---	--

			<p>atpažįsta svetimybes, keičia jas tinkamais lietuviškais naujadarais. Aiškindami įvairias sąvokas ir simbolius aptaria ir jų kilmę, žino jų atitikmenis klasikinėse kalbose (graikų, lotynų).</p> <p>SEU, Menai ir technologijos</p> <p>Įprasmina Sokrato ir Platono teiginius atlikdami integruotą praktinį - projektinį darbą, demonstruodami gebėjimą integruoti žinias apie skirtingas epochas ir kalbas.</p>
<p align="center">6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas</p> <p>Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas integruoja mokinius į pasaulines aktualijas, įtraukia į problemų sprendimo, situacijų ir ateities modeliavimo perspektyvas, lavina socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją, nes ugdoma asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata. Mokiniai elgiasi vadovaudamasis vertybėmis, atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia, geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus, priima sprendimus atsižvelgdamas į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius, prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.</p> <p>Integracinės kryptys: mokoma atkreipti dėmesį į kalbos ir rašto kultūrą, mokoma taisyklingai vartoti mokslinius terminus ir sąvokas, diskutuoti ir pagrįsti savo nuomonę, pasirinkimą.</p>			
	<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Žmogaus supratimo apie gamtą sampratos kitimo analizė.</p> <p>6.2. Darnaus vystymosi poreikio ir tikslų vertinimas.</p> <p>6.3. Idėjų generavimas ir rekomenduoti alternatyvių variantų darnaus vystymosi tikslams įgyvendinti.</p> <p>6.4. Įvairių emocijų atpažinimas, kurti tvarių, bendradarbiavimu grįstų santykių kūrimas.</p> <p>6.5. Sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo principai.</p>	<p>6.1.1. Įvardina, įvertina ir pristato įvairiose epochose vyravusį požiūrį į gamtos ir žmogaus santykį, palygina su dabartimi.</p> <p>6.2.1. Analizuoja šių dienų kontekste ir pristato darnaus vystymosi tikslus.</p> <p>6.3.1. Apžvelgia ir kritiškai vertina idėjų ir alternatyvių variantų darnaus vystymosi tikslams paieškos galimybes.</p> <p>6.4.1. Žino pakankamai daug emocijų, jas skiria ir pritaiko.</p> <p>6.4.2. Atpažįsta savo ir kitų emocijas ir jų raišką.</p> <p>6.4.3. Bendradarbiauja, padrašina, palaiko.</p> <p>6.5.1. Pristato sveikos gyvensenos principus.</p> <p>6.5.2. Gamina sveikatai palankius patiekalus.</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Išsiaiškina ir iliustruodami paaiškina, kaip graikų harmoningo ir romėnų dorybingo žmogaus samplaika interpretuojama šiuolaikiniame kontekste. Analizuoja emocijų raišką literatūros kūriniuose, emocijų poveikį tarpusavio santykiams, sveikatai, gyvenimo kokybei.</p> <p>Socialiniai mokslai</p> <p>Nurodo klimato kaitos priežastis ir pasekmes, teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtinei aplinkai.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Žino, kodėl reikalingi darnaus vystymosi tikslai, kas juos kelia, kokie jie, argumentuotai aiškina svarbą savo aplinkai. Ugdosi toleranciją ir pagarbą gyvajai ir negyvajai gamtai bei jos įvairovei, numato veiklos pasekmes sau ir aplinkai.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Aptaria skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, aplinkosaugos sritis: lygina įvairius statistinius duomenis, kuria diagramas, sprendžia mokytojų sudarytas užduotis.</p> <p>SEU</p> <p>Išnagrinėja ir pristato darnaus vystymosi tikslą, savo santykį su juo, galimus problemos įveikos būdus ir galimybes. Mokosi atpažinti ir įvardinti emocijas, jų raišką, poveikį santykiams, modeliuoja kūrybines situacijas.</p> <p>Dorinis ugdymas</p> <p>Ugdosi toleranciją, pagarbą ir pakantumą. Formuojasi suvokimą apie aplinkinių reikšmę mūsų laimei, ieško būdų, kaip įveikti sunkumus.</p> <p>Menai ir technologijos</p> <p>Argumentuotai pristato mokslo naujoves apie mitybą, sudaro sveikatai palankaus maisto</p>

	<p>6.5.3. Įvertina sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo naudą.</p> <p>6.5.4. Planuoja fizinį aktyvumą.</p>	<p>produktų dešimtuką, gamina sveikuoliškus patiekalus.</p> <p>Argumentuotai pateikia pavyzdžių, kad gamta suteikia nemažai idėjų kūrybai, o žmogaus gyvenimas paklūsta gamtos dėsniams.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Įvardija sporto naudą organizmui. Suvokia, kad tik taisyklingai ir nuosekliai mankštinantis galima padėti sau išlikti energingam, pasitempusiam ir geros nuotaikos. Mokosi sudaryti fizinio aktyvumo planą.</p>
--	--	--

17.4.2. Klasikinio ugdymo gairės 7-8 klasėse:

Bendrakultūrinės kompetencijos ugdymas	1. Loginis mąstymas ir reflektavimas.	
	<p>Ugdant loginį mąstymą ir reflektavimą sudaromos galimybės mokiniams atrasti ir suvokti, kad loginis mąstymas, argumentuotos ir neprieštaringos idėjos sudaro prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti, padeda tarpusavio susikalbėjimui ir supratimui, dialogo išplėtojimui.</p> <p>Integracinės kryptys: nuoseklumo, įvairių samprotavimo būdų (dedukcijos, indukcijos, analogijos), pagrįstumo ir vidinio dėsningumo taikymas dirbant su informacija, samprotaujant, siejant mokomąją medžiagą su mokymosi kontekstu ir įvairių epochų elementais.</p> <p>Ugdoma pažinimo kompetencija — loginis ir kritinis mąstymas. Stiprinama ir pilietiškumo kompetencija — tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę.</p>	
	Kompetencijų ugdymas	Integravimo galimybės - dalykai, į kuriuos integruojama: socialiniai mokslai, gamtos mokslai, matematika, informatika, gimtoji ir užsienio kalbos, SEU, dorinis ugdymas, menai, technologijos, fizinis ugdymas.
	Kompetencijų sandai	Sandų raiška
	<p>1. Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:</p> <p>1.1. Reiškinių ar įvykių nuoseklumo dekodavimas, samprotavimo procesas.</p> <p>1.2. Informacijos apie aktualiausias nagrinėjamos temos</p>	<p>1.1.1. Analizuoja samprotavimo procesų dėsningumą ir poveikį aplinkai.</p> <p>1.1.2. Pateikia ir analizuoja įvairių sričių duomenis, rodančius reiškinių ar įvykių raidos reikšmę žmonijai.</p> <p>1.1.3. Sieja įvykių ar reiškinių priežastingumą ir procesų dėsningumą, numato galimą algoritmą.</p> <p>1.2.1. Identifikuoja, kas gali trukdyti suprasti temos problemas, siūlo</p>
		<p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Nagrinėdami priežasties ir pasekmės ryšius analizuoja kūrinių ir kalbos mokymosi proceso dėsningumą, poveikį sau ir visai aplinkai, kelia įvairaus sudėtingumo klausimus, hipotezes, įrodydami ar paneigdami analizuoja, kuria tekstus. Palygina įvykius, teksto ar gramatinės konstrukcijas, kuria arba randa asociacijas, panašumus ir skirtumus, klasifikuoja kriterijus. Pabrėždami raidos svarbumą, epochų ženklų pasikartojimą ir universalumą, lygina įvairių laikotarpių vertybes, mokosi pažinti save ir kitus. Suvokdami įvairių teksto žanrų skirtumus, rašo tekstus laikydamiesi žanro ir teksto sandaros reikalavimų. Geba palyginti įvairių epochų vertybių įtaką žmogaus kultūriniam vystymuisi. Lygina įvairių epochų tekstų aktualumą, argumentuoja tai šių dienų kontekste.</p> <p>Socialiniai mokslai</p> <p>Randa ir tikslingai atrenka informaciją iš kelių šaltinių, argumentuoja jų aktualumą ir patikimumą.</p>

<p>problemas atranka, analizė ir pateikimas.</p> <p>1.3.Klasikinių pasiekimų ir išradimų siejimas su dabartinėmis mokslo žiniomis ir visuomeniniais pokyčiais.</p>	<p>sprendimo būdus.</p> <p>1.3.1.Rekonstruoja dabartinėje aplinkoje aptinkamus įvairių epochų elementus, pagrindžia jų kilmę.</p> <p>1.3.2.Paaiškina įvairių epochų ryšius ir skirtumus, vertę dabarčiai.</p>	<p>medžiagą klasifikuoja įvairia forma, naudoja IT. Nagrinėja tekstus pagal nutartą algoritmą. Taiko gramatikos žinias rašant istorijos esė, pristatant projektinius darbus. Savarankiškai kuria pasakojimą, interpretaciją, pagrįstą istoriniais, literatūriniais ir filosofiniais įrodymais, mokančiais išvengti beprasmybių kalboje. Analizuodami įvairią kartografinę ir kitą geografinę informacinę medžiagą nurodo panašumus ir skirtumus, apibendrina informaciją ir daro išvadas, nurodo priežasties ir pasekmės ryšį.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Tikslingai taiko gamtamokslines sąvokas, išsamiai pagrindžia dėsningumus, esamas gamtamokslines situacijas. Analizuoja biologinius, cheminius, fizikinius reiškinius, aprašo duomenis lentelėmis, grafikais, remdamiesi loginiu mąstymu nustato įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes, reflektuoja, kaip tai susiję su šiandienio gyvenimo aktualijomis. Geba parašyti chemijos reakcijų lygtis, atpažinti ir jas paaiškinti.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Analizuodami matematikos poreikį kasdieniame gyvenime modeliuoja situacijas teorinėms žinioms pagrįsti, ieško dėsningumo, taiko algoritmus, indukcinį ir dedukcinį mąstymo modelius.</p> <p>Duomenis pateikia lentelėmis, grafikais, formulėmis, analizuoja ir kuria įvairius reiškinius, sąryšius, priklausomybes ir funkcijas. Problemų sprendimams taiko informacijos kodavimą, skaičiavimo sistemas, programavimą. Pagal sekas kuria programas, jas derina ir vykdo.</p> <p>SEU</p> <p>Įvertina savo gebėjimus spręsti sudėtingas situacijas, analizuoja kelias problemos sprendimo alternatyvas, generuoja procesą, numato žingsnius, kaip kryptingai siekti tikslo, kai yra kliūčių arba ribojančių sąlygų, kaip kelti ir tikrinti paprastas hipotezes, išnagrinėti ir įvertinti anksčiau įgytas žinias ir gebėjimus naujai įgytų žinių ir gebėjimų kontekste. Mokiniai formuluoja trumpalaikius tikslus atsižvelgdami į vertybinių nuostatų kitimą.</p> <p>Dorinis ugdymas</p> <p>Dalyvauja ir patys organizuoja disputus įrodinėdami teiginius, pateikdami argumentus „už“ ir „prieš“, pasižymėdami pagrindines mintis, aptaria argumentų tikrumą ir aktualumą, nusako pagrindinę mintį, randa ir analizuoja ieškomą informaciją. Argumentuotai aiškina, kas yra tikrosios gyvenimo vertybės, kokia jų įtaka žmogui ir pasauliui priimant sprendimus.</p> <p>Menai ir technologijos</p> <p>Klasifikuoja kultūrinę raidą, randa epochų ženklų pasikartojimo elementų menė, lygina įvairių laikotarpių menines vertybes. Lygina įvairių epochų meno kūrinis, argumentuoja laikmečio poveikį jiems. Rastą informaciją reikalingai idėjai</p>
--	---	---

			<p>įgyvendinti pagrindžia, analizuoja ir pateikia, planuoja įgyvendinimo procesą.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Išskaido treniruočių ar varžybų elementus į atskiras dalis, aptaria jų reikšmingumą siekiant rezultato, sudaro fizinės veiklos planą pagal savo poreikius ir gebėjimus.</p>
2.Retorika			
<p>Integruojant retoriką visų dalykų pamokose ugdoma komunikacinė kompetencija — gebėjimas sklandžiai ir tikslingai perduoti ir priimti informaciją, kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis komunikavimo priemonėmis ir technologijomis.</p> <p>Integracinės kryptys: mokomasi komunikuoti atsižvelgiant į tikslą: informuoti, paaiškinti, įtikinti. Skatinama ugdytis atsakomybę už savo pasakymų tikrumą ir tikslumą. Pristatydami savo darbus mokiniai laikosi aiškios tarties, kirčiavimo, leksikos taisyklių, loginio nuoseklumo principo.</p>			
	<p>2. Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Informacijos atranka, analizė, vertinimas, apibendrinimas ir pateikimas.</p> <p>2.2. Kalbėjimo tikslų nustatymas bei teksto turinio ir raiškos vertinimas.</p> <p>2.3. Kalbėjimas atsižvelgiant į adresatą ir komunikavimo situaciją, pasirengimo kalbai ir kalbėjimo strategijų pasirinkimas.</p> <p>2.4. Įvairių objektų apibūdinimas, lyginimas, proceso aiškinimas.</p>	<p>2.1.1. Naudojantis įvairiais šaltiniais surenka reikiamą informaciją nurodyta tema ir ją pristato.</p> <p>2.2.1. Paaiškina įvairių problemų aktualumą dabartiniame kontekste.</p> <p>2.2.2. Nustato temą, pagrindinę mintį ir problemą, išskiria teiginį ir įrodymą, pritaiko argumentų gradacijos modelį.</p> <p>2.3.1. Aptaria, ar tikslingai naudojamos nežodinės priemonės: kalbėtojo žvilgsnis, gestai, mimika, kūno laikysena.</p> <p>2.3.2. Įrodo, kad informacijos perteikimo būdai priklauso nuo tikslo, adresato ir komunikacinės situacijos.</p> <p>2.4.1. Taiko pagrindinius aiškinimo modelius: teiginys – pavyzdys, priežastis – pasekmė, problema – sprendimas.</p> <p>2.4.2. Pasirenka objektų palyginimo aspektus.</p> <p>2.4.3. Laikosi samprotaujamojo teksto struktūros reikalavimų:</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Analizuoja ir vertina ne tik tekstų turinį, bet ir problematiką bei raišką, skiria leksiką, turinčią teigiamą ir neigiamą vertinamąjį atspalvį ir nuteikiančią klausytoją atitinkamai reaguoti. Ruošia ir sako įtikinimo kalbas, tinkamai remiasi ne tik savo patirtimi, bet ir perskaitytomis knygomis, informacija iš interneto, žiniasklaidos ir pan. Tinkamai argumentuoja, remiasi kitų mintimis, citatomis. Mokosi savarankiškai planuoti kalbą, aptaria vertinimo kriterijus, stebi draugų kalbėjimą, žymi pastabas, jas aptaria. Taisyklingai vartoja ir kirčiuoja terminus ir sąvokas.</p> <p>Socialiniai mokslai</p> <p>Argumentuotai diskutuoja apie aplinkos kitimą, jį nulemiančius veiksnius, lygina ir nurodo teigiamas ir neigiamas pasekmes. Išvelgia dėsningumus, būdingus skirtingiems laikotarpiams, juos nuosekliai aptaria atsižvelgdami į situaciją ir kalbėjimo tikslą.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Nuosekliai ir aiškiai pristato laboratorinius ir projektinius darbus, pagrindžia jų atlikimo metodus, klasifikuoja informaciją į žinomą ir naujai atrastą, formuluoja įvairaus sudėtingumo klausimus. Argumentuotai paaiškina gamtos reiškinius ir palygina su skirtingose epochose vyravusiomis sampratomis.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Pagrindžia atliktus veiksmus aiškiai ir nuosekliai, siedami pavyzdį ir teiginiu bei rezultatu. Žodinę informaciją paverčia skaitmenine ir atvirkščiai.</p> <p>SEU</p> <p>Mokosi naudotis priemonėmis, padedančiomis adresatui geriau suprasti informaciją: svarbiausius dalykus užrašo lentoje, rodo plakata, demonstruoja modelį, naudojami garso ir vaizdo medžiaga, IT. Argumentuotai išsako savo nuomonę, lygina įvairių epochų nuostatas, sieja informaciją su savo asmenine patirtimi.</p>

	<p>2.5. Nuomonės apie menčiau pažįstamus dalykus išsakymas: vertinimas, argumentavimas remiantis patirtimi ir kitais šaltiniais, dalyvavimas įvairaus pobūdžio diskusijose.</p> <p>2.6. Minčių raiška, kalbos taisyklumas.</p>	<p>tezė, argumentai, kontrargumentai, išvada.</p> <p>2.5.1. Identifikuoja ir vertina diskusijos objektą, argumentus, apibendrinimą.</p> <p>2.5.2. Taiko įvairius būdus, kaip išsiaiškinti nesuprastas mintis, idėjas, sąvokas (tikslinamieji, aiškinamieji klausimai, komentarai).</p> <p>2.5.3. Paaškina iliustracinės medžiagos pateikimo būdus, konstruoja balso panaudojimo galimybes.</p> <p>2.6.1. Laikosi kalbos vartojimo normų.</p>	<p>Dorinis ugdymas Dalyvauja ir patys organizuoja diskusijas aktualiomis temomis. Analizuoja pašnekovo mintis, įvertina asmenines idėjas, susistemina argumentus, nurodo argumentų poveikumą ir gradacinį stiprumą. Paaškina pozityvaus tarpusavio bendravimo, krizių įveikimo būdus, mandagiai prieštaraudami kito nuomonei išsako savo nuomonę bei požiūrį.</p> <p>Menai ir technologijos Tinkamai argumentuoja, remiasi kitų mintimis, citatomis, duomenimis, iliustracijomis. Mokiniai pristato savo kūrinius, rezultatus skirtingiems adresatams skirtingose situacijose naudodami įvairių medžiagą.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Pristato ir vertina emocinį sporto poveikį žmogui, pergales siekį bei poveikį ir pralaimėjimo įveikimą. Mokosi taisyklingo kvėpavimo ir kūno pusiausvyros išlaikymo technikos.</p>
--	--	--	---

3. Filosofija

Filosofinių vertybių supratimas, pažinimas pededa kurti moralines vertybes ir jų santykį su savimi bei savo aplinka. Integruojant filosofiją yra ugdoma **kultūrinė** kompetencija — tai kultūrinė savimonė, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu, kai mokiniai žino pačius bendriausius, su kultūra susijusius dalykus, orientuojasi kultūrinėje erdvėje, atpažįsta Lietuvos etninės kultūros objektus, žino savo tautos, šalies, Europos ir pasaulio kultūros tradicijas, pažįsta paveldą, dabarties kultūrinius reiškinius, dalyvauja kultūriniuose procesuose, meninėse ir kitose kultūrinėse veiklose, apmąsto ir kritiškai vertina įvairias kultūros formas ir reiškinius, išreiškia požiūrį, nuostatas ir vertybes.

Integracinės kryptys: mokiniai ugdo(si) nuostatas ieškoti prasmės, pripažinti moralumo, etinės pareigos ir atsakomybės vertę, toleruoti nuomonių, etinių požiūrių įvairovę, kritiškai vertinti stereotipus.

	<p>3. Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas:</p> <p>3.1. Visuomenėje ir pasaulyje vykstančių procesų, dėsningumų, jų poveikio supratimas.</p> <p>3.2. Garsiausių antikos filosofų mokymo krypčių aktualumo suvokimas.</p> <p>3.3. Mokslo raidos nuo antikos iki šių dienų rekonstravimas.</p>	<p>3.1.1. Palygina ir kritiškai vertina buvusį ir esantį požiūrį į visuomenę ir žmogų.</p> <p>3.2.2. Vertina filosofų idėjas šiuolaikiniame kontekste.</p> <p>3.3.1. Nustato ir vertina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į mokslą ir žmogų.</p> <p>3.3.2. Modeliuoja antikos laikotarpio sampratas apie žmogų</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Argumentuotai paaškina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į žmogaus ir visuomenės santykius, tų santykių dėsningumą, jų apraiškas ir aktualumą dabartiniame pasaulyje. Argumentuotai paaškina, kurios epochos samprata apie žmogų yra priimtinesnė. Randa įvairių epochų elementų literatūros kūriniuose.</p> <p>Socialiniai mokslai Analizuoja ir iliustruoja, kaip keičiasi požiūris į vertybes įvairių epochų kontekste. Aiškinasi tautos, valstybės, bažnyčios, šeimos, moralės įtaką tapatybės formavimuisi, politinio pasaulio atstovų ir jų santykio su visuomene, teisingumu, teise, nuosavybe, piliečių teisėmis ir pareigomis ryšius, modeliuoja kiekvieno piliečio atsakomybę. Supranta religijos filosofijos paskirtį, filosofų idėjų aktualumą dabartiniame kontekste. Nagrinėja pasaulio tikrovę ir interpretacijas. Taiko filosofijos sąvokas, susistemina, sujungia, priskiria tam tikrus gamtoje vykstančius procesus ir savais žodžiais juos paaškina.</p>
--	---	--	---

	<p>ir visuomenę dabartiniame kontekste.</p> <p>3.3.3. Integruoja filosofijos sampratą į įvairius mokomuosius dalykus aiškindamiesi filosofijos ir mokomojo dalyko ryšį.</p> <p>3.3.4. Analizuoja ir vertina moralines vertybes ir jų santykį su savimi bei savo aplinka.</p>		<p>Gamtos mokslai Nagrinėdami skirtingas gamtos sandaros sampratas paaiškina ir iliustruoja, kaip filosofai ir mokslininkai suvokia gamtos dėsnius ir gamtos vertingumą skirtingais laikotarpiais, demonstruoja pokyčių eigą ir/ar dėsningumą.</p> <p>Matematika, informatika: Taisyklingai vartoja mokslinius terminus ir sąvokas (lotyniškus ir graikiškus), žino jų kilmę, geba taikyti pateiktose užduotyse, pristatymuose, projektinėje veikloje. Formuluoja problemas, jas grindžia įrodymais, diskutuoja apie intelektinę nuosavybę ir dirbtinį intelektą bei poveikį žmonijai.</p> <p>SEU Nagrinėja prasmės, moralės, pilietiškumo ir kitas sampratas, jų poreikį ir poveikį, pokytį nuo antikos laikų. Identifikuoja kylančias problemas, susijusias su šiomis sąvokomis, jų sprendimo būdus.</p> <p>Dorinis ugdymas Apibūdina ir palygina filosofinius samprotavimus apie skirtingų religijų nuostatas, palygina ikirikriščioniškos epochos (graikų, romėnų, Rytų filosofų) kilnaus žmogaus idealus, svarsto teismo, atleidimo, atgailos problemą. Remdamiesi žmonijos sukaupta filosofinio mąstymo patirtimi analizuoja ir vertina pamatinius žmogaus egzistencijos (ir savo gyvenimo) klausimus.</p> <p>Menai ir technologijos Argumentuotai paaiškina, kokį poveikį menas ir grožis daro žmogui, visuomenei. Argumentuotai paaiškina ir iliustruoja įvairiose epochose vyravusį požiūrį į žmogaus ir gamtos, žmogaus ir visuomenės santykius, tų santykių dėsningumą, jų apraiškas dabartiniame pasaulyje. Tiria vaikystės ir apskritai aplinkos įtaką supratimui apie meną.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Moka save atskleisti ir stiprina pasitikėjimą savimi analizuodami savo fizinius gebėjimus, moralines savybes, ištvermę. Paaiškina antikos laikų nuostatą, kad sporto varžybos yra laikomos svarbiu elementu ugdant žmogų, kad fizinis žmogaus tobulumas atspindi moralinį tobulumą.</p>
	<p style="text-align: center;">4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Analizuojant klasikinių ir šiuolaikinių menų vystymąsi ir poveikį žmonijai bei kultūrai ugdoma kūrybiškumo kompetencija — tai sau ir kitiems reikšmingų kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas išlaikant darnų santykį su savimi ir aplinka, kai mokiniai identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes, renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją, dalinasi žiniomis, kelia idėjas, siūlo sprendimus, kuria, vertina kūrybos procesą.</p> <p>Integracinės kryptys: žino kultūros raidą, būdingiausias epochų bruožus, gali juos palyginti su dabartiniais laikais.</p>		
<p>4. Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas</p>			<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Atskiria daugelį literatūros žanrų, vartoja literatūros terminus, randa skirtingų epochų</p>

<p>ir reflektavimas, problemų sprendimas:</p> <p>4.1. Epochų savybių identifikavimas šiuolaikiniame kontekste.</p> <p>4.2. Tikslinga informacijos įvairiuose šaltiniuose paieška, jų analizė ir aptarimas.</p> <p>4.3. Nuomonės išsakymas apie epochas literatūros, muzikos, dailės, architektūros ir kt. aspektais.</p>	<p>4.1.1. Atpažįsta skirtingų epochų bruožus literatūroje, mene, moksle, sporte.</p> <p>4.2.1. Analizuoja ir vertina informaciją nurodyta tema.</p> <p>4.2.2. Sieja ir palygina kai kurias meno apraiškas (muzika, architektūra, apranga, kūno puoselėjimas) atsižvelgdami į skirtingus laikotarpius.</p> <p>4.3.1. Paaiškina ir kritiškai vertina svarbiausias literatūros, dailės, muzikos, architektūros savybes, būdingas įvairioms epochoms.</p> <p>4.3.2. Modeliuoja savo kultūrinę ir socialinę aplinką atsižvelgdami į antikos laikotarpio sampratą.</p>	<p>bruožus literatūros kūriniuose, nustato pasikartojimo dėsningumus, vertina, kuria įvairaus žanro tekstus.</p> <p>Socialiniai mokslai Tiria, analizuoja ir modeliuoja savo aplinkos socialinę ir kultūrinę situaciją, lygina, vertina panašumus ir skirtumus. Analizuoja literatūros, vaizduojamosios dailės ir monumentaliosios architektūros paskirtį įvairiose epochose, jų ryšius su šiuolaikiniu menu. Nusako pagrindinius antikos, viduramžių, renesanso ir klasicizmo epochų literatūros, dailės ir architektūros pasiekimus.</p> <p>Gamtos mokslai Logiškai paaiškina bandymo rezultatus, daro išvadas, akcentuoja proto ir mokslo svarbą, ieško įrodymų apie meno įtaką mokslui, mokslo sąsajas su menu.</p> <p>Matematika, informatika Atpažįsta ir įvardina geometrines figūras ir erdvinius kūnus Atėnų Akropolio ir Romos Koliziejaus fotografijose, ieško pavyzdžių savo aplinkoje, dabartinės kultūros pateiktyse.</p> <p>Menai ir technologijos Iliustruoja ir paaiškina, kodėl žmogus, suvokdamas meno kūrinius, stipriau jaučia ir labiau suvokia pačią tikrovę. Žino kultūros raidą, būdingiausias epochų bruožus, gali juos palyginti su dabartiniais laikais. Kuria pritaikydami įvairių epochų elementus.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Suvokdami sportą kaip meną atlieka pratimus išnaudodami kūną kaip meno įrankį, siekia tikslumo, plastiškumo, estetikos.</p>
---	--	--

5. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos

Tiriant ir suvokiant kalbų raidą, kalbos kultūros istoriją ir kalbų tarpusavio ryšius lengviau mokomasi kalbų, siejami žinomi ir nauji dalykai, gilinama **kultūrinė, pažinimo, komunikacinė** kompetencijos, kai mokiniui suteikiama galimybė geriau pažinti save ir savo kalbą, pasaulį perimant žmonijos kultūrinę patirtį ir išmanant savo šalies kultūrą. Siekiama giluminio supratimo apie integralumą ir įvairias sąsajas.

Integracinės kryptys: atsižvelgdami į dabartį paaiškina kitų kalbų įtaką gimtajai kalbai.

<p>5. Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai:</p> <p>5.1. Kalbų ryšių identifikavimas.</p> <p>5.2. Terminų ir sąvokų aiškinimas.</p>	<p>5.1.1. Randa ryšius tarp lotynų kalbos ir kitų kalbų.</p> <p>5.2.1. Tikslingai taiko terminus.</p> <p>5.2.2. Paaiškina posakių ir terminų kilmę.</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Remdamiesi seniausiais rašytinės kalbos šaltiniais paaiškina kalbos raidą, ryšius su kitomis kalbomis, terminų, posakių kilmę. Pristatydami temą, nuomonę, argumentus, požiūrį, informaciją tikslingai ir motyvuotai vartoja antikinius terminus, sąvokas, posakius.</p> <p>Socialiniai mokslai Tyrinėja įvairių epochų autorių tekstus (šaltinius), lygina juos su dabartinių autorių tekstais. Atpažįsta žodžius ir sąvokas, kilusias iš antikinio pasaulio, jas paaiškina.</p> <p>Gamtos mokslai Tikslingai vartoja biologijos, fizikos, chemijos terminus, sąvokas, nurodo jų kilmę. Žino, kad graikiški priešdėliai naudojami formulių</p>
---	---	--

			<p>pavadinimuose.</p> <p>Matematika, informatika Aiškinant įvairias sąvokas ir simbolius aptariama ir jų kilmė, pateikiami jų atitikmenys klasikinėse kalbose (graikų, lotynų).</p> <p>SEU, menai ir technologijos Kuria ir pristato projektinę veiklą pasirinkto laikotarpio vertybėms atskleisti integruodami užsienio kalbas.</p>
<p align="center">6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas</p> <p>Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas integruoja mokinius į pasaulines aktualijas, įtraukia į problemų sprendimo, situacijų ir ateities modeliavimo perspektyvas, lavina socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją, nes ugdoma asmens savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata. Mokiniai elgiasi vadovaudamasis vertybėmis, atpažįsta kitų emocijas ir jas atliepia, geba konstruktyviai užkirsti kelią, valdyti ir spręsti tarpasmeninius konfliktus, priima sprendimus atsižvelgdamas į saugumo, etinius ir visuomeninius veiksnius, prisideda kuriant šeimos, mokyklos ir bendruomenės gerovę.</p> <p>Integracinės kryptys: mokoma atkreipti dėmesį į kalbos ir rašto kultūrą, mokoma taisyklingai vartoti mokslinius terminus ir sąvokas, diskutuoti ir pagrįsti savo nuomonę, pasirinkimą.</p>			
	<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Žmogaus supratimo apie gamtą sampratos kitimo analizė.</p> <p>6.2. Darnaus vystymosi apibrėžimų ekonomikoje, sociologijoje, ekologijoje taikymas.</p> <p>6.3. Idėjų generavimas ir rekomendacijos alternatyvių variantų darnaus vystymosi tikslams įgyvendinti.</p> <p>6.4. Įvairių emocijų atpažinimas, tvarių, bendradarbiavimu grįstų santykių kūrimas.</p>	<p>6.1.1. Įvertina įvairiose epochose vyravusį požiūrį į gamtos ir žmogaus santykį dabarties kontekste, aktualizuoja problemas.</p> <p>6.2.1. Nagrinėja skirtingus darnaus vystymosi apibrėžimus.</p> <p>6.3.1. Susieja savo gyvenimo įpročius su darnaus vystymosi tikslais.</p> <p>6.3.2. Apžvelgia ir kritiškai vertina idėjų ir alternatyvių variantų darnaus vystymosi tikslams paieškos galimybes.</p> <p>6.4.1. Tyrinėja įvairias emocijas ir jų raišką, poveikį sprendimų priėmimui.</p> <p>6.4.2. Mokosi įvairių emocijų valdymo strategijų.</p> <p>6.4.3. Drąsina, palaiko,</p>	<p>Gimtoji ir užsienio kalbos Argumentuotai pateikia hipotezes apie dabartinio pasaulio prognozes, jeigu nesikeis žmonių požiūris į gamtą ir vartojimą, savo paties galimybes keisti pasaulį keičiant savo gyvenimo būdą. Iliustruoja literatūros kūriniais, koks katastrofiškas gali būti žmogaus poveikis gamtai. Diskutuoja apie emocijų poveikį tarpusavio santykiams, sprendimų priėmimui. Iliustruoja sveikos gyvensenos principų nesilaikymo pasekmes.</p> <p>Socialiniai mokslai Paaškina, kaip darnus vystymasis veikia ekonomiką, visuomenę ir vystymąsi, kokia yra gamtos mokslų ir technologijų įtaka visuomenės raidos procesams. Vertina ekologinę būklę, atsakingą ir darnų gamtos išteklių naudojimą, nurodo teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtinei aplinkai. Diskutuoja apie emocijų poveikį ekonomikai, ekologijai, visuomenei.</p> <p>Gamtos mokslai Argumentuotai pateikia hipotezes apie dabartinio pasaulio prognozes, jeigu nesikeis žmonių požiūris į gamtą ir vartojimą. Paaškina, kaip darnus vystymasis veikia ekonomiką, visuomenę ir vystymąsi. Kuria perspektyvinę aplinkos apsaugos planą, pateikia vartojimo mažinimo galimybių programą, visuomenės telkimo būdus. Nurodo cheminių medžiagų žalą ir naudą aplinkai, žemės išteklių tausojimo ir apsaugos priemonės, apibūdina gamtos sauginės problemos.</p> <p>Matematika, informatika Analizuoja užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės bei kitas socialinio ir ekonominio gyvenimo bei aplinkosaugos sritys: lygina įvairius statistinius</p>

	<p>6.5. Sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo principai.</p> <p>6.6. Domėjimasis šių dienų aktualijomis ir jų integravimas į savo gyvenimą bei mokyklą.</p>	<p>motyvuoja save ir kitus susidūrus su iššūkiais.</p> <p>6.5.1. Pristatyti sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo naudą paaugliui.</p> <p>6.5.2. Sudaryti tikslo siekimo planą ir jį laikytis.</p> <p>6.5.3. Iliustruoti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo poveikį fiziniu, moraliniu, socialiniu aspektu.</p> <p>6.6.1. Modeliuoja ateitį atsižvelgdami į darnaus vystymosi iškelias problemas, kurias saugiai sau ir kitiems aplinką tausojant resursus.</p> <p>6.6.2. Aptaria ir kritiškai vertina viešą informaciją klimato kaitos klausimais.</p>	<p>duomenis, kurias diagramas, sprendžia sumodeliuotas problemas.</p> <p>SEU Nagrinėja santykį su šeimos, tautos, valstybės vertybėmis. Iliustruoja žmogaus poveikio aplinkai teigiamas ir neigiamas puses, kurias naudingo visuomenei ir sau gyvenimo būdo modelį. Taiko įvairias emocijų valdymo strategijas, diskutuoja apie sveiką gyvenseną.</p> <p>Dorinis ugdymas Dalyvauja diskusijose pateikdami argumentus apie žmogaus įtaką pasaulio ekologijai, ekonomikai, sveikatai. Pristato pasirinkto Darnaus vystymosi tikslo analizę moralės aspektu ir pokyčių planą.</p> <p>Menai ir technologijos Dalyvauja kūrybinėse veiklose, iliustruojančiose pasaulio skirtumus, socialinių ir kultūrinių skirtumų poveikį žmonių vystymuisi, saviraiškai, gyvenimo kokybei. Atlieka praktinį darbo vietos tyrimą. Lygina praeitį ir dabartį akcentuodami aiškumo, darnumo ir saikingumo principų svarbą mene.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Sportuodami ugdo valią ir ištvermę gyventi sveikai, dalyvauja aplinkosauginėse veiklose, pagarbą žmogui įrodo pagarba varžybose savo varžovui, mokosi komandinio darbo.</p>
--	--	--	---

18. Klasikinio ugdymo gairės I – II gimnazijos (9–10) klasėje:

18.1. Toliau laikomasi pradėto klasikinio ugdymo tęstinumo ir integralumo principo, apimančio klasikinės kultūros ir praktikos analizę ir tarpdalykinį klasikinio ugdymo turinį. Klasikiniai dalykai toliau integruojami į mokomuosius dalykus, atsižvelgiant į Lietuvos ir pasaulio kultūros kontekstą.

18.2. Atliekami įvairūs projektiniai darbai, mokomasi susirasti ir atsirinkti reikiamą informaciją įvairiausiuose šaltiniuose, ją analizuoti, kritiškai vertinti ir perteikti kitiems. Akcentuojamas kultūros poveikis žmogui bei aplinkai, ugdomas kultūrinis sąmoningumas ir pilietiškumas, pozityvi nuostata klasiškai kultūrai, formuojamas loginis mąstymas, kūrybinio proceso visumos suvokimas. Taikomi aktyvaus mokymo(si) metodai, modernūs darbo, informacijos pateikimo, valdymo ir redagavimo būdai, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir gebėjimus. Sudaromos sąlygos tarpdalykiniam bendradarbiavimui. Dalyvaujama mokyklos, miesto, respublikiniuose bei tarptautiniuose projektuose.

<p>kompetencijos</p> <p>Bendrakultūrinės ugdymas</p>	<p>1. Loginis mąstymas ir reflektavimas</p>	
	<p>Logika – tai mokslas apie mąstymo dėsnius ir formas, susiformavęs senovės Graikijoje, jos pradininku laikomas Aristotelis. Logika nagrinėja sąlygas, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu. Integruojant loginį mąstymą ir reflektavimą vadovaujama pagrindinėmis logikos taisyklėmis nagrinėjamos įvairios sąlygos, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu. Integruojant loginį mąstymą ir reflektavimą sudaromos galimybės mokiniams atrasti ir suvokti, kad loginis mąstymas, argumentuotos ir neprieštaringos idėjos sudaro prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti, padeda tarpusavio susikalbėjimui ir supratimui, dialogo išplėtojimui. Ugdoma pažinimo kompetencija — loginis ir kritinis mąstymas.</p>	
	<p>Kompetencijų ugdymas</p> <p>Kompetencijų sandai</p>	<p>Sandų raiška</p>

		dorinis ugdymas, menai, technologijos, fizinis ugdymas.
<p>1. Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:</p> <p>1.1. Mokomosios medžiagos apibendrinimas, grupavimas, klasifikavimas, lyginimas, įvertinimas, išvadų darymas.</p> <p>1.2. Gamtos mokslų žinių taikymas ir supratimas įvairiose situacijose. Gamtoje vykstančių procesų nuoseklumo supratimas.</p> <p>1.3. Teiginių, pateiktų šnekamosios kalbos sakiniams, perrašymas formaliais simboliais.</p> <p>1.4. Informacijos procesų stebėjimas ir pažinimas, skaitinių duomenų apdorojimas.</p> <p>1.5. Teiginių formulavimas, argumentavimas, išvadų darymas.</p> <p>1.6. Jau atrastos tiesos įrodymas.</p> <p>1.7. Pasirinktos</p>	<p>1.1.1. Pateiktoje medžiagoje skiria faktus ir nuomones, nustato informacijos patikimumą; pritaiko turimas žinias apibendrinami, grupuodami, klasifikuodami, lygindami, įvertindami pateiktą medžiagą.</p> <p>1.2.1. Pažįsta medžiagas, jų savybes ir procesus.</p> <p>1.3.1. Skiria teiginius nuo kitų sakinių nagrinėjant paprastas situacijas. Žino elementarių teiginių teisingumo reikšmes.</p> <p>1.4.1. Nusako loginės funkcijos ir struktūrą.</p> <p>1.4.2. Taiko absoliučiąsias ir mišriąsias langelio koordinates atliekant skaičiavimus, kopijuojant.</p> <p>1.4.3. Išmano informacijos kodavimo principus.</p> <p>1.4.4. Paaškina dvejetainės skaičiavimo sistemos esmę.</p> <p>1.5.1. Supranta samprotavimo, argumentavimo ir pagrindimo svarbą, logikos dėsnių pritaikymą kasdieniniame gyvenime.</p> <p>1.6.1. Suvokia dedukcinio ir indukcinio mąstymo panašumus ir skirtumus.</p> <p>1.6.2. Supranta samprotavimo, argumentavimo ir pagrindimo svarbą, logikos dėsnių pritaikymą kasdieniniame gyvenime.</p> <p>1.7.1. Taiko asmeniškai</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Nagrinėjant tekstus mokomasi taisyklingai mąstyti; taikyti gramatikos žinias praktikoje: rašant istorijos esė, pristatant projektinius darbus. Mokoma paašškinti samprotavimo eigą. Mokiniai savarankiškai kuria praeities interpretacijas, pagrįstas istoriniais įrodymais ir panaudodami antikinės istorijos, literatūros žinias bei analitinės filosofijos žinias, moka išvengti beprasmybių kalboje.</p> <p>Analizuoja ir lygina įvairią kartografinę ir kitą geografinę informacinę medžiagą, nurodo panašumus ir skirtumus, apibendrina informaciją ir daro išvadą, nurodo priežastis ir pasekmės ryšį.</p> <p>Analizuodami statistinius duomenis, mokosi lyginti, vertinti, pateikti apibendrinamąsias išvadas. Mokosi ieškoti priežasčių, remdamiesi tam tikrais rodikliais lygina, analizuoja, nurodo galimas priežastis.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Mokiniai skatinami remtis esminėmis žiniomis apie gamtos mokslų faktus, informaciją, sąvokas, priemones, leidžiančiomis ištraukti iš pažintinę gamtamokslinę veiklą. Gamtamoksliniai taikymai. Gamtamokslinis loginis mąstymas ir reflektavimas, būtini norint susidoroti su kompleksinėmis gamtos mokslų užduotimis, reikalaujančiomis ne tik gamtamokslinių sąvokų taikymo, bet ir išsamaus gamtamokslinių dėsningumų pagrindimo.</p> <p>Mokosi analizuoti biologinius, cheminius, fizikinius reiškinius, aprašyti duomenis lentelėmis, grafikais, remdamiesi loginiu mąstymu nustato įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes, reflektuoja, kaip tai susiję su šiandienio gyvenimo aktualijomis..</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Tobulina gebėjimą pastebėti ir aprašyti duomenis lentelėmis, grafikais, formulėmis įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes ir funkcijas. Mokytojo padedami mokosi pastebėti ir suprasti matematinius kasdienės kalbos aspektus, skaityti matematinę tekstą, tinkamai aprašyti matematinius objektus ir procedūras, reikšti mintis, diskutuoti matematiniais klausimais, atsakyti (raštu ir žodžiu) į praktinius ir matematikos klausimus.</p> <p>Problemų sprendimams naudojamų informacijos organizavimo kompiuterinių sistemų, informacijos kodavimo, skaičiavimo sistemų, programavimo nagrinėjimas ir praktinis taikymas. Nesudėtingų programų kūrimas, derinimas ir vykdymas. Paaškina užduoties</p>

<p>(skirtos) technikos ar stilistikos kūrinių kūrimas.</p> <p>1.8. Technologinių procesų nuoseklumo apibūdinimas.</p> <p>1.10. Moralinis mąstymas, žmogaus būties pasaulyje loginis suvokimas.</p>	<p>tinkamiausias strategijas, planuoja darbo etapus, kontroliuoja kūrybos procesą ir tobulina rezultatą.</p> <p>1.8.1. Skiria vienus teiginius nuo kitų nagrinėdami paprastas situacijas, technologinius procesus.</p> <p>1.8.2. Konstruoja produkto dalis, detales, nuosekliai atlikdami technologines sekas.</p> <p>1.10.1.Svarsto gyvenimo klausimus vadovaudamiesi elementaria logika, atpažįsta Šventojo Rašto tiesas, , supranta religijų istoriją ir įvairovę . supratimas.</p>	<p>sąlygą. Pasiūlo bei tiksliai ir suprantamai paaiškina užduoties sprendimo būdus.</p> <p>Ugdomi gebėjimai, siejami su loginio ir sisteminio mąstymo įgūdžiais. Matematinis mąstymas apima intuityvų indukcinių argumentavimą, paremtą šablonais ir taisyklėmis, kuriais galima naudotis siekiant išspręsti nerutininius (taikomus nepažįstamuose ar sudėtinguose kontekstuose) uždavinius.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Mokiniai samprotaudami naudojami deducinio ir indukcinio mąstymo metodais. Kelia hipotezes tikrindami, kaip teiginiai atitinka tikrovę arba kitus įrodytus teiginius. Taiko indukcijos metodą klasifikuodami kalbos dalių, veikėjų charakterių, meninių priemonių požymius. Taikydami analogiją daro perėjimą nuo dalinių teiginių prie bendrųjų.</p> <p>Mokosi kelti tezes, jas įrodyti argumentais ir daro išvadas, apibendrinimus, mokosi samprotauti ir reikšti nuomonę įvairiais kalbos ir teksto suvokimo atvejais.</p> <p>Taiso ir aiškina logikos klaidas dėl netaisyklingo mąstymo proceso, arba dėl netaisyklingos žodinės išraiškos.</p> <p>Menai</p> <p>Mokiniai mokosi planuoti savo kūrybos procesą ir darbo etapus, pristatyti parengtą darbą, jei reikia, numato jo tobulinimo kelius.</p> <p>Aptardami meno kūrinius, jų priklausomybę vienai ar kita epochai ar srovei, nustatydami kūrinių žanrus vadovaujasi indukcijos metodu.</p> <p>Reflektuodami lygina įvairių žanrų ar skirtingų meno sričių to paties laikotarpio kūrinius.</p> <p>Technologijos</p> <p>Mokiniai lavina savo gebėjimą pastebėti ir aprašyti duomenis lentelėmis, grafikais, formulėmis įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes. Mokytojo padedami ir savarankiškai mokosi analizuoti medžiagas ir jų savybes. Išmoksta pastebėti ir parinkti tinkamas medžiagas, priemones produktui įgyvendinti, konstruoti produkto dalis, detales, atlikti technologines operacijas, naudoti grafinius vaizdavimo būdus. Tinkamai aprašyti technologinius procesus, reikšti mintis, diskutuoti technologiniais klausimais.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Analizuoja sveikatos stiprinimo bei tausojimo būdus, taip pat pokyčius, vykstančius organizme fizinio krūvio metu; mokosi kritiškai vertinti veiksmus, skatinančius alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą. Ieško loginių argumentų, kodėl svarbu būti fiziškai aktyviam. Mokosi naudotis fizinio aktyvumo įsivertinimo metodika — pateikia savo ir savo šeimos narių fizinio pajėgumo rodiklius, juos</p>
--	--	---

			<p>komentuoja, vertina, pateikia rekomendacijų.</p> <p>Dorinis ugdymas: Ir tikybos, ir etikos turinys labai panašiai, tik skirtingais aspektais, orientuotas į žmogaus santykių su savimi, su kitu, su bendruomene ir su pasauliu svarstymą ir dorinių nuostatų ugdymą(si).</p>
2. Retorika			
<p>Senovės graikai ir romėnai retorikai skyrė išskirtinį vaidmenį. Vėliau įvairiais laikotarpiais šis menas išgyveno pakilimus, juos keitė nuosmukiai. Šiais laikais mokėti esminius retorikos principus labai svarbu. Per visas pamokas mokiniai turi būti mokomi ir skatinami taisyklingai formuluoti kalbų sakymo principus, nagrinėjant kultūros temas, antikinius kalbų tekstus, mokomąją medžiagą, kuri byloja apie patį antikinį mąstymo būdą, Antikos žmogaus pasaulėjautą ir pasaulėvaizdį. Integruojant retoriką visų dalykų pamokose.</p> <p>Ugdoma komunikacinė kompetencija.</p>			
	<p>2. Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Klausymo, skaitymo ir argumentuoto kalbėjimo įgūdžiai</p> <p>2.2. Gamtoje vykstančių reiškinių, medžiagų savybių apibūdinimas.</p> <p>2.3. Įvairių sąlygų aiškinimas, terminų vartojimas sąvokoms, ryšiams tarp jų nusakyti.</p> <p>2.4. Sakytinės kalbos praktiniai įgūdžiai: bendravimas su bendraamžiais, diskutavimas, argumentavimas.</p> <p>2.5. Diskutavimas apie menininko veiklą visuomenėje, poveikio visuomenei galimybes, atsidavimą kūrybiniam darbui, kultūros plėtrą antikinėje ir šiuolaikinėje visuomenėje.</p>	<p>2.1.1. Mokiniai pritaiko įdėmaus klausymo(si), įdėmaus skaitymo žinias, kalbinius įgūdžius: intonaciją, kalbėjimo tempą, tartį, artikuliaciją.</p> <p>2.2.1. Taiko kalbinius įgūdžius apibūdinami gamtoje vykstančius procesus, medžiagų savybes, gamtos dėsnius.</p> <p>2.3.1. Taiko kalbinius įgūdžius nagrinėdami paprastą tekstą, paaiškina kodėl rastas lygties sprendinys yra (arba nėra) uždavinio atsakymas.</p> <p>2.4.1. Supranta, kodėl mūsų gyvenime, mokymosi procese svarbūs kalbėjimo ir klausymosi įgūdžiai, kalba laikydamiesi kalbos normų, taisyklingai kirčiuoja.</p> <p>2.5.1. Diskutuoja, kaip kultūros objektų kūrimas gali prisidėti prie tautinės tapatybės išsaugojimo.</p>	<p>Socialiniai mokslai Nagrinėdami įvairių istorinių laikotarpių tekstus, mokiniai mokomi suvokti save kaip Lietuvos kultūros proceso dalyvį, lotyniškosios Europos tradicijos, besiremiančios Senovės Graikijos palikimu, tęsėją, prasmų ir vertybių kūrėją. Mokiniai skatinami argumentuotai diskutuoti apie aplinkos kitimą, aiškintis veiksnius, lyginti ir nurodyti teigiamas ir neigiamas pasekmes. Mokiniai yra mokomi tinkamai vartoti jau išmoktas ir naujas sąvokas ir vietovardžius. Pristatydami atlikus darbus grupėse, savarankiškas užduotis, mokomi ir skatinami taisyklingai reikšti mintis, kalbėti įtaigiai, suprantamai.</p> <p>Gamtos mokslai Mokiniai mokosi diskutuoti, laikytis debatų taisyklių, pristatyti laboratorinius ir projektinius darbus. Mokosi išklausti kito nuomonę ir suprasti argumentus, priimti bendrus sprendimus.</p> <p>Matematika, informatika Mokytojo padedami mokosi tiksliai reikšti savo mintis pristatydami darbą ar nagrinėdami uždavinį. Tobulina gebėjimą sutelkti dėmesį, užsirašyti, susikoncentruoti ir būti pastabiam.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos Kalbėdami ir rašydami laikosi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos. Pasirengia viešajai kalbai ir ją pasako. Pristato perskaitytą knygą. Mokytojo padedami kelia problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų. Mokosi vertinti klausomo arba stebimo ir klausomo teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui bei kalbėjimo kultūrą, tobulina gebėjimą apibendrinti ir interpretuoti tai, ką išgirdo ar perskaitė. Geba kalbėti viešai: kreiptis į auditoriją, pristatyti temą ir pasakyti kalbą, planuoti ir valdyti laiką, atsakyti į klausimus.</p>

	<p>2.6. Bendrystės ir vienvėsių vertės suvokimas.</p> <p>2.7. Technologinių procesų, medžiagų savybių, kurių produkto nauda aptarimas.</p>	<p>2.6.1. Išvardija vienvėsių ir vienvėsių požymius.</p> <p>2.6.2. Suvokia verbalinės ir neverbalinės kalbos reikšmę, prasmę, pažįsta balso moduliacijas ir kūno išraiškas.</p> <p>2.7.1. Savais žodžiais apibūdina technologinius procesus, medžiagų savybes.</p>	<p>Menai Mokiniai mokosi vaizdžiai išreikšti savo idėjas bei interpretuoti mintis, pristatyti kūrimo eigą; išsamiai analizuojami žymiausių menininkų kūriniai: vyksta pristatymai, kurių metu mokiniai ugdomi viešojo kalbėjimo įgūdžius, įvaldo auditorijos baimę. Mokosi diskutuoti, argumentuoti išsakyti savo nuomonę vertinant įvairių žanrų meno kūrinius, išsako asmeninius potyrius ir išpūdžius.</p> <p>Dorinis ugdymas Keičiamasi nuomonėmis, kodėl ir kokios bendrystės mums reikia. Analizuojami teigiami ir neigiami santykių su kitais verbaliniai ir neverbaliniai aspektai. Apmąstoma vienvėsių vertė asmens saviugdai, gyvenimo krizių įveikimui. Nagrinėjama kaip mūsų verbalinė ar neverbalinė kalba lemia kitų požiūrį į mus, mūsų nuomonės ar asmens priėmimą.</p> <p>Technologijos Mokiniai mokomi aptarti technologijų raidą, nagrinėti jų įtaką ekonomikai, visuomenės raidai, žemės išteklių tausojimui ir apsaugai. Vartodami įvairias kalbinės raiškos priemones taikliai apibūdina sąvokas, mokiniai skatinami ieškoti sinonimų ir antonimų apibūdinant medžiagas, technologinius procesus. Analizuojami analogai, geriausios idėjos įgyvendinimo sekos, nurodomos darbo saugos priemonės – tai pristatoma aiškia ir konkrečia kalba. Diskusijų metu argumentuojama apie sukurto produkto naudą žmonėms ir aplinkai.</p>
<p>3. Filosofija</p> <p>Tai žmogaus sąmoningo buvimo pasaulyje forma, grindžiama pastangomis pagilinti prasmės išgyvenimą apmąstant būti, mąstymą bei žmogaus veiklos formas. Filosofijos samprata nevienareikšmiška: ji yra istoriškai kintanti ir įvairių filosofijos mokyklų bei doktrinų skirtingai traktuojama. Politinė filosofija gretinama su būties teorija ir moksliniu pažinimo rezultatų filosofiniu apibendrinimu, nagrinėjant esminius klausimus apie valstybę, vyriausybę, politiką, laisvę, teisingumą, nuosavybę, teises, valdžios vykdomas teises įgyvendinimus. Diskutuoja dėl savo vaidmens valstybės gyvenime. Analizuoja piliečio teisių ir pareigų situaciją. Gerbia valstybės simbolius ir švenčia valstybines šventes.</p> <p>Ugdomos pažinimo ir pilietiškumo kompetencijos.</p>			
	<p>3. Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas:</p> <p>3.1. Procesų, vykstančių visuomenėje ir gamtinėje aplinkoje, suvokimas.</p>	<p>3.1.1. Atpažįsta visuomeninius procesus, vykstančius Lietuvoje ir pasaulyje. Paaiškina gamtoje vykstančius procesus.</p> <p>3.1.2. Taiko nesudėtingas filosofines sąvokas, sentencijas.</p>	<p>Socialiniai mokslai Mokytojo padedami mokosi, nagrinėti pasaulio tikrovės ir interpretacijos būdus, formuojamos mąstymo prielaidos ir mokoma jas padaryti kiek galima aiškesnes, tuo pačiu mokinius įtraukiant į aiškinimo vyksmą. Filosofijos sąvokų taikymas projektinėje ir kitoje praktinėje veikloje. Mokytojo padedami mokiniai mokosi susisteminti, sujungti, priskirti tam tikrus gamtoje vykstančius procesus ir savais žodžiais juos paaiškinti.</p> <p>Matematika ir informatika Mokiniai mokosi taisyklingai vartoti ir tarti,</p>

<p>3.2. Matematinų sąvokų supratimas ir tinkamas vartojimas.</p> <p>3.3. Kompiuterinės leidybos paskirties ir svarbos žinių visuomenės gyvenime supratimas.</p> <p>3.4. Filosofijos ir gamtos mokslų santykio ir sąveikos suvokimas.</p> <p>3.5. Antikos autorių tekstų skaitymas ir supratimas, svarbiausių ir antraeilių dalykų atranka. Europos kultūros tradicijos išmanymas.</p> <p>3.6. Samprotavimas apie meno pobūdį, prigimtį ir vaidmenį antikiniame ir šiuolaikiniame gyvenime, meno ir tikrovės santykio nagrinėjimas.</p> <p>3.7. Filosofijos bei technologijų santykio ir sąveikos apibendrinimas, kūrybiškas ir kritiškas mąstymas.</p> <p>3.8. Sąmoningos etinės nuostatos, bendras supratimas apie filosofinius etikos pagrindus.</p>	<p>3.2.1. Aptaria rašikiai kalbėdami vadovėliuose esančių matematinų uždavinių turinį, vartoja sąvokas, jų pritaikymo galimybes.</p> <p>3.3.1. Paašškinti, kam reikalinga kompiuterinė leidyba.</p> <p>3.3.2. Išvardyti kiekvienam kompiuterinės leidybos ciklui reikalingas priemones.</p> <p>3.3.3. Nusakyti informacijos leidiniuose ypatumus.</p> <p>3.4.1. Pateikia žymių filosofų mintis apie gamtos dėsnius, jų įtaką mokslo raidai.</p> <p>3.5.1. Sieja grožinę literatūrą su savo patirtimi, visuomenės problemomis, supranta kultūrinės patirties svarbą.</p> <p>3.5.2. Atpažįsta skaitomuose tekstuose skirtingų kultūrų, epochų, socialinių, kultūrinių grupių vertybes.</p> <p>3.6.1. Aiškina meninės kūrybos praktinius aspektus, meno kalbos ir meno poveikio klausimus.</p> <p>3.7.1. Pateikia žymių filosofų mintis apie visuomenės raidą, gamtos dėsnius, jų įtaką technologijų raidai.</p> <p>3.8.1. Pagrindžia etines vertybes ir turi motyvaciją jomis vadovautis, įprasminti savo gyvenimą, kurti atsakingus santykius su kitais ir aplinkos pasauliu.</p>	<p>kirčiuoti mokslinius terminus ir sąvokas (lotyniškus ir graikiškus), geba juos taikyti pateiktose užduotyse, pristatymuose, projektinėje veikloje. Mokytojo padedami mokosi formuluoti problemą, ją grįsti įrodymais. Mokiniai mokomi surinktų tyrimų duomenis apibendrinti, pateikti diagramomis, pristatyti viešai savo projektinį darbą, bei padaryti išvadas.</p> <p>Gebėti pareikšti argumentuotą nuomonę žodžiu, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus. Komentuoti savo veiksmus žodžiu.</p> <p>Gamtos mokslai Nagrinėjamas filosofijos ir gamtos mokslų santykis bei žmogaus santykis su jį supančiu pasauliu. Analizuojamos skirtingos gamtos sandaros sampratos, aiškinamasi, kaip filosofai ir mokslininkai suvokia gamtos dėsnius ir gamtos vertingumą.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos Paašškina Antikos literatūros pagrindinius reiškinis ir idėjas, jų reikšmę literatūrai ir kultūrai.</p> <p>Gebės išvelgti ir paašškinti Antikos interpretacijas klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje.</p> <p>Nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės išraiškos tarptekstines sąsajas.</p> <p>Menai Mokytojo padedami paašškina meno pobūdį ir prigimtį. Ugdo(si) estetinį suvokimą: kaip atskirti gerą meno kūrinį nuo blogo, kas sudaro meno kūrinio vertę, kam menas reikalingas ir kodėl jis svarbus.</p> <p>Technologijos Nagrinėjamas filosofijos ir technologijų santykis bei žmogaus santykis su jį supančiu pasauliu. Susipažįstama su pasaulio raidą paveikusių filosofų idėjomis.</p> <p>Dorinis ugdymas Mokiniai nagrinėdami įvairias temas: Laisvė ir moralė, sąžinė ir dorovė, atsakomybė ir kt., ieško atsakymų į pamatinius klausimus: Ką aš galiu žinoti? Ką aš turiu daryti? Ko aš galiu tikėtis? Kas yra žmogus?</p>
<p style="text-align: center;">4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Antikos civilizacija paliko pėdsakus europiečių tradicijose, papročiuose, pažiūrose. Antikos</p>		

	civilizacija vadinama šiuolaikinės Europos civilizacijos lopšiu. Jos poveikis palietė įvairias kultūros sritis: teisės, filosofijos, architektūros, dailės. Analizuoja, komentuoja ir aptaria sudėtingesnius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius ir elgsenas, ženklus, simbolius, istorinius faktus bei interpretacijas, kultūrinius pasiekimus. Identifikuoja skirtingas kūrybines problemas iš įvairių disciplinų perspektyvų. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda išsiaiškinti kompleksines problemas. Pateikia kūrybos problemą bei jos sprendimo galimybes pagrindžiančius argumentus.		
	<p>4.Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas:</p> <p>4.1. Matematiniai skaičiavimai aptariant meno kūrinius, kuriant ir projektuojant.</p> <p>4.2. Gamtos ir meno santykio tyrinėjimas.</p> <p>4.3. Antikinių mitų, literatūros ir dailės kūrybinių kontekstų atpažinimas kultūrinėje aplinkoje.</p> <p>4.4. Europos kultūros tradicijos, jos ištakų supratimas; jungčių tarp lietuvių ir užsienio literatūros kūrybinių įžvalgos.</p> <p>4.5. Aptariamo meninio stiliaus kūrybinių būdingiausių bruožų, menininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumų įvardijimas.</p> <p>4.6. Kūrybinio / reiškinių naujumo, aktualumo iš istorinės ir dabarties pozicijų vertinimas.</p> <p>4.7. Taikomosios</p>	<p>4.1.1. Aptaria, kaip buvo kuriami meno, kūrybiniai pasitelkiant matematiniais skaičiavimais.</p> <p>4.1.2. Pristato atliktus projektinius darbus, erdvinius kūnus.</p> <p>4.2.1. Apibūdina gamtos ir meno santykį, pagilina ir tobulina supratimą apie gamtą: sandarą, grožį ir svarbą žmogaus gyvenimui.</p> <p>4.3.1. Semiasi iš literatūros gyvenimo išminties, mokosi geriau pažinti savo jausmus, mintis, išgyvenimus, patirtis, įsitikinimus, vertybines nuostatas;</p> <p>4.4.1. Brangina asmens ir tautos laisvę, tiesą, draugystę, bendruomenės solidarumą, asmens sąžiningumą, teisingumą, dorumą, atsakingumą kaip pamatinės vertybes.</p> <p>4.5.1. Paaiškina, kaip meninė raiška, kultūros objektų kūrimas prisideda prie kultūros išsaugojimo ir plėtos.</p> <p>4.6.1. Pateikia pavyzdžių, kaip meno paveldo kūrybiniai saugomi ateities kartoms (saugomi muziejuose), aplinkos kylančias idėjas ar matomus objektus pritaiko savo kūrybiniam darbams.</p> <p>4.7.1. Nusako taikomosios</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Analizuoja ryšius tarp senovės graikų ir romėnų kultūrų, geba apibūdinti sąvokas helenizacija ir romanizacija.</p> <p>Analizuoja literatūros, vaizduojamosios dailės ir monumentaliosios architektūros paskirtį antikos pasaulyje ir jo ryšius su šiuolaikiniu menu.</p> <p>Nusako pagrindinius antikos literatūros, dailės ir architektūros pasiekimus.</p> <p>Geba nurodyti vykusias gamtines katastrofas antikiniame ir šiuolaikiniame pasaulyje (pvz. Vezuvijaus išsiveržimas, Australijos gaisrai) ir jų reikšmę valstybės ūkiui ir kultūrai: išlikę ir išnykę kultūros paminklai, gamtinių katastrofų temos mene: kinas, muzika, dailė, literatūra.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Mokiniai lavina sąmoningumą, kad žmogaus kūrybiniai - pastatai, skulptūros, piramidės yra suprojektuoti pagal matematinės specifikacijas.</p> <p>Mokiniai geba matematinės, geometrinės žinias ir gebėjimus taikyti, kuriant elementarius objektus, mokomasi modeliuoti, konstruoti ir kurti prototipus. Vaizdinio ir erdvinio mąstymo lavinimas.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Atlikdami bandymus ir tyrimus, sieja patirtį su įvairiais meno kūrybiniais, mokytojo padedami formuluoja problemą, grindžia ją įrodymais, demonstruodami kūrybinę vaizduotę.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Nagrindžiamos antikos mitus sieja jų reikšmes Antikos ir dabarties žmogaus gyvenimui.</p> <p>Aiškinasi graikų mitinio pasaulio modelį, mitų herojų ir jų žygių prasmes.</p> <p>Atpažįsta Antikos kūrybinių vaizdinių, motyvus, idėjas, personažus, siužetus klasikiniame ir šiuolaikiniame literatūroje, kultūros tekstuose.</p> <p>Atpažįsta iškilus žmonijos kultūros lobius: mitus, epus, pasakojimus; taip pat geriausius meno kūrybinius, statinius, mokslo laimėjimus, pakeitusius žmonių gyvenimą.</p> <p>Menai</p> <p>Antikos ir viduramžių meninės kūrybos pažinimas, šių laikotarpių specifika ir permanentinės dailės evoliucijos supratimas, meninių sprendimų poveikis kitų istorinių epochų menininkų kūrybai bei istoriniam kontekstui nustatyti.</p> <p>9 klasėje daugiau dėmesio skiriama antikos menui. Analizuodami ir interpretuodami kūrybinių</p>

<p>dekoratyvinės dailės būdingiausių bruožų, ypatumų įvardijimas.</p> <p>4.8. Pasaulio ir Lietuvos religinės kultūros paveldo, suvokimas.</p>	<p>dekoratyvinės dailės būdingiausius bruožus, ypatumus.</p> <p>4.8.1. Paaiškina, kaip taikomoji dekoratyvinė dailė, jos ornamentika prisideda prie kultūros, tautinių tradicijų puoselėjimo, išsaugojimo.</p> <p>4.8.2. Interpretuoja įvairius religinio meno simbolius, analizuoja praeities ir dabarties menines idėjas, jas reiškiant kūrybine veikla.</p>	<p>pavyzdžius mokiniai mokosi kritiškai mąstyti ir suvokti kontekstą, atlikti konkretų tiriamąjį darbą.</p> <p>10 klasėje mokiniai susipažįsta su viduramžių epochos menu, įvairių Europos regionų meno raidos specifika, istoriniu kontekstu, lygina ir vertina anksčiau pažintus meninius laikotarpius. Mokomi įvardinti klasikinės ir moderniosios epochos pagrindinius bruožus, dailininkus atpažinti ir pristatyti jų kūrinų analizę .</p> <p>Technologijos</p> <p>Susipažįstama su taikomąja dekoratyvinė dailė jos istorija, paskirtimi, ornamentika, įvairia kūrimo technika: aplikacija, audimu, drožyba, emaliu, inkrustacija, kalyba, liejyba, pūtimu, siuvinėjimu. Analizuojama kuriamo produkto paskirtis, forma ir medžiaga, siluetas, dalių santykis, dekoravimo būdai, ornamentika, ritmas. Išryškinamos specifinės medžiagos savybės – faktūrą, spalvą, tekstūrą.</p> <p>Dorinis ugdymas</p> <p>Mokiniai supažindinami su bažnytiniu menu, didingiausiais statiniais, dailės paveikslais. Aptariama meno paskirtis religiniuose objektuose.</p>
---	--	--

5. Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos

Kalba yra kiekvienos tautos siela, kuri įsikūnija ir reiškiasi raštijoje, literatūroje, o pirmiausia gyvame tos kalbos vartojime. Aiškinantis antikinius tekstus remiamasi kalbos filosofija, kurios pagrindinė problema — ryšys tarp kalbos ir tikrovės bei ryšys tarp kalbos ir mąstymo.

Ugdoma komunikavimo ir informacinė komunikacinė kompetencija — naudoja kompleksines raiškos priemones ir formas.

<p>5. Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai:</p> <p>5.1. Klasikinių kalbų išskyrimas iš bendro kalbų arealo.</p> <p>5.2. Klasikinių kalbų vaidmens šiuolaikiniame pasaulyje įvertinimas.</p> <p>5.3. Mokslo raidos, sąvokų ir terminų atpažinimas ir aiškinimas.</p> <p>5.4. Mokslo sąvokų vartojimas.</p> <p>5.5. Klasikinių kalbų vaidmens šiuolaikiniame</p>	<p>5.1.1. Pateikia konkrečios senosios kalbos paplitimo ribas ir jos gyvavimo ypatumus.</p> <p>5.2.1. Nurodo konkrečios klasikinės kalbos panaudojimo galimybes šiandieninėje visuomenėje.</p> <p>5.3.1. Paaiškina svarbiausias matematikos ir informatikos sąvokas, geba jas taisyklingai vartoti savo kalboje ir darbuose.</p> <p>5.4.1. Atpažįsta lotynų, graikų kilmės žodžius naudojamoje gamtos mokslų terminologijoje.</p> <p>5.5.1. Nurodo konkrečios klasikinės kalbos panaudojimo galimybes</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Mokosi analizuoti antikos autorių tekstus, lygina juos su dabartinių autorių tekstais. Atpažįsta žodžius ir sąvokas, kilusius iš antikinio pasaulio.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Mokoma taisyklingai vartoti mokslinius terminus ir sąvokas, diskutuoti ir pagrįsti savo nuomonę, atpažinti svetimybės, keisti jas tinkamais lietuviškais naujadarais. Aiškinant įvairias sąvokas ir simbolius aptariama ir jų kilmė, pateikiami jų atitikmenys klasikinėse kalbose (graikų, lotynų).</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Gamtos mokslų atradimai, įvairių tautų mokslininkų indėlis, sąvokos, biologijos, fizikos, chemijos terminai, graikiški priešdėliai naudojami formulių pavadinimuose. Mineralų pavadinimų kilmė (pav. stalaktitai, stalagmitai), cheminių elementų pavadinimų kilmė, augalų, medicinos ir k.t. lotyniški pavadinimai yra aptariami, verčiami į lietuvių kalbą ir atvirkščiai.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Klasikinių ir šiuolaikinių kalbų lyginimas, kalbų panašumų ir skirtumų suradimas.</p> <p>Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos pagrindinių sąvokų, svarbių kasdienybėje, įvairiose mokslo</p>
---	---	--

<p>pasaulyje suvokimas.</p> <p>5.6. Kultūrinė savimone atskleidimas suprantant kitokį mąstymą, kultūrą gretinant kalbas.</p>	<p>šiandieninėje visuomenėje.</p> <p>5.5.2. Įvardina kalbų mokymosi poreikius.</p> <p>5.6.1. Nusako kalbų panašumus ir skirtumus lygindami kalbas.</p> <p>5.6.2. Susieja naudojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis, įvardina klasikinės ir moderniosios epochos pagrindinius bruožus. remdamasis sutartiniais kriterijais ir vartodamas tinkamą meninės kalbos žodyną.</p> <p>5.6.3. Atpažįsta lotynų, graikų kilmės žodžius naudojamoje technologinių procesų terminologijoje.</p> <p>5.6.4. Žino ir gali išversti iš lotynų kalbos populiarias sentencijas moralės temomis.</p>	<p>ir kultūros srityse suradimas tekstuose, jų analizavimas ir pritaikymas dėstant savo mintis. Kalbinių gebėjimų perkėlimas į kitų kalbų mokymąsi ugdantis pažinimo bei daugiakalbę kompetenciją.</p> <p>Menai Savarankiškai analizuoja susieja naudojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis.</p> <p>Technologijos Aptaria technologijų raidą, atradimus, įvairių tautų mokslininkų indėlių, kuriant sąvokas, terminus. Nagrinėdami tekstus, rengdami ir pristatydami individualius darbus vartoja įvairius terminus ir paaiškina jų kilmę.</p> <p>Dorinis ugdymas Aptariama, kokios kalbos svarbiausios krikščionybės istorijoje. Pirmieji krikščionys ir aramėjų bei hebrajų kalbos. Šventasis Raštas - originalas hebrajų kalba. Romos Mišių istorija - perėjimas iš graikų į lotynų kalbą. Graikų ir lotynų kalbų koegzistavimas.</p>
--	--	---

6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas

Darnaus vystymosi siekis — užtikrinti tinkamą gyvenimo kokybę, išmintingai derinant ekonomikos, visuomenės plėtotės bei aplinkos apsaugos tikslus.

Darnus vystymasis – modernios ir atsakingos valstybės bei jos visuomenės raidos kelias, kuris remiasi trimis lygiavertėmis politikos sritimis – aplinkos apsauga, ekonominiu vystymusi ir socialine gerove. **Ugdoma socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.**

<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Statistinių duomenų, dokumentų, diagramų analizė, vertinimas.</p> <p>6.2. Informacijos šaltinių analizavimas ir interpretavimas, siekiant suvokti ūkio šakų plėtojimąsi.</p> <p>6.3. Sveika gyvensena.</p>	<p>6.1.1. Nusako teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtai.</p> <p>6.2.1. Paaiškina, kas yra saugomos teritorijos, nusako jų statusą, racionalaus gamtos išteklių naudojimo ir biologinės įvairovės saugojimo svarbą.</p> <p>6.3.1. Įvardija kenksmingus darbo kompiuteriu veiksmus.</p> <p>6.3.2. Paaiškina, kaip galima sumažinti kenksmingų</p>	<p>Socialiniai mokslai Mokiniai geba nurodyti klimato kaitos priežastis ir pasekmes, vertina Baltijos jūros ekologinę būklę, vertina atsakingą ir darnų gamtos išteklių naudojimą, nurodo teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtinei aplinkai.</p> <p>Mokiniai lygina saugomas Lietuvos teritorijas su Europos ir pasaulio, vertina jų statusą ir reikšmę. Aiškinasi žmonių migracijų srautus, pabėgėlių problemas Europoje, diskutuoja apie didmiesčių problemas.</p> <p>Matematika, informatika Integruojant analizuojamos skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės bei kitas socialinio ir ekonominio gyvenimo bei aplinkosaugos sritys: lygina įvairius statistinius duomenis, kuria diagramas, sprendžia mokytojų sudarytas lygtis ir t.t.</p> <p>Gamtos mokslai Aiškinamasi cheminių medžiagų žala ir nauda aplinkai. Gamtinių žaliavų naudojimas</p>
--	---	---

	<p>6.4. Vietos ir globalinės aplinkos problemų supratimas ir vertinimas.</p> <p>6.5. Jausmų ir atpažinimas ir įvardinimas.</p> <p>6.6. Ryšio su visuomene ir tauta suvokimas.</p> <p>6.7. Smurto priešasčių, pasekmių analizavimas.</p> <p>6.8. Savęs kaip integralios visumos vertinimas.</p>	<p>darbo kompiuteriu veiksmų poveikį sveikatai.</p> <p>6.4.1. Atpažįsta, kenksmingas cheminės medžiagos buitinės chemijos gaminiuose, maisto produktuose.</p> <p>6.4.2. Skatinamas natūralių, ekologiškų produktų naudojimas.</p> <p>6.4.3. Apibūdina cheminių medžiagų žalą ir naudą aplinkai.</p> <p>6.4.4. Skatinamas antrinių žaliavų rūšiavimas, perdirbimas.</p> <p>6.4.5. Vadovaujasi žiedinės ekonomikos principais, mokosi atsisakyti nereikalingų daiktų.</p> <p>6.5.1. Paaiškina galimas skirtingo suvokimo priežastis; apibūdina jausmus ir emocijas, supranta emocijų ir jausmų įtaką bendravimui.</p> <p>6.5.2. Vertina save kaip integralią visumą – apmąsto privalumus ir trūkumus stengiantis pasinaudoti savo stiprybėmis ir koreguojant silpnąsias charakterio ypatybes.</p> <p>6.6.1. Aptaria tautiškumo ir pilietiškumo svarbą.</p> <p>6.7.1. Nurodo karo, teroro, smurto, nesantaikos pasekmes asmeniui, tautai, pasauliui.</p> <p>6.8.1. Apmąsto privalumus ir trūkumus, stengiasi pasinaudoti savo stiprybėmis koreguojant silpnąsias charakterio ypatybes.</p> <p>6.8.2. Skiria vidinius ir išorinius veiksmus, kurie neigiamai veikia vertybes, požiūrius, elgesį.</p> <p>6.8.3. Išvardina aplinkos įtakos šaltinius, kurie neigiamai veikia jauną žmogų.</p> <p>6.8.4. Pateikia elgesio</p>	<p>praktinėje veikloje. Žemės išteklių tausojimas ir apsauga. Apibūdinamos gamtosauginės problemos. Atkreipiamas dėmesys į pavojingas chemines medžiagas aplinkoje, maisto produktuose.</p> <p>Globalinės grėsmės ekologiniam saugumui: ozono sluoksnio plonėjimas, šiltnamio efektas, rūgštieji lietūs.</p> <p>Antrinių žaliavų rūšiavimas, perdirbimas, panaudojimo galimybės ir gaminiai iš jų.</p> <p>Žmogaus ir gamtos tarpusavio priklausomybė .</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Ugdoma kalbinė asmens kultūra, kurią sieja politinis, socialinis bei kultūrinis literatūros tekstų kontekstas.</p> <p>Įgytas žinias taiko kasdieniame gyvenime ir įvairiose nestandartinėse situacijose.</p> <p>Pristato motyvaciją kaip jėgą, kuri teikia energijos ir nukreipia vienokį ar kitokį elgesį, taip pat ir mokymąsi.</p> <p>Dorinis ugdymas, menai</p> <p>Mokoma ugdyti toleranciją ir pagarbą vienų kitiems.</p> <p>Požiūris į įvairius socialinius bei visuomeninius dalykus</p> <p>savojo as atradimas, arba tapatumo paieška.</p> <p>savęs vertinimas</p> <p>visuomenės vertybių sistema</p> <p>Remiantis pavyzdžiais iš patirties, literatūros, istorijos, aptariamas mokinių santykis su šeimos, tautos, valstybės vertybėmis.</p> <p>Aptariami smurto reiškiniai mūsų aplinkoje, ieškoma smurto priežasčių, būdų jį įveikti, rengiamos solidarumo akcijos. Asmens, piliečio, pozicija sprendžiant ekonominius, kultūrinius, tautinius, religinius konfliktus.</p> <p>Technologijos</p> <p>Mokiniai supažindinami su perdirbimo technologijomis, mokomi patys panaudoti nebereikalingus daiktus pagal kitas paskirtis.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas</p> <p>Renkama informacija, kaip ugdant bendruosius ir specialiuosius judėjimo, sveikatos stiprinimo ir tausojimo gebėjimus daugėja galimybių reikštis asmens fiziniam ir kūrybiniam aktyvumui bei individualumui siekiant fizinės ir dvasinės darnos. Aktyvumas laikomas viena iš pagrindinių fizinės, socialinės ir emocinės gerovės sąlygų. Siekiama, kad mokiniai gebėtų rasti ir pritaikyti patikimą sveikatos informaciją, priemones ir paslaugas, kritiškai vertintų socialinę ir kultūrinę aplinką, ugdytųsi gebėjimą atsispirti socialiniam spaudimui, priimti sprendimus ir pasirinkti, išsikelti trumpalaikius bei ilgalaikius sveikatos stiprinimo tikslus, jų siekti. Aptariama, kaip reklama siekiama didinti vartojimą, reklamos siunčiama žinia yra</p>
--	--	--	---

	<p>modelių rizikingose situacijose pavyzdžių; nurodo sau priimtinausią. 6.8.5. Atsispiria provokacijai ir/ar spaudimui elgtis rizikingai, garbingai pasitraukti iš socialinio spaudimo situacijų ir/ar nuo žmonių, kurie gali būti pavojingi, bandyti pačiam suteikti pagalbą arba prašyti kitų.</p>	<p>nebūtinai susijusi tik su reklamuojama preke ar paslauga; reklama skirtingų žmonių gali būti suprantama skirtingai, reklamoje vaizduojamas „tobulas“, realiai neegzistuojantis pasaulis</p>
--	--	--

19. Klasikinio ugdymo gairės III – IV gimnazijos (11–12) klasėje:

19.1. Mokiniai nuodugniau plėtoja taisyklingą mąstymą ir kultūrinę bei kūrybiškumo kompetencijas, remdamiesi pagrindinio ugdymo programoje įgytais klasikinio ugdymo pagrindais, supratimu ir iš(si)ugdytais praktiniais gebėjimais.

19.2. Ugdomi mokinių gebėjimai kritiškai ir kūrybingai dalintis idėjomis, logiškai spręsti teorines ir praktines problemas, formuoti vientisą pasaulio vaizdą, remiantis Antikoje suformuota klasikine pasaulio tvarkos samprata. Kritiškai analizuojamos ir vertinamos tarpkultūrinės problemos, akcentuojant sociokultūrinę, etinį, ekonominį žmogaus veiklos aspektą. Mokiniai skatinami kritiškai mąstyti, kurti, gyvenime vadovautis amžinosiomis vertybėmis. Ugdymas personalizuojamas, individualizuojamas ir diferencijuojamas atsižvelgiant į mokinių polinkius, poreikius ir gabumus. Individualizavimu siekiama skatinti mokinius savarankiškai veikti ir racionaliau reikštis bendroje ugdomojoje aplinkoje. Toliau ugdoma sąmoninga, plataus akiračio kultūros puoselėtoja ir kūrybinga asmenybė, aktyviai dalyvaujanti mokyklos, bendruomenės, šalies kultūriniame gyvenime, gebanti saugoti ir plėtoti Lietuvos, Europos bei pasaulio kultūrą, kurti tvarią ir atsakingą visuomenę, vertybinėmis nuostatomis įsipareigojusi savo tautos, šalies kultūros tęstinumui, atvira kitų šalių kultūroms ir idėjų įvairovei bei savo elgsena gebanti išreikšti kultūrinį sąmoningumą.

Bendrakultūrinės kompetencijos ugdymas	1. Loginis mąstymas ir reflektavimas			
	<p>Logika – tai mokslas apie dėsnius, nuo kurių priklauso taisyklingas mąstymas. Logika nagrinėja sąlygas, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu.</p> <p>Integruojant loginį mąstymą ir reflektavimą vadovaujamosi pagrindinėmis logikos taisyklėmis nagrinėjamos įvairios sąlygos, kurioms esant mintį, išvadą, sprendimą galima laikyti taisyklingu.</p> <p>Integruojant loginį mąstymą ir reflektavimą sudaromos galimybės mokiniams atrasti ir suvokti, kad loginis mąstymas, argumentuotos ir neprieštaringos idėjos sudaro prielaidas pagrįstiems sprendimams priimti, padeda tarpusavio susikalbėjimui ir supratimui, dialogo išplėtojimui.</p> <p>Ugdoma pažinimo kompetencija - loginis ir kritinis mąstymas. Paaiškina, kuo dalykas išsiskiria pagal jam būdingą objektų ar reiškinių supratimą, bei jam būdingą mąstymą. Pavyzdžiui, matematikos objektai suprantami juos vienareikšmiškai nusakant savybėmis, o matematiniam mąstymui būdingas išvadų loginis išvedimas iš prielaidų (dedukcinis mąstymas); atpažįsta kalbos, literatūros objektus, reiškinius nuosekliai ir išsamiai aprašo, analizuoja, interpretuoja tiek raštu, tiek žodžiu.</p>			
	Kompetencijų ugdymas			
	<table border="1"> <tr> <td>Kompetencijų sandai</td> <td>Sandų raiška</td> </tr> </table>	Kompetencijų sandai	Sandų raiška	<p>Dalyko turinio apimtys, integravimo galimybės.</p> <p>Dalykai, į kuriuos integruojama: socialiniai mokslai, gamtos mokslai, matematika, informatika, gimtoji ir užsienio kalbos, SEU, dorinis ugdymas, menai, technologijos, fizinis ugdymas.</p>
Kompetencijų sandai	Sandų raiška			

<p>1. Minčių struktūra, minčių ir ryšių dėsningumas:</p> <p>1.1. Mokomosios medžiagos nagrinėjimas, jos apibendrinimas, grupavimas, klasifikavimas, lyginimas, įvertinimas, išvadų darymas.</p> <p>1.2. Biologinių, cheminių, fizikinių reiškinių apibūdinimas, duomenų aprašymas lentelėmis, grafikais, įvairių dėsningumų, sąryšių, priklausomybių nustatymas remiantis loginėmis prielaidomis.</p> <p>1.3. Loginių funkcijų naudojimas.</p> <p>1.4. Informacijos procesų stebėjimas ir atpažinimas, skaitinių duomenų apdorojimas, rikiavimas.</p> <p>1.5. Teiginių, argumentų, klausimų formulavimas, problemų sprendimas, išvadų darymas.</p> <p>1.6. Teiginių įrodymas, taisyklių, su kurių pagalba gali būti aptiktos klaidos, taikymas.</p>	<p>1.1.1. Pateiktoje medžiagoje skiria faktus ir nuomones, nustato informacijos patikimumą; pritaiko turimas žinias apibendrinami, grupuodami, klasifikuodami, lygindami, įvertindami pateiktą medžiagą.</p> <p>1.1.2. Analizuodami statistinius duomenis, lygina, vertina, pateikia apibendrinamąsias išvadas. Ieško priežasčių, remdamiesi tam tikrais rodikliais lygina, analizuoja, nurodo galimas priežastis.</p> <p>1.2.1. Pažįsta medžiagas, jų savybes ir procesus.</p> <p>1.2.2. Apibūdina gamtoje vykstančių procesų nuoseklumą.</p> <p>1.2.3. Analizuoja biologinius, cheminius, fizikinius reiškinius, aprašo duomenis lentelėmis, grafikais, remdamiesi loginiu mąstymu nustato įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes.</p> <p>1.3.1. Nusako loginių funkcijų if, and, or ir not paskirtį.</p> <p>1.3.2. Spręsdami įvairius uždavinius formulėse taiko logines funkcijas if, and, or ir not.</p> <p>1.4.1. Taiko absoliučiąsias ir mišriąsias langelio koordinates atliekant skaičiavimus, kopijuojant.</p> <p>1.4.2. Išmano informacijos kodavimo principus.</p> <p>1.4.3. Paaškina dvejetainės skaičiavimo sistemos esmę. Paaškina užduoties sąlygą. Pasiūlo bei tiksliai ir suprantamai paaškina užduoties sprendimo būdus.</p> <p>Aprašo duomenis lentelėmis, grafikais, formulėmis įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes ir funkcijas.</p> <p>1.5.1. Supranta samprotavimo, argumentavimo ir pagrindimo svarbą, logikos dėsnų pritaikymą kasdieniniame gyvenime.</p> <p>1.6.1. Supranta samprotavimo, argumentavimo ir pagrindimo svarbą, logikos dėsnų pritaikymą kasdieniniame gyvenime.</p> <p>1.6.2. Taiso ir aiškina logikos klaidas dėl netaisyklingo mąstymo proceso, arba dėl netaisyklingos žodinės išraiškos.</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Nagrinėjami tekstus mokosi taisyklingai mąstyti.</p> <p>Taikomos gramatikos žinios praktikoje: rašant istorijos esė, pristatant projektinius darbus.</p> <p>Mokiniai savarankiškai kuria praeities interpretacijas, pagrįstas istoriniais įrodymais ir panaudodami antikinės istorijos, literatūros žinias bei analitinės filosofijos žinias, mokančias išvengti beprasmybių kalboje.</p> <p>Analizuoja ir lygina įvairią kartografinę ir kitą geografinę informacinę medžiagą, nurodo panašumus ir skirtumus, apibendrina informaciją ir daro išvadas, nurodo priežastis ir pasekmės ryšį.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Remiamasi esminėmis mokinio žiniomis apie gamtos mokslų faktus, informaciją, sąvokas, priemones, leidžiančias ištraukti į pažintinę gamtamokslinę veiklą. Gamtamoksliniai taikymai. Mokiniai taiko gamtos mokslų žinias ir gamtos mokslų supratimą paprastose situacijose. Gamtamokslinis loginis mąstymas ir reflektavimas, būtini norint susidoroti su kompleksinėmis gamtos mokslų užduotimis, reikalaujančiomis ne tik gamtamokslinių sąvokų taikymo, bet ir išsamaus gamtamokslinių dėsningumų pagrindimo.</p> <p>Mokomi analizuoti biologinius, cheminius, fizikinius reiškinius, aprašyti duomenis lentelėmis, grafikais, remdamiesi loginiu mąstymu nustato įvairius dėsningumus, sąryšius, priklausomybes, reflektuoja, kaip tai susiję su šiandienio gyvenimo aktualijomis.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Problemų sprendimams naudojamų informacijos organizavimo kompiuterinių sistemų, informacijos kodavimo, skaičiavimo sistemų, programavimo nagrinėjimas ir praktinis taikymas. Nesudėtingų programų kūrimas, derinimas ir</p>
--	--	---

<p>1.7. Pasirinktos (skirtos) technikos ar stilstikos kūrinių kūrimas, individuali raiška</p> <p>1.8. Technologinių operacijų atlikimas, grafiniai vaizdavimo būdai. Technologinių procesų aprašymas.</p> <p>1.9. Kultūrinių, moralinių ir religinių aspektų supratimas.</p>	<p>1.7.1. Taiko asmeniškai tinkamiausias strategijas, planuoja darbo etapus, kontroliuoja kūrybos procesą ir tobulina rezultatą.</p> <p>1.8.1. Skiria vienus teiginius nuo kitų nagrinėdami paprastas situacijas, technologinius procesus.</p> <p>1.8.2. Konstruoja produkto dalis, detales, nuosekliai atlikdami technologines sekas. įsivertinimo metodika.</p> <p>1.9.1. Gilinasi į moralės ir tikėjimo problemas, ieško loginių sprendimų; nagrinėja įvairius žmogaus gyvenimo klausimus moralės, pasaulio religijų ir katalikų tikėjimo požiūriu.</p>	<p>vykdymas. Matematinis mąstymas apima intuityvų indukcinių argumentavimą, paremtą šablonais ir taisyklėmis, kuriais galima naudotis siekiant išspręsti nerutininius (taikomus nepažįstamuose ar sudėtinguose kontekstuose) uždavinius.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos Samprotauja naudodami deducinio ir indukcinio mąstymo metodus. Kelia hipotezes tikrindami, kaip teiginiai atitinka tikrovę arba kitus įrodytus teiginius. Taiko indukcijos metodą aiškindami literatūrinius kontekstus, klasifikuodami veikėjų charakterių, meninių priemonių požymius. Taikydami analogiją daro perėjimą nuo dalinių teiginių prie bendrųjų.</p> <p>Menai Mokiniai mokosi planuoti savo kūrybos procesą ir darbo etapus, pristatyti parengtą darbą, jei reikia, numato jo tobulinimo kelius. Aptardami meno kūrinius, jų priklausomybę vienai ar kita epochai ar srovei, nustatydami kūrinių žanrus vadovaujasi indukcijos metodu. Reflektuojama lyginant įvairių žanrų ar skirtingų meno sričių to paties laikotarpio kūrinius.</p> <p>Technologijos Aprašo įvairius duomenis lentelėmis, grafikais, formulėmis aiškina dėsningumus, sąryšius, priklausomybes. savarankiškai analizuoja medžiagas ir jų savybes. Mokosi pastebėti ir parinkti tinkamas medžiagas, priemones produktui įgyvendinti, konstruoti produkto dalis, detales, atlikti technologines operacijas, naudoti grafinius vaizdavimo būdus.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Analizuoja sveikatos stiprinimo bei tausojimo būdus, taip pat pokyčius, vykstančius organizme fizinio krūvio metu; mokosi kritiškai vertinti veiksnius, skatinančius alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių</p>
--	--	--

			<p>medžiagų vartojimą. Ieško loginių argumentų, kodėl svarbu būti fiziškai aktyviam. Pateikia savo ir savo šeimos narių fizinio pajėgumo rodiklius, juos komentuoja, vertina, pateikia rekomendacijų.</p> <p>Dorinis ugdymas Mokiniam sudaromos sąlygos geriau pažinti intelektualinės ir dvasinės minties tradiciją ir reflektuoti egzistencinius tikėjimo ir gyvenimo sandūros klausimus. Atsakymą randa kiekvienas pagal savo patirtį, supratimą, vertybines nuostatas ir charakterį. Mokiniai supažindinami su informacijos šaltiniais ir naujomis paradigmomis, skatinami taisyklingai argumentuoti.</p>
<p>2. Retorika</p> <p>Akcentuoti antikinėse retorikos meno koncepcijose esančią turinio bei formos elementų darnos svarbą. Vadovautis Antikoje suformuluotais pamatiniais retorinių tekstų rašymo principais, kuriais vadovaujasi ir šiuolaikiniai autoriai. Ugdoma komunikavimo kompetencija — tikslingai pasirenka ir kūrybiškai naudoja kompleksines raiškos priemones ir formas.</p>			
	<p>2.Retorinis samprotavimas, komunikacija ir technika:</p> <p>2.1. Pranešimų atskleidžiančių veiksniai, keitusius žmogaus pasaulėžiūrą ir kultūrą įvairiais istoriniais laikotarpiais parengimas.</p> <p>2.2. Kalbinė raiška</p> <p>2.3. Matematinio teksto ar uždavinio sąlygos, uždavinio sprendimų išaiškinimas.</p> <p>2.4. Terminų bei žymenų sąvokų, ryšiams tarp jų nusakyti vartojimas; savo veiksmų komentavimas.</p> <p>2.5. Bendravimas su bendraamžiais,</p>	<p>2.1.1. Mokiniai pritaiko įdėmaus klausymo(si), įdėmaus skaitymo žinias, kalbinius įgūdžius: intonaciją, kalbėjimo tempą, tartį, artikuliaciją.</p> <p>2.1.2. Pristatydami atlikus darbus grupėse, savarankiškas užduotis, taisyklingai reiškia mintis, kalba įtaigiai, suprantamai.</p> <p>2.2.1. Taiko kalbinius įgūdžius apibūdinami gamtoje vykstančius procesus, medžiagų savybes, gamtos dėsnius.</p> <p>2.3.1. Raiškiai aiškina nagrinėdami paprastą tekstą, taisyklingai argumentuoja, kodėl rastas lygties sprendinys yra (arba nėra) uždavinio atsakymas.</p> <p>2.4.1. Tiksliai reiškia savo mintis pristatydami darbą ar nagrinėdami uždavinį.</p> <p>2.4.2. Vartoja taisyklingus matematikos, kompiuterijos ir informacinių technologijų terminus ir sąvokas.</p> <p>2.5.1. Supranta, kodėl mūsų gyvenime, mokymosi procese svarbūs kalbėjimo ir</p>	<p>Socialiniai mokslai Nagrinėdami įvairių istorinių laikotarpių tekstus, mokiniai mokomi suvokti save kaip Lietuvos kultūros proceso dalyvį, lotyniškosios Europos tradicijos, besiremiančios Senovės Graikijos palikimu, tęsėją, prasių ir vertybių kūrėją. Mokiniai skatinami argumentuotai diskutuoti apie aplinkos kitimą, aiškintis veiksniai, lyginti ir nurodyti teigiamas ir neigiamas pasekmes. Mokiniai yra mokomi tinkamai vartoti jau išmoktas ir naujas sąvokas ir vietovardžius.</p> <p>Gamtos mokslai Mokiniai mokosi diskutuoti, laikytis debatų taisyklių, pristatyti laboratorinius ir projektinius darbus. Mokosi išklausyti kito nuomonę ir suprasti argumentus, priimti bendrus sprendimus.</p> <p>Matematika, informatika Mokiniai mokomi surinktų tyrimų duomenis apibendrinti, pateikti diagramomis, pristatyti</p>

<p>diskutavimas, argumentavimas, viešasis kalbėjimas.</p> <p>2.6. Diskutavimas apie menininko pašaukimą, jo veiklą visuomenėje, poveikio visuomeni galimybes, atsidavimą kūrybiniam darbui, kultūros plėtrą antikinėje ir šiuolaikinėje visuomenėse.</p> <p>2.7. Diskusijos moderavimas: atvirų „sokratiškųjų“ klausimų kėlimas.</p> <p>2.8. Monologinis ir dialoginis kalbėjimas.</p> <p>2.9. Technologinių procesų, medžiagų savybių, kuriame produkto naudos pristatymas.</p>	<p>klausymosi įgūdžiai.</p> <p>2.5.2. Kalbėdami ir rašydami laikosi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos.</p> <p>2.5.3. Geba kalbėti viešai: kreiptis į auditoriją, pristatyti temą ir pasakyti kalbą, planuoti ir valdyti laiką, atsakyti į klausimus.</p> <p>2.5.4. Kalbėdami ir rašydami laikosi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos. Pasirengia viešajai kalbai ir ją pasako.</p> <p>2.6.1. Diskutuoja, kaip kultūros objektų kūrimas gali prisidėti prie tautinės tapatybės išsaugojimo.</p> <p>2.6.2. Argumentuotai išsako savo nuomonę vertindami įvairių žanrų meno kūrinis, išsako asmeninius potyrius ir įspūdžius.</p> <p>2.6.3. Mokiniai vaizdžiai reiškia savo idėjas bei interpretuoja mintis, pristatyto kūrimo eigą;</p> <p>2.7.1. Argumentuotai išsako savo nuomonę ir išvengia kraštutinumų – tuščio plepėjimo nukrypstant nuo temos arba abipusio kalbėjimo neįsiklausant, ką sako kitas.</p> <p>2.8.1. Pristato svarbiausias musulmonu, judėjų, krikščionių šventąsias knygas.</p> <p>2.8.2. Analizuoja Dievo dialogą su žmogumi.</p> <p>2.8.3. Apibūdina visuomenės narių santykius su savo ir kitomis religijomis.</p> <p>2.8.4. Analizuoja daugiakultūrinės visuomenės bendravimo ypatumus (balso moduliacijos: intonacijos, pauzės, loginiai kirčiai; kūno išraiška: laikysena, gestai, mimika, žvilgsnis).</p> <p>2.9.1. Savais žodžiais apibūdina technologinius procesus, medžiagų savybes.</p> <p>2.9.2. Vartodami įvairias kalbinės raiškos priemones taikliai apibūdina sąvokas, mokiniai ieško sinonimų ir antonimų apibūdinant medžiagas, technologinius procesus.</p>	<p>savo projektinį darbą, bei padaryti išvadas.</p> <p>Gebėti pareikšti argumentuotą nuomonę žodžiu, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus.</p> <p>Mokoma komentuoti savo pristatymą demonstruojant pateiktį kompiuteryje mažai ir projektoriumi didelei auditorijoms.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Pasirengia viešajai kalbai ir ją pasako. Pristato perskaitytą knygą. Mokytojo padedami kelia problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų.</p> <p>Mokosi vertinti klausomo arba stebimo ir klausomo teksto turinį, raišką, poveikį klausytojui bei kalbėjimo kultūrą, tobulina gebėjimą apibendrinti ir interpretuoti tai, ką išgirdo ar perskaitė.</p> <p>Menai</p> <p>Išsamiai analizuoja žymiausių menininkų kūrinius: vyksta pristatymai, kurių metu mokiniai ugdomi viešojo kalbėjimo įgūdžius, įvaldo auditorijos baimę.</p> <p>Diskutuoja, argumentuotai išsako savo nuomonę vertinant įvairių žanrų meno kūrinius, asmeninius potyrius ir įspūdžius.</p> <p>Mokiniai mokosi planuoti savo kūrybos procesą ir darbo etapus, pristatyti parengtą darbą, jei reikia, numato jo tobulinimo kelius.</p> <p>Aptardami meno kūrinius, jų priklausomybę vienai ar kita epochai ar srovei, nustatydami kūrinių žanrus vadovaujasi indukcijos metodu:</p> <p>kiekvienas stebimas atvejis yra analizuojamas, ieškoma jo esminių požymių, atmetami atsitiktiniai ir daromos išvados nustatant ryšius bei suderinant jas su kitais apibendrinimais.</p> <p>Reflektuojama lyginant įvairių žanrų ar skirtingų meno sričių to paties laikotarpio kūrinius.</p> <p>Dorinis ugdymas</p> <p>Svarstomi probleminiai klausimai ir samprotavimai apie</p>
--	---	--

			<p>asmens tapatumą, kūną ir sielą, prigimtines žmogaus savybes, išskiriančias žmogų iš kitų gyvų pasaulio būtybių (mąstymo galią, laisvę, etinę sąžinę, gebėjimą kelti tikslus ir siekti idealų), ką reiškia sokratiškasis kvietimas „Pažink pats save“. Aptariama pasirinkimo ir motyvacijos problema nagrinėjant paprastus kasdienių sprendimų atvejus ir keliant gyvenimo tikslų klausimą.</p> <p>Aptariama, kas yra dialogas, šiuolaikinio žmogaus klausimai Dievui. Atsakymų paieškos įvairių religijų šventraščiuose.</p> <p>Aptariama, kokie konfliktai kyla dėl skirtingų kultūrų vertybių religijos praktikos ir tradicijų nepažinimo, neigiamų nuostatų, mąstymo stereotipų. Daugiakultūrinės visuomenės teigiamybės ir galimos grėsmės.</p> <p>Technologijos</p> <p>Mokiniai mokomi aptarti technologijų raidą, nagrinėti jų įtaką ekonomikai, visuomenės raidai, žemės išteklių tausojimui ir apsaugai.</p> <p>Analizuojami analogai, geriausios idėjos įgyvendinimo sekos, nurodomos darbo saugos priemonės – tai pristatoma aiškiai ir konkrečia kalba. Diskusijų metu argumentuojama apie sukurto produkto naudą žmonėms ir aplinkai.</p>
<p>3. Filosofija</p> <p>Ugdo kritinį ir kūrybinį mąstymą, refleksijos sugebėjimus, kelia savimonės ugdymo užduotį, padeda atskleisti ryšį tarp kalbos ir tikrovės, tarp kalbos ir mąstymo, analizuoja kalbą remdamasi matematiniais ir loginiais metodais, svarsto esminius klausimus apie laimę, laisvę ir teisingumą — kas tai yra, kodėl žmogus siekia laisvės, teisingumo ir laimės, — kelia klausimus apie gyvenimo prasmę, mūsų egzistenciją, domisi, ar žmogaus protas pajėgus pažinti visatą, tyrinėja ne tik tekstų aiškinimą, bet ir apskritai supratimo, interpretacijos reiškinius ir būdus. Tarpininkauja arba tiesiogiai dalyvauja ugdant pilietinį žmogaus sąmoningumą.</p> <p>Ugdomos pažinimo ir pilietiškumo kompetencijos.</p>			
	<p>3. Filosofinė žmogaus, istorijos, kultūros ir meno analizė bei supratimas:</p> <p>3.1. Procesų, vykstančių visuomenėje ir</p>	<p>3.1.1. Atpažįsta visuomeninius procesus, vykstančius Lietuvoje ir pasaulyje. Paaiškina gamtoje vykstančius procesus.</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Mokytojo padedami mokosi, nagrinėti pasaulio tikrovės ir interpretacijos būdus, formuojamos mąstymo prielaidos ir mokoma jas padaryti kiek galima aiškesnes, tuo pačiu mokinius įtraukiant į aiškinimo</p>

<p>gamtinėje aplinkoje, analizė ir vertinimas.</p> <p>3.2. Matematinių sąvokų vartojimas, uždavinių sprendimo metodų aptarimas.</p> <p>3.3. Žinių svarbos visuomenės gyvenime suvokimas, paaiškinimas.</p> <p>3.4. Filosofijos ir gamtos mokslų santykio ir sąveikos supratimas ir aiškinimas.</p> <p>3.5. Antikos autorių tekstų aiškinimas atsižvelgiant į kontekstus. Europos kultūros tradicijos suvokimas.</p> <p>3.6. Samprotavimas apie meno pobūdį, prigimtį ir vaidmenį antikiniame ir šiuolaikiniame gyvenime.</p> <p>3.7. Filosofijos bei technologijų santykio ir sąveikos suvokimas, kūrybiškas ir kritiškas mąstymas.</p> <p>3.8. Sąmoningos etinės nuostatos, bendras supratimas apie filosofinius etikos pagrindus.</p>	<p>Taiko nesudėtingas filosofines sąvokas, sentencijas.</p> <p>3.2.1. Aptaria raiškiai kalbėdami vadovėliuose esančių matematinių uždavinių turinį, vartoja sąvokas, jų pritaikymo galimybes.</p> <p>3.3.1. Paaiškinti, kam reikalinga kompiuterinė leidyba.</p> <p>3.3.2. Išvardyti kiekvienam kompiuterinės leidybos ciklui reikalingas priemones.</p> <p>3.3.3. Nusakyti informacijos leidiniuose ypatumus.</p> <p>3.4.1. Pateikia žymių filosofų mintis apie gamtos dėsnius, jų įtaką mokslo raidai.</p> <p>3.5.1. Sieja grožinę literatūrą su savo patirtimi, visuomenės problemomis, supranta kultūrinės patirties svarbą.</p> <p>3.5.2. Atpažįsta skaitomuose tekstuose skirtingų kultūrų, epochų, socialinių, kultūrinių grupių vertybes.</p> <p>3.6.1. Aiškina meninės kūrybos praktinius aspektus, meno kalbos ir meno poveikio klausimus.</p> <p>3.6.2. Nagrinėja meno ir tikrovės santykį.</p> <p>3.7.1. Pateikia žymių filosofų mintis apie visuomenės raidą, gamtos dėsnius, jų įtaką technologijų raidai.</p> <p>3.8.1. Pagrindžia etines vertybes ir turi motyvaciją jomis vadovautis, įprasminti savo gyvenimą, kurti atsakingus santykius su kitais ir aplinkos pasauliu.</p>	<p>vyksmą.</p> <p>Filosofijos sąvokų taikymas projektinėje ir kitoje praktinėje veikloje.</p> <p>Mokytojo padedami mokiniai mokosi susisteminti, sujungti, priskirti tam tikrus gamtoje vykstančius procesus ir savais žodžiais juos paaiškinti.</p> <p>Matematika ir informatika</p> <p>Mokiniai mokosi taisyklingai vartoti ir tarti, kirčiuoti mokslinius terminus ir sąvokas (lotyniškus ir graikiškus), geba juos taikyti pateiktose užduotyse, pristatymuose, projektinėje veikloje. Mokytojo padedami mokosi formuluoti problemą, ją grįsti įrodymais.</p> <p>Mokiniai mokomi surinktų tyrimų duomenis apibendrinti, pateikti diagramomis, pristatyti viešai savo projekcinį darbą, bei padaryti išvadas.</p> <p>Gebėti pareikšti argumentuotą nuomonę žodžiu, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus. Komentuoti savo veiksmus žodžiu.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Nagrinėjamas filosofijos ir gamtos mokslų santykis bei žmogaus santykis su jį supančiu pasauliu. Analizuojamos skirtingos gamtos sandaros sampratos, aiškinamasi, kaip filosofai ir mokslininkai suvokia gamtos dėsnius ir gamtos vertingumą.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Paaiškina Antikos literatūros pagrindinius reiškinius ir idėjas, jų reikšmę literatūrai ir kultūrai. Gebės išvelgti ir paaiškinti Antikos interpretacijas klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje.</p> <p>Nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės išraiškos tarptekstines sąsajas.</p> <p>Menai</p> <p>Mokytojo padedami paaiškina meno pobūdį ir prigimtį. Ugdo(si) estetinį suvokimą: kaip atskirti gerą meno kūrinį nuo blogo, kas sudaro meno kūrinio</p>
---	---	--

			<p>vertę, kam menas reikalingas ir kodėl jis svarbus.</p> <p>Technologijos Nagrinėjamas filosofijos ir technologijų santykis bei žmogaus santykis su jį supančiu pasauliu. Susipažįstama su pasaulio raidą paveikusiomis filosofų idėjomis.</p> <p>Dorinis ugdymas Mokiniai nagrinėdami įvairias temas: Laisvė ir moralė, sąžinė ir dorovė, atsakomybė ir kt., ieško atsakymų į pamatinius klausimus: Ką aš galiu žinoti? Ką aš turiu daryti? Ko aš galiu tikėtis? Kas yra žmogus?</p>
<p>4. Klasikiniai ir šiuolaikiniai menai</p> <p>Antikos civilizacija paliko pėdsakus europiečių tradicijose, papročiuose, pažiūrose. Antikos civilizacija vadinama šiuolaikinės Europos civilizacijos lopšiu. Jos poveikis palietė įvairias kultūros sritis: teisės, filosofijos, architektūros, dailės. Lygina, apibendrina, kritiškai vertina aktualiausius kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, papročius, ženklus bei simbolius, elgsenas, komunikacijos formas, istorines interpretacijas, kultūrinius pasiekimus. Identifikuoja kūrybines problemas skirtinguose socialiniuose, kultūriniuose ir kituose kontekstuose. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda kritiškai analizuoti kompleksines problemas. Pateikia kūrybos problemą bei jos sprendimo galimybes pagrindžiančius argumentus iš įvairių perspektyvų.</p> <p>Ugdomos pažinimo ir kūrybiškumo bei kultūrinė kompetencijos.</p>			
<p>4. Tyrinėjimas, saviraiška, kūrybinis mąstymas ir reflektavimas, problemų sprendimas:</p> <p>4.1. Europietiškosios civilizacijos kultūrinio palikimo reikšmės vėlesnei Europos raidai vertinimas.</p> <p>4.2. Įvairaus pobūdžio informacijos pateiktuose meno</p>		<p>4.1.1. Paaiškina Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūrinę raidą praeityje ir dabartyje, esmines problemas.</p> <p>4.1.2. Supranta, kad kultūra yra esminis asmens pasaulėvaizdžio ir pasaulėjautos konstravimo komponentas.</p> <p>4.1.3. Identifikuoja ir suvokia save, kaip Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros laukų atsakingą ir aktyvų dalyvį. Analizuoja, lygina ir interpretuoja.</p> <p>4.1.4. Nusako pagrindinius antikos literatūros, dailės ir architektūros pasiekimus.</p> <p>4.1.5. Randa reikalingą informaciją įvairiuose istoriniuose šaltiniuose. Daro išvadas apie antikos laikais atsiradusių architektūros detalių naudojimą šiuolaikiniuose pastatuose.</p> <p>4.2.1. Apibūdina meno ir matematinių, gamtos reiškinių sąsajas, kelia hipotezes, daro išvadas.</p>	<p>Socialiniai mokslai Analizuoja ryšius tarp senovės graikų ir romėnų kultūrų, geba apibūdinti sąvokas helenizacija ir romanizacija. Analizuoja literatūros, vaizduojamosios dailės ir monumentaliosios architektūros paskirtį antikos pasaulyje ir jo ryšius su šiuolaikiniu menu. Nagrinėjami lietuviški klasicizmo kūriniai, ieškoma detalių, bylojančių apie antikos literatūros įtaką. Naudojamos informacinės technologijos tyrimo darbams pristatyti.</p> <p>Matematika, informatika Mokėti vaizduoti erdvinių figūrų paprastus pjūvius (lygiagrečius pagrindui, ašinius). Apskaičiuoti nesudėtingais atvejais erdvinių figūrų paprastų pjūvių (lygiagrečių pagrindui, ašinių) plotus. Mokėti apskaičiuoti erdvinių figūrų ir jas panašių erdvinių figūrų tūrius, tūrių santykius.</p>

<p>kūriniuose suradimas, jos analizė, vertinimas, apibendrinimas ir pateikimas.</p> <p>4.3. Įvairių laikotarpių grožinės literatūros kūrinių turinio, raiškos, kontekstų sąsajų atradimas; kūrinių vertinimas, lyginimas su kitais kūriniais, panašumų ir skirtumų aptarimas;</p> <p>4.4. Antikinių mitų, literatūros ir dailės kūrinių motyvų atpažinimas kultūrinėje aplinkoje; jungčių tarp lietuvių ir užsienio literatūros įžvalga.</p> <p>4.5. Dalyvavimas kultūrinėje veikloje (kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo ar kritiko).</p> <p>4.6. Meninio stiliaus kūrinių būdingiausių bruožų, menininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumų stebėjimas ir analizė.</p>	<p>4.3.1. Skiria literatūros rūšis (epas, lyrika, drama).</p> <p>4.3.2. Apibūdina literatūros (kultūros) epochas, kryptis, svarbiausius jų bruožus.</p> <p>4.3.3. Skiria pagrindines epo žanrų (dramos, tragedijos, herojinio epo, romano, apsakos, novelės, apsakymo, esė ypatybes.</p> <p>4.3.4. Mokiniai geba daryti išvadą apie antikos laikais susiformavusių literatūros rūšių ir žanrų ypatumus.</p> <p>4.4.1. Semiasi iš literatūros gyvenimo išminties, mokosi geriau pažinti savo jausmus, mintis, išgyvenimus, patirtis, įsitikinimus, vertybines nuostatas;</p> <p>4.4.2. Brangina asmens ir tautos laisvę, tiesą, draugystę, bendruomenės solidarumą, asmens sąžiningumą, teisingumą, dorumą, atsakingumą kaip pamatines vertybes.</p> <p>4.5.1. Atsakingai ir kritiškai vertina intelektualinių kultūros produktų vartojimą.</p> <p>4.5.2. Pagrindžia, argumentuoja ir kritiškai vertina įvairių kultūrinių reiškinių, subkultūrų poveikį šalies, Europos ir pasaulio kultūros raidai.</p> <p>4.6.1. Vertina kūrinio / reiškinio naujumą, aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų.</p> <p>4.6.2. Suvokia jutiminiais vaizdais ir gali interpretuoti religinio meno kūrinis.</p> <p>4.6.3. Įžvelgia meno ir dorovės, gėrio ir grožio sąsajas per vaizdines metaforas.</p>	<p>Mokiniam primenami taškinės ir vektorinės grafikos formatai (tipai), aptariami formatai, tinkami e. leidiniui. Mokoma atlikti grafinių failų redagavimą: paveikslėlio matmenų, atvaizdo ryškavimo keitimą, filtravimą, toninę korekciją, retušavimą.</p> <p>Gamtos mokslai Vykdomi tikslingi gamtos mokslų ir menų integruoti projektai. Ugdomas mokinių kūrybiškumas atliekant žemės meno kūrinius.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos Analizuoja ryšius tarp senovės graikų ir romėnų kultūrų, geba apibūdinti sąvokas helenizacija ir romanizacija. Analizuoja literatūros, vaizduojamosios dailės ir monumentaliosios architektūros paskirtį antikos pasaulyje ir jo ryšius su šiuolaikiniu menu. Nusako pagrindinius antikos literatūros, dailės ir architektūros pasiekimus. Antikos kūrinių vaizdiniai, motyvai, idėjos, personažai, siužetai klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje, kultūros tekstuose. Atpažįsta iškilus žmonijos kultūros lobius: mitus, epus, pasakojimus; taip pat geriausius meno kūrinius, statinius, mokslo laimėjimus, pakeitusius žmonių gyvenimą. Nagrinėjant lietuviškus klasicizmo kūrinius ieškoma detalių, bylojančių apie antikos literatūros įtaką. Detalė literatūros kūrinys. Simbolis. Epitetas. Parabolės Biblijoje ir Antikos filosofų raštuose. Paraboliniai tekstai – moralinės tiesos perteikimas, kai pasakojama istorija.</p> <p>Menai Turinys atskleidžiamas keliais aspektais — meno istorijos, teorijos ir kritikos. Meno istorijos mokomasi lyginamosios analizės metodu. Graikijos kultūros idėjos, darbai, kurie turėjo poveikį vėlesnių epochų menui.</p>
---	---	---

			<p>Paskutinių dešimtmečių populiariausių meno reiškinių: žemės menas, performansas (akcijos) bei videomenas – problemų ir aktualijų (feministiniai šiuolaikinio meno aspektai ir pan.) detalizavimas. Detali iškiliausių meno kūrinių analizė ir interpretavimas. Meno kūrinio bruožai pagal žanrą, vaizdavimo būdą ir svarbiausias išraiškos priemones.</p> <p>Dorinis ugdymas Studijuojama bažnyčių pastatų forma interpretuojant jų simbolinę prasmę –Dievo namų, Dangiškosios Jeruzalės, Nojaus arba Šv. Petro laivo, nukryžiuoto Kristaus kūno. Interpretuojamos bažnytinės metaforos, kaip ir pats žodis „bažnyčia“ (lot. „eclesia“ – susirinkimas), įvardija ir pačią tikinčiųjų bendruomenę, ir jos sakralinius pastatus. Plačiąja prasme jos apibūdina visą Kristaus perkeistą žmoniją ir pasaulį. Analizuojama ir modernių šiuolaikinių bažnyčių simbolika.</p>
5.Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos			
<p>Kalba yra kiekvienos tautos siela, kuri įsikūnija ir reiškiasi raštijoje, literatūroje, o pirmiausia gyvame tos kalbos vartojime. Aiškinantis antikinius tekstus remiamasi kalbos filosofija, kurios pagrindinė problema — ryšys tarp kalbos ir tikrovės bei ryšys tarp kalbos ir mąstymo.</p> <p>Ugdoma komunikavimo ir informacinė komunikacinė kompetencija — naudoja kompleksines raiškos priemones ir formas.</p>			
	<p>5. Kalbų, kaip socialinio kultūrinio reiškinių, suvokimas, kalbiniai įgūdžiai: 5.1. Klasikinių kalbų atpažinimas, jų vaidmens vertinimas šiuolaikiniame pasaulyje.</p> <p>5.2. Sąvokų ir terminų atpažinimas, jų kilmės aiškinimas,</p>	<p>5.1.1. Pateikia konkrečios senosios kalbos paplitimo ribas ir jos gyvavimo ypatumus. 5.1.2. Nurodo konkrečios klasikinės kalbos panaudojimo galimybes šiandieninėje visuomenėje. 5.1.3. Žino ir nurodo konkrečios klasikinės kalbos panaudojimo galimybes šiandieninėje visuomenėje. 5.1.4.Įvardina kalbų mokymosi poreikius. 5.1.5.Nusako kalbų panašumus ir skirtumus lygindami kalbas.</p> <p>5.2.1. Paaiškina svarbiausias matematikos ir informatikos sąvokas, geba jas taisyklingai vartoti savo kalboje ir</p>	<p>Socialiniai mokslai Mokosi analizuoti antikos autorių tekstus, lygina juos su dabartinių autorių tekstais. Atpažįsta žodžius ir sąvokas, kilusius iš antikinio pasaulio.</p> <p>Matematika, informatika Mokoma taisyklingai vartoti mokslinius terminus ir sąvokas, diskutuoti ir pagrįsti savo nuomonę, atpažinti svertimybes, keisti jas tinkamais lietuviškais naujadarais. Aiškinant įvairias sąvokas ir simbolius aptariama ir jų kilmė, pateikiami jų atitikmenys klasikinėse kalbose (graikų, lotynų).</p> <p>Gamtos mokslai Gamtos mokslų atradimai,</p>

<p>tikslingas vartojimas.</p> <p>5.3. Kultūrinės savimonės atskleidimas suprantant kitokią mąstymą, kultūrą, gretinant kalbas.</p>	<p>darbuose.</p> <p>5.2.2. Atpažįsta lotynų, graikų kilmės žodžius naudojamoje gamtos mokslų terminologijoje.</p> <p>5.3.1. Susieja naudojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis, įvardina klasikinės ir moderniosios epochos pagrindinius bruožus.</p> <p>remdamasis sutartiniais kriterijais ir vartodamas tinkamą meninės kalbos žodyną.</p> <p>5.3.2. Atpažįsta lotynų, graikų kilmės žodžius naudojamoje technologinių procesų terminologijoje.</p> <p>5.73.3. Aiškina, kaip kinta liturgijos kalbos, supranta, kad krikščionių religija geba būti visuotinė, moka prisiderinti prie kiekvienos tautos ir kiekvienos kultūros.</p> <p>5.3.4. Žino ir gali išversti iš lotynų kalbos populiarias sentencijas moralės temomis.</p>	<p>įvairių tautų mokslininkų indėlis, sąvokos, biologijos, fizikos, chemijos terminai, graikiški priešdėliai naudojami formulių pavadinimuose.</p> <p>Mineralų pavadinimų kilmė (pav. stalaktitai, stalagmitai), cheminių elementų pavadinimų kilmė, augalų, medicinos ir k.t. lotyniški pavadinimai yra aptariami, verčiami į lietuvių kalbą ir atvirkščiai.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos Klasikinių ir šiuolaikinių kalbų lyginimas, kalbų panašumų ir skirtumų suradimas.</p> <p>Klasikinės ir šiuolaikinės kalbos pagrindinių sąvokų, svarbių kasdienybėje, įvairiose mokslo ir kultūros srityse suradimas tekstuose, jų analizavimas ir pritaikymas dėstant savo mintis.</p> <p>Kalbinių gebėjimų perkėlimas į kitų kalbų mokymąsi ugdantis pažinimo bei daugiakalbę kompetenciją.</p> <p>Menai Savarankiškai analizuoja susieja naudojamas sąvokas, pavadinimus su klasikinėmis kalbomis.</p> <p>Technologijos Aptaria technologijų raidą, atradimus, įvairių tautų mokslininkų indėlį, kuriant sąvokas, terminus. Nagrinėdami tekstus, rengdami ir pristatydami individualius darbus vartoja įvairius terminus ir paaiškina jų kilmę.</p> <p>Dorinis ugdymas Aptariama, kokios kalbos svarbiausios krikščionybės istorijoje. Pirmieji krikščionys ir aramėjų bei hebrajų kalbos. Šventasis Raštas - originalas hebrajų kalba. Romos Mišių istorija - perėjimas iš graikų į lotynų kalbą. Graikų ir lotynų kalbų koegzistavimas.</p>
--	---	---

6. Darnus vystymasis ir socialinis emocinis ugdymas

Darnaus vystymosi siekis — užtikrinti tinkamą gyvenimo kokybę, išmintingai derinant ekonomikos, visuomenės plėtotės bei aplinkos apsaugos tikslus.

Darnus vystymasis – modernios ir atsakingos valstybės bei jos visuomenės raidos kelias, kuris remiasi trimis lygiavertėmis politikos sritimis – aplinkos apsauga, ekonominiu vystymusi ir socialine gerove. **Ugdoma socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.**

<p>6. Pasiruošimas gyvenimui mokykloje ir už jos ribų, pasirengimas savarankiškam gyvenimui:</p> <p>6.1. Statistinių duomenų, dokumentų, diagramų analizavimas, demografinių ir socialinių procesų vertinimas.</p> <p>6.2. Informacijos šaltinių naudojimas.</p> <p>6.3. Sveikos gyvensenos įgūdžių demonstravimas.</p> <p>6.4. Jausmų atpažinimas, vertinimas, palyginimas.</p> <p>6.5. Savęs kaip integralios visumos suvokimas.</p>	<p>6.1.1. Nusako teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtai.</p> <p>6.2.1. Paaiškina, kas yra saugomos teritorijos, nusako jų statusą, racionalaus gamtos išteklių naudojimo ir biologinės įvairovės saugojimo svarbą.</p> <p>6.3.1. Paaiškina, kaip galima sumažinti kenksmingų veiksnių poveikį sveikatai.</p> <p>6.3.2. Apibūdina cheminių medžiagų žalą ir naudą aplinkai.</p> <p>6.3.3. Atpažįsta, kenksmingas chemines medžiagas buitinės chemijos gaminiuose, maisto produktuose.</p> <p>6.3.4. Argumentuotai vertina vietos ir globalinės aplinkos problemas.</p> <p>6.3.5. Atsakingai elgiasi su gyvąja ir negyvąja gamta, ją saugo ir racionaliai naudoja jos išteklius.</p> <p>6.3.6. Vadovaujasi žiedinės ekonomikos principais, mokosi atsisakyti nereikalingų daiktų.</p> <p>6.3.7. Formuoja sveikos mitybos bei sveikos gyvensenos sampratą.</p> <p>6.4.1. Paaiškina galimas skirtingo suvokimo priežastis; apibūdina jausmus ir emocijas, supranta emocijų ir jausmų įtaką bendravimui.</p> <p>6.5.1. Suvokia savo ryšį su visuomene ir tauta, analizuoja smurto priežastis, pasekmes ir siūlo būdus, kaip sumažinti smurtą mūsų aplinkoje.</p> <p>6.5.2. Nurodo karo, teroro, smurto, nesantaikos pasekmes asmeniui, tautai, pasauliui.</p> <p>6.5.3. Skiria vidinius ir išorinius veiksnius, kurie neigiamai veikia vertybes, požiūrius, elgesį.</p> <p>6.5.4. Atsispiria provokacijai ir/ar spaudimui elgtis rizikingai, garbingai pasitraukti iš socialinio spaudimo situacijų ir/ar nuo žmonių, kurie gali būti pavojingi, bandyti pačiam suteikti pagalbą arba prašyti kitų.</p>	<p>Socialiniai mokslai</p> <p>Mokiniai geba nurodyti klimato kaitos priežastis ir pasekmes, vertina Baltijos jūros ekologinę būklę, vertina atsakingą ir darnų gamtos išteklių naudojimą, nurodo teigiamą ir neigiamą žmonių veiklos įtaką gamtinei aplinkai.</p> <p>Mokiniai lygina saugomas Lietuvos teritorijas su Europos ir pasaulio, vertina jų statusą ir reikšmę.</p> <p>Aiškinasi žmonių migracijų srautus, pabėgėlių problemas Europoje, diskutuoja apie didmiesčių problemas.</p> <p>Matematika, informatika</p> <p>Integruojant analizuojamos skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės bei kitas socialinio ir ekonominio gyvenimo bei aplinkosaugos sritys: lygina įvairius statistinius duomenis, kuria diagramas, sprendžia mokytojų sudarytas lygtis ir t.t.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Aiškinamasi cheminių medžiagų žala ir nauda aplinkai. Gamtinių žaliavų naudojimas praktinėje veikloje. Žemės išteklių tausojimas ir apsauga. Apibūdinamos gamtosauginės problemos. Atkreipiamas dėmesys į pavojingas chemines medžiagas aplinkoje, maisto produktuose.</p> <p>Globalinės grėsmės ekologiniam saugumui: ozono sluoksnio plonėjimas, šiltnamio efektas, rūgštieji lietūs.</p> <p>Antrinių žaliavų rūšiavimas, perdirbimas, panaudojimo galimybės ir gaminiai iš jų.</p> <p>Žmogaus ir gamtos tarpusavio priklausomybė.</p> <p>Gimtoji ir užsienio kalbos</p> <p>Ugdoma kalbinė asmens kultūra, kurią sieja politinis, socialinis bei kultūrinis literatūros tekstų kontekstas.</p>
---	--	---

			<p>Igytas žinias taiko kasdieniame gyvenime ir įvairiose nestandartinėse situacijose. Pristato motyvaciją kaip jėgą, kuri teikia energijos ir nukreipia vienokį ar kitokį elgesį, taip pat ir mokymąsi.</p> <p>Dorinis ugdymas, menai Mokoma ugdyti toleranciją ir pagarbą vienų kitiems. Požiūris į įvairius socialinius bei visuomeninius dalykus savojo aš atradimas, arba tapatumo paieška. savęs vertinimas visuomenės vertybių sistema Remiantis pavyzdžiais iš patirties, literatūros, istorijos, aptariamas mokinių santykis su šeimos, tautos, valstybės vertybėmis. Aptariami smurto reiškiniai mūsų aplinkoje, ieškoma smurto priežasčių, būdų jį įveikti, rengiamos solidarumo akcijos. Asmens, piliečio, pozicija sprendžiant ekonominius, kultūrinius, tautinius, religinius konfliktus.</p> <p>Technologijos Mokiniai supažindinami su perdirbimo technologijomis, mokomi patys panaudoti nebereikalingus daiktus pagal kitas paskirtis.</p> <p>Sveikatos ir fizinis ugdymas Renkama informacija, kaip ugdant bendruosius ir specialiuosius judėjimo, sveikatos stiprinimo ir tausojimo gebėjimus daugėja galimybių reikštis asmeniui fiziniame ir kūrybiniam aktyvumui bei individualumui siekiant fizinės ir dvasinės darnos. Aktyvumas laikomas viena iš pagrindinių fizinės, socialinės ir emocinės gerovės sąlygų. Siekiama, kad mokiniai gebėtų rasti ir pritaikyti patikimą sveikatos informaciją, priemones ir paslaugas, kritiškai vertintų socialinę ir kultūrinę aplinką, ugdytųsi gebėjimą atsispirti socialiniam spaudimui, priimti sprendimus ir pasirinkti, išsikelti trumpalaikius bei ilgalaikius sveikatos stiprinimo</p>
--	--	--	---

			<p>tikslus, jų siekti. Aptariama, kaip reklama siekiama didinti vartojimą, reklamos siunčiama žinia yra nebūtinai susijusi tik su reklamuojama preke ar paslauga; reklama skirtingų žmonių gali būti suprantama skirtingai, reklamoje vaizduojamas „tobulas“, realiai neegzistuojantis pasaulis</p>
--	--	--	---